

Nacionalni inštitut za javno zdravje
Trubarjeva 2, 1000 Ljubljana

PROGRAM DELA IN FINANČNI NAČRT NACIONALNEGA INŠTITUTA ZA JAVNO ZDRAVJE (NIJZ) ZA LETO 2021

Odgovorna oseba: Milan Krek, dr. med., spec.

KAZALO

I. PREDLOG FINANČNEGA NAČRTA ZA LETO 2021	1
II. OBRAZLOŽITEV FINANČNEGA NAČRTA ZA LETO 2021	2
1. OSNOVNI PODATKI O ZAVODU	2
2. ZAKONSKE PODLAGE	7
3. OSNOVNA IZHODIŠČA ZA SESTAVO FINANČNEGA NAČRTA ZA LETO 2021	8
4. PRIKAZ LETNIH CILJEV ZAVODA V LETU 2021	9
4.1. LETNI CILJI Z OPREDELJENIMI KAZALNIKI	9
4.2. POROČANJE O NOTRANJEM NADZORU JAVNIH FINANC	11
4.2.1. Opredelitev poslovnih ciljev na področju NNJF	11
4.2.2. Register obvladovanja poslovnih tveganj	12
4.2.3. Aktivnosti na področju NNJF	13
5. FIZIČNI, FINANČNI IN OPISNI KAZALCI, S KATERIMI MERIMO ZASTAVLJENE CILJE	13
6. NAČRT DELOVNEGA PROGRAMA NIJZ	15
6.1. NAČRT LETNEGA PROGRAMA V OKVIRU IZVAJANJA JAVNE SLUŽBE - FINANCIRANO S STRANI MZ... PROUČEVANJE, RAZVOJ IN KREPITEV ZDRAVJA	15
SPREMLJANJE IN PREUČEVANJE NALEZLJIVIH BOLEZNI	22
OKOLJE IN ZDRAVJE	23
ZDRAVSTVENO VARSTVO	28
UPRAVLJANJE PREVENTIVNIH ZDRAVSTVENIH PROGRAMOV	29
INFORMATIKA V ZDRAVSTVU	30
ZAGOTAVLJANJE PODATKOV IN INFORMACIJ O ZDRAVJU IN ZDRAVSTVENEM VARSTVU	31
6.2. NAČRT PROGRAMA DELA ZA PLAČNIKA ZZS ZA LETO 2021	34
6.3. NAČRT TERCIARNE DEJAVNOSTI ZA LETO 2021	40
6.4. DRUGE STORITVE JAVNE SLUŽBE	49
PRESKRBA Z ZDRAVILI ZA IZVAJANJE CEPLJENJA	49
OCENE NEVARNOSTI IN TVEGANJA FITOFARMACEVTSKIH SREDSTEV (FFS) V OKVIRU POGODBE Z UVHVVR 51	
OCENE NEVARNOSTI IN TVEGANJA BIOCIDNIH PROIZVODOV V OKVIRU POGODBE Z URSK	52
NALOGE NA PODROČJU HUMANEGA BIOMONITORINGA	52
PROGRAM CENTRA ZA PREPREČEVANJE ODVISNOSTI (OE MARIBOR)	52
ZAGOTAVLJANJE PODPORE DELOVANJU ZASTOPNIKOV PACIENTOVIH PRAVIC	54
6.5. NAČRT STORITEV NA TRGU	54
VAROVANJE ZDRAVJA PREBIVALSTVA S CEPLJENJEM	54
PRESKRBA Z ZDRAVILI ZA IZVAJANJE CEPLJENJA	54
PREVENTIVNE AKTIVNOSTI V ZVEZI Z ZDRAVJEM DELAVCEV	55
6.6. RAZISKOVALNI IN RAZVOJNI PROJEKTI	55
6.7. DRUGE DEJAVNOSTI	58
ZALOŽNIŠKA DEJAVNOST	58
KOMUNICIRANJE	59
ŠOLA JAVNEGA ZDRAVJA	59
7. FINANČNI NAČRT PRIHODKOV IN ODHODKOV DOLOČENIH UPORABNIKOV	61
7.1. NAČRT PRIHODKOV IN ODHODKOV DOLOČENIH UPORABNIKOV	61
7.1.1. Načrtovani prihodki	61
7.1.2. Načrtovani odhodki	63
7.1.3. Načrtovan poslovni izid	65
7.2. NAČRT PRIHODKOV IN ODHODKOV DOLOČENIH UPORABNIKOV PO VRSTAH DEJAVNOSTI	65
7.3. NAČRT PRIHODKOV IN ODHODKOV PO NAČELU DENARNEGA TOKA	66
8. PLAN KADROV	66
8.1. ZAPOSLENOST	66

8.2. OSTALE OBLIKE DELA.....	67
8.3. DEJAVNOSTI, ODDANE ZUNANJIM IZVAJALCEM.....	68
8.4. IZOBRAŽEVANJE, SPECIALIZACIJE IN PRIPRAVNIŠTVA.....	68
9. PLAN INVESTICIJ IN VZDRŽEVALNIH DEL V LETU 2021.....	68
9.1. PLAN INVESTICIJ.....	68
9.2. PLAN VZDRŽEVALNIH DEL.....	70
9.3. PLAN ZADOLŽEVANJA.....	70

I. PREDLOG FINANČNEGA NAČRTA ZA LETO 2021

a) **SPLOŠNI DEL:** Finančni načrt za leto 2021 na obrazcih po Pravilniku o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Uradni list RS, št. 115/02, 21/03, 134/03, 126/04, 120/07, 124/08, 58/10, 60/10-popr., 104/10, 104/11, 86/16 in 80/19):

1. Finančni načrt prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov za leto 2021
2. Finančni načrt prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po načelu denarnega toka za leto 2021
3. Finančni načrt prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po vrstah dejavnosti za leto 2021

b) **POSEBNI DEL** z obveznimi prilogami:

- **Obrazec 1: Načrt programa javnega zdravja 2021**
- **Obrazec 2: Načrt prihodkov in odhodkov 2021**
- **Obrazec 3: Spremljanje kadrov 2021**
- **Obrazec 4: Načrt investicijskih vlaganj 2021**
- **Obrazec 5: Načrt vzdrževalnih del 2021**
- **Obrazec 6: Načrt terciarne dejavnosti 2021**
- **Priloga – AJPES bilančni izkazi**

II. OBRAZLOŽITEV FINANČNEGA NAČRTA ZA LETO 2021

1. OSNOVNI PODATKI O ZAVODU

Ime: Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ)

Sedež: Trubarjeva 2, Ljubljana

Matična številka: 6462642000

Davčna številka: SI 44724535

Šifra uporabnika: 27758

Številka transakcijskega računa: 011006000043188

Telefon, fax: + 386 1 2441 400, + 386 1 2441 447

Spletna stran: www.nijz.si

Ustanovitelj: Vlada Republike Slovenije

Datum ustanovitve: 25. 7. 2013

Organi zavoda:

- svet zavoda,
- direktor in
- strokovni svet.

Svet zavoda je najvišji organ upravljanja in ima sedem članov: štiri predstavnike ustanovitelja, dva predstavnika uporabnikov (ki ju imenuje Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije) in enega predstavnika zaposlenih.

Strokovni svet je kolegijski strokovni organ zavoda, ki načrtuje, obravnava in usmerja strokovno dejavnost zavoda.

Podrobnejša organizacija zavoda:

NIJZ ima v svoji sestavi naslednje notranje organizacijske enote:

Centralna enota in skupne strokovne službe, Trubarjeva 2, Ljubljana,

Območna enota Celje, Ipavčeva 18, Celje,

Območna enota Koper, Vojkovo nabrežje 4a, Koper,

Območna enota Kranj, Gosposvetska ulica 12, Kranj,

Območna enota Ljubljana, Zaloška 29, Ljubljana,

Območna enota Maribor, Prvomajska ulica 1, Maribor,

Območna enota Murska Sobota, Ulica Arhitekta Novaka 2b, Murska Sobota,

Območna enota Nova Gorica, Vipavska cesta 13, Rožna Dolina, Nova Gorica,

Območna enota Novo mesto, Muzejska 5, Novo mesto,

Območna enota Ravne na Koroškem, Ob Suhi 5b, Ravne na Koroškem.

Poleg območnih enot NIJZ iz prejšnjega odstavka so v okviru centralne enote z razčlenjevanjem dejavnosti po namenu, ciljih in delovnih procesih na NIJZ za posamezna strokovna področja oblikovane tudi naslednje notranje organizacijske enote:

Center za proučevanje in razvoj zdravja,

Center za nalezljive bolezni,

Center za zdravstveno ekologijo,

Center za zdravstveno varstvo,

Center za upravljanje programov preventive in krepitev zdravja,

Center za zgodnje odkrivanje raka,

Center za informatiko v zdravstvu,

Center za komuniciranje,

Zdravstveno podatkovni center,

Center Šola javnega zdravja.

Vodstvo zavoda:

NIJZ vodi direktor Milan Krek, dr. med., spec.

Dejavnosti:

Vlada RS je dne 25. 7. 2013 sprejela akt o ustanovitvi NIJZ, ki je s svojim delovanjem začel 1. 1. 2014. Ustanovljen je bil na podlagi določil dopolnitev Zakona o zdravstveni dejavnosti, ki določa, da NIJZ opravlja naslednje dejavnosti:

- proučevanje zdravja in zdravstvenega stanja prebivalstva,
- spremljanje in vrednotenje zdravstvenega varstva ter proučevanje dostopnosti z vidika zadovoljevanja potreb prebivalstva ter priprava strokovnih podlag za načrtovanje zdravstvenih zmogljivosti,
- vodenje in upravljanje zbirk podatkov s področja zdravja in zdravstvenega varstva v skladu s posebnimi predpisi, načrtovanje, koordinacija razvoja in spremljanje delovanja informacijskih sistemov, ki podpirajo zbiranje in izmenjavo zdravstvenih podatkov ter kazalnikov javnega zdravja, nudenje statističnih in drugih javno dostopnih podatkov s področja zdravstvenega varstva za ponovno uporabo v skladu s predpisi,
- spremljanje in proučevanje dejavnikov, ki vplivajo na zdravje, in priprava predlogov ukrepov za zgodnje odkrivanje in omilitev njihovega vpliva, izdelava celovitih ocen tveganj za zdravje, spremljanje nalezljivih bolezni, vključno z okužbami, povezanimi z zdravstveno oskrbo ter zgodnje zaznavanje in odzivanje na dogodke, ki pomenijo nevarnost za javno zdravje,
- načrtovanje programov, vključno s programom cepljenja in zaščite z zdravili, in ukrepov za obvladovanje nalezljivih in drugih bolezni, povezanih s posebnimi izpostavljenostmi v naravnem okolju,
- načrtovanje, spremljanje, vrednotenje in izvajanje programov za krepitev zdravja in preprečevanje bolezni,
- načrtovanje, spremljanje, vrednotenje, upravljanje in izvajanje preventivnih in presejalnih programov v zdravstveni dejavnosti,
- zagotavljanje strokovne podpore ministrstvu in inšpektoratu, pristojnemu za zdravje, strokovna podpora v postopkih presoje vplivov posegov na okolje in zdravje ljudi v skladu s posebnimi predpisi,
- priprava strokovnih podlag za oblikovanje javnih politik in programov na področju javnega zdravja in zdravstvenega varstva, sodelovanje pri pripravi strokovnih podlag za uvajanje novih metod dela v zdravstveni dejavnosti in presoji zdravstvenih tehnologij,
- sodelovanje z NLZOH in drugimi znanstveno raziskovalnimi inštitucijami na področju javnega zdravja,
- sodelovanje v delovnih telesih uradnih inštitucij na nacionalni ravni, na ravni Evropske unije in na mednarodni ravni,
- seznanjanje strokovne in splošne javnosti o stanju, raziskavah in ugotovitvah na področju javnega zdravja,
- obveščanje in osveščanje splošne javnosti za dvig zdravstvene pismenosti,
- pedagoško, znanstveno raziskovalno in izobraževalno delo na področju javnega zdravja ter
- druge naloge v skladu s posebnimi predpisi.

S spremembo Zakona o zbirkah podatkov s področja zdravstvenega varstva (ZZPPZ), Uradni list RS, št. 65/00, 47/15 in 31/18) je bil v upravljanje NIJZ prenesen zdravstveni informacijski sistem eZdravje, ki vključuje naslednje zbirke podatkov: Centralni register podatkov o pacientih,

eNapotnica in eNaročilo, eRecept, Evidenca uporabnikov za oddaljeni dostop do zNET, eTriaža, TeleKap, eKomunikacije, Evidenca teleradioloških preiskav in Evidenca uporabnikov eZdravja.

Poleg nalog iz prejšnjega odstavka NIJZ opravlja tudi druge naloge na področju javnega zdravja, določene s posebnimi predpisi.

Naloge NIJZ se v skladu z Uredbo o standardni klasifikaciji dejavnosti (Uradni list RS, št. 69/07 in 17/08) glasijo:

- 86.909 Druge zdravstvene dejavnosti
- 46.460 Trgovina na debelo s farmacevtskimi izdelki ter medicinskimi potrebščinami in materiali
- 58.110 Izdajanje knjig
- 58.120 Izdajanje imenikov in adresarjev
- 58.130 Izdajanje časopisov
- 58.140 Izdajanje revij in druge periodike
- 58.190 Drugo založništvo
- 58.290 Drugo izdajanje programja
- 59.200 Snemanje in izdajanje zvočnih zapisov in muzikalij
- 62.010 Računalniško programiranje
- 62.020 Svetovanje o računalniških napravah in programih
- 62.030 Upravljanje računalniških naprav in sistemov
- 62.090 Druge z informacijsko tehnologijo in računalniškimi storitvami povezane dejavnosti
- 63.110 Obdelava podatkov in s tem povezane dejavnosti; obratovanje spletnih portalov
- 63.120 Obratovanje spletnih portalov
- 70.220 Drugo podjetniško in poslovno svetovanje
- 72.110 Raziskovalna in razvojna dejavnost na področju biotehnologije
- 72.190 Raziskovalna in razvojna dejavnost na drugih področjih naravoslovja in tehnologije
- 72.200 Raziskovalna in razvojna dejavnost na področju družboslovja in humanistike
- 74.900 Drugje nerazvrščene strokovne in tehnične dejavnosti
- 85.320 Srednješolsko poklicno in strokovno izobraževanje
- 85.421 Višješolsko izobraževanje
- 85.422 Visokošolsko izobraževanje
- 85.590 Drugje nerazvrščeno izobraževanje, izpopolnjevanje in usposabljanje
- 85.600 Pomožne dejavnosti za izobraževanje
- 86.220 Specialistična zunajbolnišnična zdravstvena dejavnost
- 87.900 Socialno varstvo z nastanitvijo
- 88.999 Drugo drugje nerazvrščeno socialno varstvo brez nastanitve
- 88.999 Socialno varstvo brez nastanitve
- 91.011 Dejavnost knjižnic
- 91.012 Dejavnost arhivov

Poslanstvo, vizija, načela in vrednote:

Poslanstvo

Poslanstvo NIJZ je prispevati k boljšemu zdravju in blaginji prebivalcev Slovenije.

Skupaj s partnerji NIJZ zagotavlja vir podatkov in informacij, ki so podlaga za odločanje in ukrepanje posameznikov, strokovnjakov in politik za doseganje boljšega zdravja.

NIJZ prepoznava ključne izzive na področju javnega zdravja prebivalstva, vključno z determinantami, ki vplivajo na zdravje, in predlaga ukrepe za izboljšanje zdravja, vpliva na njihovo udejanjanje ter ocenjuje njihovo uspešnost in učinkovitost.

NIJZ spremlja sistem zdravstvenega varstva, pripravlja analize delovanja sistema in predlaga ukrepe za večjo dostopnost in učinkovitost ter razvoj prioritet.

NIJZ prepoznava morebitne grožnje zdravju, ocenjuje tveganja in pripravlja ukrepe za varovanje in zaščito zdravja.

Z raziskovanjem in mednarodnim sodelovanjem NIJZ prispeva k novim spoznanjem, krepi strokovne kompetence zaposlenih in sodelavcev ter razširja nova vedenja in dobre prakse.

Vizija

Inštitut je ugleden, mednarodno prepoznan, inštitut, ki pomembno vpliva na zdravje prebivalcev.

Inštitutu zaupajo politiki in odločevalci.

Inštitut združuje vse deležnike v zdravstvu.

Inštitut ključno vpliva na razvoj in prispeva k uspešnosti sistema zdravstvenega varstva v Sloveniji.

Inštitut ima ključno vlogo v programih in projektih za krepitev in varovanje zdravja.

Inštitut je pomembna raziskovalna in učna ustanova.

Inštitut ponuja zaposlitev v spodbudnem in prijetnem delovnem okolju.

Vrednote

Odgovornost: Odgovorno se odzivamo na dejanske potrebe prebivalcev in za doseganje skupnih ciljev uporabljamo z dokazi podprto znanje in najboljše prakse. Za izpolnjevanje našega poslanstva zaposleni ravnamo pošteno, etično in profesionalno. Sprejemamo osebno odgovornost za lastno delo in strokovne odločitve. Vedno in povsod zagovarjamo zdravje prebivalstva.

Strokovnost: NIJZ ima med zaposlenimi največje strokovnjake s področja javnega zdravja v Sloveniji, zato lahko kompetentno deluje in sodeluje na vseh ravneh vpliva na zdravje prebivalcev in razvoja zdravstvenega varstva v Sloveniji.

Medsebojno spoštovanje, sodelovanje in razvoj zaposlenih: Zaposleni se med seboj spoštujemo in sodelujemo ter gradimo ustvarjalno delovno okolje. Spodbujamo interno in eksterno izobraževanje, samoizobraževanje, strokovno rast in razvoj talentov ter nudimo podporo in mentorstvo. Cenimo delo in prispevek vsakega posameznika in vsake stroke. Različna stališča nas bogatijo, izmenjujemo si jih v odprtem dialogu. Različne zamisli in izkušnje nam predstavljajo priložnost za učenje. Kot posamezniki in strokovnjaki vedno iščemo priložnosti za uresničevanje lastnih osebnih in strokovnih ciljev na način, ki je skladen s cilji in strateškimi usmeritvami NIJZ ter v dobrobit javnega zdravja.

Odprtost in preglednost: Zagotavljamo javnost in preglednost poslovanja, ravnanja in odločanja. Odprti smo za sodelovanje in za doseganje ciljev, sklepamo partnerstva s posamezniki, strokovnjaki in z odločevalci ter po najboljših močeh izpolnjujemo njihova pričakovanja. Spodbujamo interdisciplinarnost in multidisciplinarnost ter izmenjavo idej in informacij. Prepoznavamo in posredujemo najboljše prakse ter gradimo na prepoznavnosti in ugledu NIJZ doma in v tujini.

Strategije:

Vrednotenje in analize zdravja in zdravstvenega stanja

Cilj 1: NIJZ bo s proučevanjem zdravstvenega stanja prebivalcev in dejavnikov, ki vplivajo na zdravje, postal trajnosten in dostopen vir na dokazih temelječih informacij in analiz za oblikovanje zdravih javnih politik, določanje prioritet in predlogov ukrepov za krepitev zdravja.

Vrednotenje in analize sistema zdravstvenega varstva

Cilj 2: NIJZ bo s proučevanjem sistema zdravstvenega varstva postal zanesljiv, trajnosten in dostopen vir na dokazih temelječih ocen, analiz in napovedi o potrebah prebivalcev po zdravstvenih storitvah, z namenom določanja prioritet in predlogov ukrepov za zagotavljanje pravične dostopnosti do zdravstvenega varstva.

Zagotavljanje podatkov

Cilj 3: NIJZ bo zagotavljal pravočasne in kakovostne podatke in informacije, ki bodo na voljo za pripravo kazalnikov, raziskav, ocen in poglobljenih analiz za uporabo med ključnimi deležniki in notranjimi uporabniki. NIJZ bo racionaliziral in optimiziral zbirke podatkov s področja zdravja in zdravstvenega varstva ter zagotovil večjo kakovost podatkov. Z uvedbo ustreznih informacijskih orodij bo poenostavljeno zbiranje podatkov. Z izboljšanim upravljanjem zbirk podatkov in z uvajanjem novih orodij za obdelavo podatkov bo omogočena zanesljiva in kakovostna podpora raziskavam, ocenam in analizam zdravja ter zdravstvenega stanja. Cilj vključuje tudi upravljanje zbirk podatkov s področja eZdravja.

Pripravljenost za obvladovanje zdravstvenih tveganj in nevarnosti za zdravje

Cilj 4: NIJZ bo okrepil osrednjo točko za zaznavanje nevarnosti za zdravje ljudi, vključno z zgodnjim zaznavanjem, izdelavo (hitrih) ocen tveganja ter koordinacijo hitrega odzivanja in komuniciranja z javnostmi.

Ukrepi in programi za krepitev zdravja, zgodnje odkrivanje in preprečevanje bolezni

Cilj 5: NIJZ bo razvijal in posodabljal javnozdravstvene programe za krepitev in varovanje zdravja ter zmanjševanje neenakosti v zdravju. NIJZ bo te programe spremljal, vrednotil in izvajal usposabljanja.

Cilj 6: NIJZ bo upravljal in vrednotil programe za preprečevanje in zgodnje odkrivanje bolezni, ki v Sloveniji že potekajo, ter okrepil izvajanje pristopov za vključevanje ranljivih oseb.

Zagotavljanje znanj za strokovnjake, ki s svojimi ukrepi vplivajo na javno zdravje

Cilj 7: NIJZ bo s programi usposabljanja naslovil potrebe po temeljnih in specialističnih znanjih za različne strokovnjake, ki delujejo na področju javnega zdravja. V programe usposabljanja bomo vključevali tudi druge strokovnjake in državne uslužbenke, ki se pri svojem delu srečujejo z javnim zdravjem.

Raziskovanje na področju javnega zdravja

Cilj 8: NIJZ bo z večanjem obsega in uspešnosti raziskav prispeval k razvoju novih znanj in pristopov v javnem zdravju.

Zagovorništvo, komuniciranje in mobilizacija skupnosti za zdravje

Cilj 9: NIJZ bo nadgradil in na novo vzpostavil učinkovita orodja za komuniciranje z javnostmi in zagovorništvo.

Razvoj, implementacija in upravljanje storitev ezdravja

Cilj 10: NIJZ bo z upravljanjem in razvojem storitev eZdravja zagotavljal informiranje prebivalcev in dostop do lastnih zdravstvenih podatkov, ter povezovanje in izmenjevanje zdravstvene dokumentacije med izvajalci zdravstvene dejavnosti s ciljem še bolj varne, uspešne in kakovostne zdravstvene obravnave.

2. ZAKONSKE PODLAGE

a) Zakonske podlage za izvajanje dejavnosti zavodov:

- Zakon o zavodih (Uradni list RS, št. 12/91, 8/96, 36/00 – ZPDZC, 127/06 – ZIZP),
- Zakon o zdravstveni dejavnosti (Uradni list RS, št. 23/05-UPB2, 23/08, 58/08-ZZdrS-E, 77/08-ZDZdr, 40/12-ZUJF, 14/13 in 88/16 – ZdZPZD, 64/17 in 1/19 – odl. US, 73/19, 82/20 in 152/20 – ZZUOOP),
- Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 91/07, 76/08, 62/10 – ZUPJS, 87/11, 40/12 – ZUJF, 21/13 – ZUTD-A, 91/13, 99/13 – ZUPJS-C, 99/13 – ZSVarPre-C, 111/13 – ZMEPIZ-1, 95/14 – ZUJF-C in 47/15 – ZZSDT, 61/17 – ZUPŠ, 64/17 – ZZDej-K in 36/19),
- Zakon o zdravniški službi (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 15/08 – ZPacP, 58/08, 107/10 – ZPPKZ, 40/12 – ZUJF, 88/16 – ZdZPZD, 40/17, 64/17 – ZZDej-K, 49/18 in 66/19),
- Določila Splošnega dogovora za leto 2020 z aneksi in določila Splošnega dogovora za leto 2021
- Pogodbe o izvajanju programa zdravstvenih storitev za pogodbeno leto 2020 ter 2021 z ZZS.

b) Zakonske in druge pravne podlage za pripravo finančnega načrta:

- Zakon o javnih financah (Uradni list RS, št. 11/11-UPB4, 14/13-popr. in 101/13 in 55/15 – ZFisP, 96/15 – ZIPRS1617 in 13/18),
- Zakon o računovodstvu (Uradni list RS, št. 23/99, 30/02 – ZJF-C in 114/06 – ZUE),
- Zakon o preglednosti finančnih odnosov in ločenem evidentiranju različnih dejavnosti (Uradni list RS, št. 33/11),
- Navodilo o pripravi finančnih načrtov posrednih uporabnikov državnega in občinskih proračunov (Uradni list RS, št. 91/00 in 122/00),
- Pravilnik o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Uradni list RS, št. 115/02, 21/03, 134/03, 126/04, 120/07, 124/08, 58/10, 60/10 – popr., 104/10, 104/11, 86/16 in 80/19),
- Pravilnik o enotnem kontnem načrtu za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Uradni list RS, št. 112/09, 58/10, 104/10, 104/11, 97/12, 108/13, 94/14, 100/15, 84/16, 75/17, 82/18 in 79/19),
- Pravilnik o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov pravnih oseb javnega prava (Uradni list RS, št. 134/03, 34/04, 13/05, 138/06, 120/07, 112/09, 58/10, 97/12, 100/15, 75/17 in 82/18),
- Pravilnik o načinu in stopnjah odpisa neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev (Uradni list RS, št. 45/05, 138/06, 120/07, 48/09, 112/09, 58/10, 108/13 in 100/15),
- Pravilnik o določitvi neposrednih in posrednih uporabnikov državnega in občinskih proračunov (Uradni list RS, 46/03),
- Navodilo v zvezi z razmejitvijo dejavnosti javnih zdravstvenih zavodov na javno službo in tržno dejavnost Ministrstva za zdravje (št. 024-17/2016/33 z dne 3. 2. 2020)

c) Interni akti zavoda

- Sklep o ustanovitvi Nacionalnega inštituta za javno zdravje s spremembami in dopolnitvami,
- Statut Nacionalnega inštituta za javno zdravje s spremembami in dopolnitvami,
- Pravilnik o notranji organizaciji NIJZ - UPB-5,
- Pravilnik o sistemizaciji delovnih mest NIJZ,

- Pravilnik o delovnem času - UPB-1,
- Pravilnik o računovodstvu in finančnem poslovanju,
- Pravilnik o knjiženju in razporejanju prihodkov in stroškov po vrstah dejavnosti (javna služba/tržna dejavnost) na NIJZ,
- Pravilnik o popisu terjatev in obveznosti,
- Pravilnik o davčnem potrjevanju računov – UPB-1,
- Pravilnik o nagrajevanju zaposlenih iz naslova povečanega obsega dela,
- Pravilnik o uporabi varne sobe,
- Pravilnik o varstvu osebnih podatkov,
- Pravilnik o hrambi dokumentarnega gradiva,
- Pravilnik o nabavi in javnem naročanju - čistopis,
- Pravilnik o uporabi službenih mobilnih telefonov,
- Pravilnik o osebni varovalni opremi zaposlenih v NIJZ,
- Pravilnik o raziskovalni in razvojni dejavnosti ter raziskovalnih nazivih,
- Pravilnik o javnih pozivih,
- Hišni red NIJZ,
- Pravilnik o tajnih podatkih na NIJZ.

3. OSNOVNA IZHODIŠČA ZA SESTAVO FINANČNEGA NAČRTA ZA LETO 2021

Pri sestavi finančnega načrta za leto 2021 smo upoštevali naslednja izhodišča:

- dopis Ministrstva za zdravje – Izhodišča za pripravo finančnih načrtov za leto 2021,
- Zakon o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2021 in 2022 (ZIPRS2122) (Uradni list RS, št. 174/20),
- Zakon o ukrepih na področju plač in drugih stroškov dela v javnem sektorju za leti 2020 in 2021 ter izredni uskladitvi pokojnin (ZUPPJS2021) (Uradni list RS, št. 75/19 in 139/20),
- Uredba o načinu priprave kadrovskih načrtov posrednih uporabnikov proračuna in metodologiji spremljanja njihovega izvajanja za leti 2020 in 2021,
- Kolektivna pogodba za javni sektor s spremembami v aneksih,
- Aneks h Kolektivni pogodbi za negospodarsko dejavnost v RS,
- Zakon o sistemu plač v javnem sektorju (ZSPJS) (Uradni list RS, št. 108/09 – uradno prečiščeno besedilo, 13/10, 59/10, 85/10, 107/10, 35/11 – ORZSPJS49a, 27/12 – odl. US, 40/12 – ZUJF, 46/13, 25/14 – ZFU, 50/14, 95/14 – ZUPPJS15, 82/15, 23/17 – ZDOdv, 67/17 in 84/18).

Pri pripravi finančnega načrta NIJZ za leto 2021 smo upoštevali obstoječo zakonodajo, vse znane in predvidljive finančno ovrednotene poslovne dogodke, ki jih je prejel FRS v informacijo in ki jih je mogoče oceniti v trenutku nastajanja dokumenta. Upoštevali in ocenili smo podatke o predvidenih prihodkih in ocenili odhodke, ki bodo nastali ob izvajanju Programa javnega zdravja in vsebin Covid-a, programa, opredeljenega v pogodbi z ZZS, izvajanja projektov, izvajanja cepljenj, distribucije in prodaje cepiv, izvajanja izobraževalnih programov, posredovanja podatkov in podobno. Načrtujemo tudi odhodke iz naslova podpornih procesov, skupne stroške obratovanja in opreme, stavb, IT tehnologije in podobno.

4. PRIKAZ LETNIH CILJEV ZAVODA V LETU 2021

Iz dolgoročnih oz. strateških ciljev izhajajo kratkoročni in srednjeročni cilji, ki so podrobneje razčlenjeni spodaj:

4.1. LETNI CILJI Z OPREDELJENIMI KAZALNIKI

Tabela 1: Letni cilji z opredeljenimi kazalniki

Dolgoročni cilji	Ključni letni cilji	Kazalniki letnih ciljev
Zagotoviti nemoteno in učinkovito poslovanje NIJZ	Nabava ustrezne uporabniške IKT opreme in obnova zastarele IKT sistemske infrastrukture na NIJZ	- Število dobavljenih novih delovnih postaj. - Število dobavljenih novih sistemskih komponent (strežniki, stikala, knjižnice, ipd.) .
Učinkovito in uspešno upravljanje razvoja rešitev eZdravja	Priprava nacionalne strategije za digitalizacijo zdravstva v Sloveniji	- - pripravljena nacionalna strategija za digitalizacijo zdravstva v Sloveniji
Doseganje ciljev Resolucije o nacionalnem programu duševnega zdravja (RNPĐZ)	Vzpostavitev upravljanja na področju izvajanja programa za izboljšanje duševnega zdravja, opredeljenega v RNPĐZ. Ustanovitev interdisciplinarnih delovnih skupin (IDS).	- Delujoča mreža sodelavcev na področju upravljanja za duševno zdravje ter njihovih povezav. - Poročila o delu IDS.
Zmanjšanje tveganja za zdravje prebivalcev ob naravnih in drugih nesrečah.	Posodobitev algoritmov odločanja in ukrepanja za delovanje sistema na osnovi novih znanstvenih spoznanj.	- Število posodobljenih algoritmov.
Zmanjšanje tveganja na zdravje prebivalcev v bivalnem okolju zaradi dejavnikov tveganja fizičnega okolja.	Priprava dokončno usklajenega predloga splošnih smernic za urejanje prostora z vidika okoljskega zdravja za občinske prostorske načrte. Ocena načrtovanih posegov v prostor.	- Število izdelanih mnenj, temelječih na znanstveno dokazanih vplivih na zdravje.
Večja ozaveščenost splošne javnosti o prednostih cepljenja.	Poenoteno komuniciranje o cepljenju na nacionalni in lokalni ravni.	- Izvedba 1 novinarske konference. - Izvedba 2 kampanj na družbenih omrežjih. - Sodelovanje s 5 organizacijami (Imuno, Vakcinet, društva itd.). - Vsaj 30 medijskih prispevkov na kampanjo.
Pridobiti nove projekte, ki dopolnjujejo strateške cilje NIJZ in krepijo kompetence NIJZ kadra	Prijava na projekte z ugodnimi pogoji financiranja in čim več prijav z NIJZ v vodilni vlogi	- V letu 2021 pridobiti vsaj 1 večji projekt, kjer bo NIJZ vodilni partner. - NIJZ v vodilni vlogi pri vsaj treh novih projektih v letu 2021 (vodja delovnega paketa).
Razvoj upravljanja preventivnega programa za otroke in mladostnike na primarni ravni	Vzpostavitev upravljanja na področju izvajanja programa ZDAJ za izboljšanje zdravja otrok in mladostnikov. Ustanovitev interdisciplinarnih delovnih skupin in drugih teles	- Delujoča mreža sodelavcev na področju upravljanja za zdravje otrok in mladostnikov. - Mreža z izvajalci na primarni ravni zdravstvenega varstva. - Vsaj 20 objav na spletni strani programa ZDAJ.

	upravljanja programa. Komuniciranje s ciljnim javnostmi o programu ZDAJ.	

4.2. POROČANJE O NOTRANJEM NADZORU JAVNIH FINANC

4.2.1. Opredelitev poslovnih ciljev na področju NNJF

Cilji na področju poslovanja zavoda

1. Zagotoviti nemoteno izvajanje dejavnosti, potrebnih za zagotavljanje ključnih funkcij javnega zdravja.
2. Vzpostaviti poslovanje brez izgube oz. doseči presežek prihodkov nad odhodki.
3. Optimizirati vse vrste stroškov in odhodkov.
4. Zagotoviti pogoje za razvoj dejavnosti.
5. Proučiti možnost pridobivanja novih programov in projektov.

Poslovni cilji NIJZ na področju notranjega nadzora javnih financ v letu 2019 so:

- Zagotavljanje preglednega poslovanja iz vidika pridobivanja in porabe sredstev za posamezne aktivnosti;
- Redno izvajanje in izboljševanje notranje kontrole;
- Redno izvajanje notranjih revizij in notranjih presoj;
- Prenova oziroma posodobitev registra koruptivnih tveganj in tveganj drugih neetičnih ravnanj načrta integritete.

Na področju ciljev povezanih z uresničevanjem integritete v skladu z Zakonom o integriteti in preprečevanju korupcije bomo v tem letu dopolnili register koruptivnih tveganj in tveganj drugih neetičnih ravnanj, uvajali izboljšave ukrepov za doseg spodbujanja zavezanosti ciljem, poslanstvu in vrednotam NIJZ.

4.2.2. Register obvladovanja poslovnih tveganj

Zapis tveganj na način, kot so strukturirani načrtovani cilji (glej Cilji v poglavju 4.2.1)	Ključna tveganja, ki ogrožajo uresničevanje zastavljenih ciljev	Ukrepi
Cilj 1: Zagotoviti nemoteno izvajanje dejavnosti, potrebnih za zagotavljanje ključnih funkcij javnega zdravja.	Tveganje premalo financirane dejavnosti, ki ne pokriva zakonskih oz. sistemsko generiranih stroškov dela na programih (Program javnega zdravja, ZZS...).	Na tveganje se bomo odzvali tako, da bomo: - Redno zaposlene na teh programih delno preusmerili na projekte in tako pokrili manjkajoč kader na projektih, ki bi ga drugače morali na novo zaposliti. - Prestrukturirali bomo vsebine programov in večali produktivnost zaposlenih z jasnimi kompetencami in jasnimi definiranimi postopkov. - Glede na tveganje se bomo trudili povečevati tržno dejavnost, izboljševati proces nabave, povečati pristojnost in odgovornost predstojnikov oddelkov za poslovni izid organizacijske enote. - Svet zavoda in predstavnike plačnikov/ ustanoviteljev bomo redno seznanjali s stanjem financiranja dejavnosti.
Cilj 2: Vzpostaviti poslovanje brez izgube oz. doseči presežek prihodkov nad odhodki.	Tveganje izpada prihodkov od evropskih projektov.	- Povečevanje sredstev za izvajanje mednarodnih projektov: - Na projektih bomo zagotovili boljšo izkoriščenost kadra in zmogljivosti, ter prispevali k bolj uravnoveženemu poslovnemu izidu. Istočasno pa aktivno sodelovanje v projektih pomeni pridobivanje dodatnih znanj in veščin, potrebnih za boljše izvajanje osnovne dejavnosti, in razvoj. - Zaposlili bomo manj zunanjih izvajalcev za izvajanje nalog na projektih, kot bi jih glede na sredstva projekta lahko. Namesto novih zaposlitev bomo delno vključili lastne zaposlene in tako zmanjšali stroške dela na programih, kjer prekoračimo zastavljeno finančno strukturo (Program javnega zdravja...). - Poskrbeli bomo, da bodo zaposleni redno poročali aktivnosti na projektih in tako izkoristili vsa razpoložljiva sredstva na projektih. Načrtujemo lahko presežke iz naslova t.i. »overheadsov« v višini do 9 % prihodkov iz evropskih projektov. - Povečevanje tržne dejavnosti (cepljenja) - Na NIJZ redno spremljamo realizacijo cepljenj po mesecih. Ocenjujemo, da lahko na račun večjega osveščanja javnosti za cepljenja, predvsem proti KME, dvignemo prihodke tudi v prihodnje.
Cilj 3: Optimizirati vse vrste stroškov in odhodkov.	Tveganje da kljub že navedenim povečanim prihodkom samo z zniževanjem in obvladovanjem stroškov ni možno doseči bistvenih prihrankov, ki bi sami po sebi zadoščali za pozitivno poslovanje	Trije ključni vidiki obvladovanja stroškov so: - Prestrukturiranje programov, kjer so stroški preseženi (strošek dela) - Nadaljnje izboljševanje procesa nabave - Povečati pristojnost in odgovornost predstojnikov notranjih organizacijskih enot

	NIJZ-ja.	za poslovni izid organizacijskih enot.
Cilj 4: Zagotoviti pogoje za razvoj dejavnosti.	Tveganje sprememb politik/nalog/prioritet MZ.	Jasna predhodna formalna opredelitev MZ do strategije NIJZ ter plana nalog.
	Tveganje nezadostnih kadrovskih resursov na področju eZdravja.	Dobro definirana razporeditev nalog in nove zaposlitve strokovnjakov –informatikov.

4.2.3. Aktivnosti na področju NNJF

Zavod ne razpolaga s program zagotavljanja in izboljševanja kakovosti, saj zaposleni v zavodu nimajo dovolj znanj in usposobljenosti s področja notranje revizije, da bi lahko ocenjevali skladnost notranje revizije v skladu z Usmeritvami za državno notranje revidiranje. Zavod zagotavlja notranje revidiranje z najemom zunanjih izvajalcev storitev notranjega revidiranja.

Izdelan letni načrt notranje revizije temelji na oceni tveganosti posameznega področja revidiranja, ob upoštevanju večletnega načrta in večletnih ciljev organizacije, poslovnega in finančnega načrta organizacije ter pričakovanih poslovodstva in organa nadzora. Pri pripravi na tveganjih zasnovanega načrta je upoštevana strategija inštituta in njegovi ključni poslovni cilji in s tem povezana tveganja ter postopki za upravljanje tveganj.

Predlog načrta notranjega revidiranja za leto 2021 je pripravljen na osnovi presoje najbolj tveganih področij ob upoštevanju že izvedenih revizij v preteklih letih, pregleda letnih poročil, planov poslovanja, razgovorov z zaposlenimi ter na podlagi opravljene analize računovodskih izkazov zavoda.

Predlog področij notranjega revidiranja za leto 2021 je:

- Vzpostavitev delovanja notranjih kontrol na področju kadrovske službe (zaposlovanje, dopusti, napredovanje)
- Vzpostavitev delovanja notranjih kontrol na področju obračunavanja plač iz vidika Uredbe o enotni metodologiji in obrazcih za obračun in izplačilo plač v javnem sektorju za leto 2021.
- Nadzor izplačil dodatkov, vezanih na covid-19 (po KPJS in interventni zakonodaji).

5. FIZIČNI, FINANČNI IN OPISNI KAZALCI, S KATERIMI MERIMO ZASTAVLJENE CILJE

Tabela : Finančni kazalniki poslovanja

KAZALNIK	LETO 2020	FN 2021
1. Kazalnik gospodarnosti	1,00	1,00
2. Delež amortizacije v celotnem prihodku	0,02	0,02
3. Stopnja odpisanosti opreme	0,82	0,72
4. Dnevi vezave zalog materiala	13,30	13,94
5. Delež terjatev v celotnem prihodku	0,12	0,09
6. Koeficient zapadlih obveznosti	0,1	0,07
7. Kazalnik zadolženosti	0,57	0,56
8. Pokrivanje kratkoročnih obveznosti z gibljivimi sredstvi	0,81	0,68
9. Prihodkovnost sredstev	1,37	1,51

1. Kazalnik gospodarnosti = (celotni prihodki AOP 870 / celotni odhodki AOP 887)

Kazalnik gospodarnosti, ki prikazuje razmerje med celotnimi prihodki in celotnimi odhodki iz izkaza prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov, znaša za leto 2021 1, kar pomeni, da so celotni prihodki zadostovali za pokrivanje celotnih odhodkov.

2. Delež amortizacije v celotnem prihodku = (amortizacija AOP 879 / celotni prihodki AOP 870)

Delež amortizacije v celotnih prihodkih znaša v letu 2021 2 %. Delež je nekoliko nižji kot v predhodnem letu.

3. Stopnja odpisanosti opreme = (popravek vrednosti opreme AOP 007 / oprema in druga opredmetena osnovna sredstva AOP 006)

Stopnja odpisanosti opreme znaša v letu 2021 72%. V kolikor bi dobili financirano vso amortizacijo, bi lahko nabavili oz. obnovili več opreme in tako zmanjšali povečevanje odpisanosti opreme.

4. Dnevi vezave zalog materiala = (stanje zalog AOP 023: / stroški materiala AOP 873 x 365)

Dnevi vezave zalog materiala so v letu 2021, glede na navedeno metodologijo izračuna kazalnika, nekoliko višji kot v preteklem letu.

5. Delež terjatev v celotnem prihodku = (stanje terjatev AOP 012 minus (AOP 013 in 014) / celotni prihodki AOP 870)

Delež terjatev v celotnem prihodku znaša za leto 2021 9 %.

6. Koeficient zapadlih obveznosti = (zapadle neplačane obvez. na dan 31. 12. / (mesečni promet do dobavit. AOP 871 / 12))

Ocenjujemo, da bo koeficient zapadlih obveznosti v letu 2021 podoben kazalcu lanskega leta. Likvidnost se izboljšuje v primerjavi s preteklimi leti, kar kaže tudi izkaz po denarnem toku.

7. Kazalnik zadolženosti = (Tuji viri AOP 034+047+048+054+055) / Obveznosti do virov sredstev AOP 060)

Kazalnik zadolženosti prikazuje razmerje med tujimi viri in celotnimi obveznostmi do virov sredstev in znaša 0,56 v letu 2021, kar je nekoliko manj kot v predhodnem letu.

8. Pokrivanje kratkoročnih obveznosti z gibljivimi sredstvi = ((AOP 012+AOP 023) / AOP 034)

Kazalnik pokrivanja kratkoročnih obveznosti z gibljivimi sredstvi znaša 0,68 v letu 2021 in kaže na to, da za pokrivanje kratkoročnih obveznosti v letu 2021 ves čas ni bilo na voljo

dovolj obratnih sredstev. Ustrezna vrednost kazalnika je 1,00, kar pomeni, da gibljiva sredstva zadostujejo za pokrivanje kratkoročnih obveznosti.

9. Prihodkovnost sredstev = (prihodek iz poslovne dejavnosti (AOP 860 / osnovna sredstva po neodpisani vrednosti AOP 002+004+006)

Kazalnik prihodkovnosti sredstev nam pove, koliko osnovnih sredstev imamo vloženi na enoto prihodka in predstavlja zasedenost obstoječih kapacitet. Kazalec prihodkovnosti sredstev se je, v primerjavi s predhodnim letom nekoliko znižal in znaša 1,51.

6. NAČRT DELOVNEGA PROGRAMA NIJZ

6.1. NAČRT LETNEGA PROGRAMA V OKVIRU IZVAJANJA JAVNE SLUŽBE - FINANCIRANO S STRANI MZ

Priloga - Obrazec 1: Načrt programa javnega zdravja 2021 (tabela izpolniti v priloženi excelovi datoteki)

PROUČEVANJE, RAZVOJ IN KREPITEV ZDRAVJA

Na dokazih temelječe informacije so podlaga za odločanje in ukrepanje posameznikov, strokovnjakov in zdravstvene politike. Informacije predstavljajo osnovo za razvoj programov na področju javnega zdravja, so ključne pri razvoju ukrepov in programov na področjih preprečevanja, zgodnjega odkrivanja in zdravljenja bolezni. Tudi v letu 2021 bomo spremljali javno zdravstveno stanje v Sloveniji, EU in po svetu ter Ministrstvu za zdravje in drugim resorjem nudili pomoč pri oblikovanju strateških dokumentov in politik, ki imajo neposreden ali posreden vpliv na zdravje, ter strokovno podporo pri implementaciji in izvajanju že sprejetih strateških dokumentov in akcijskih načrtov.

Pri postavljanju letnih ciljev smo sledili aktualnim javnozdravstvenim nacionalnim, regionalnim in lokalnim izzivom in potrebam, ki izhajajo iz dosedanjih ocen zdravja in dejavnikov tveganja ter obstoječih varovalnih dejavnikov zdravja na področju socialno ekonomskih, okolijskih in komercialnih determinant zdravja, ki najbolj vplivajo na zdravje prebivalcev Slovenije. Posebej smo upoštevali pojav, razvoj in dinamiko covid-19 epidemije. Pri pripravi programa dela smo upoštevali že sprejete strateške dokumente in pripravljene akcijske načrte in sicer Strategijo razvoja Slovenije 2030, Resolucijo o nacionalnem planu zdravstvenega varstva 2016–2025, »Skupaj za družbo zdravja«, Strategijo aktivnega in zdravega staranja, Resolucijo o nacionalnem programu o prehrani in telesni dejavnosti za zdravje 2015-2025 »Dober tek, Slovenija«, Resolucijo o Nacionalnem programu duševnega zdravja 2018-2028 (Program MIRA), Nacionalni plan za obvladovanje sladkorne bolezni, Strategijo RS za zdravje otrok in mladostnikov v povezavi z okoljem, Strategijo preprečevanja in obvladovanja okužbe s HIV/AIDS, Nacionalni program na področju prepovedanih drog, Državni načrt za obvladovanje raka ter druge in pripadajoče dokumente. Pri načrtovanju smo upoštevali tudi priporočila EPHO študije slovenskega javnega zdravja, ki jo je izvedla SZO v letih 2017 – 19 in je izpostavila potrebo po reorganizaciji na podlagi strateško definiranih vsebin javnega zdravja. Upoštevali smo tudi izhodiščne usmeritve programa EHO 2020-25 (usmeritev v duševno zdravje, digitalno zdravje, imunizacijo ter vedenj zvezi z zdravjem). Upoštevali smo tudi zeleno in digitalno agendo EU, novo sprejeti EU4Health Program ter Evropski program za preprečevanje raka, pa tudi razvoj na Evropskem stebru socialnih pravic s poudarkom na Jamstvu za otroka. Pri tem bomo upoštevali tudi naloge v zvezi s predsedovanjem Slovenije EU. Obenem se na vseh področjih dela fleksibilno prilagajamo situaciji in pripravljamo načrte delovanja kot odziv na covid-19

epidemijo (ukrepanje in sproščanje ukrepov) ter odzive na posledice sindemije (pričakovane spremembe zaradi ekonomske in družbene krize, ki jo prinaša spremenjeno delovanje družbe zaradi zaježitvenih ukrepov širjenja pandemije covid-19). V ta namen bomo izvajali redne panelne in presečne raziskave PANDA ter fokusne skupine s ciljnim skupinami prebivalcev na teme pandemske izčrpanosti, pripravili bomo tudi izhodišča za pristope na modeliranju in napovedovanju sprememb KNB in determinant kot posledico sindemije.

Prioritetne naloge na področju proučevanja in razvoja zdravja v letu 2021 bodo:

1. Eden od pomembnih horizontalnih izzivov je neenakost v zdravju. Objavili bomo **tretje** poročilo o neenakostih v zdravju 2021, ki bo prikazalo spreminjanje neenakosti v zdravju longitudinalno s premikom od spremljanja vrzeli v podatkih na spremljanje vpliva politik na vrzeli v neenakosti; medsektorsko in interdisciplinarno, z vzpostavitvijo Platforme, v sodelovanju z nosilnimi sektorskimi strokovnimi inštitucijami. Poudarek v poročilu bodo imele tudi neenakosti, povzročene zaradi covid-19. Naloga izvira iz resolucije »Skupaj za družbo zdravja«, obravnava tega področja pa bo tudi ena od ključnih tem slovenskega predsedovanja EU. Aktivno bomo delovali v medsektorskih aktivnostih za zmanjševanje neenakosti v zdravju.
2. Nadaljevali bomo s pripravo izdelkov »Zdravje v občini«. Ključno vlogo pri diseminaciji podatkov z namenom spodbujanja zavedanja o pomenu zdravja in možnostih ukrepanja za izboljšanje zdravja na lokalni ravni bodo še naprej imeli sodelavci OE.
3. Uresničevanje Nacionalnega plana obvladovanja sladkorne bolezni bomo nadaljevali z aktivnostmi NIJZ, namenjenimi informiranju javnosti o razsežnostih sladkorne bolezni in njenih zapletov in spodbujanju ukrepov za zmanjševanje dejavnikov tveganja. Organizirali bomo nacionalno konferenco o obvladovanju sladkorne bolezni 2021. Izračunali in objavili bomo kazalnike za spremljanje obvladovanja sladkorne bolezni v Sloveniji za leto 2020. Potekalo bo kontinuirano delo na izboljšanju točnosti podatkov in kazalnikov ter metodologij. Delovali bomo v Koordinativni skupini za izvajanje državnega plana za obvladovanje sladkorne bolezni ter prispevali usmeritve za sladkorne bolnike v zvezi s preventivo in vodenjem sladkorne bolezni zaradi covid-19.
4. Izhajajoč iz »Strategije obvladovanja demence v Sloveniji do leta 2020« bomo aktivno pristopili k nastajanju in nudili strokovno podporo pri pripravi novih strateških dokumentov (resolucija/strategija, akcijski plan...) za področje demenc (zaradi administrativnih in zakonskih ovir nekatere planirane aktivnosti ni bilo možno predhodno implementirati). Na novo bomo razvijali epidemiološko spremljanje področja demenc ter tako nudili strokovno podporo in izhodišča MZ, drugim ministrstvom, WHO in drugim mednarodnim ustanovam (izpolnjevanje vprašalnikov, dopolnitve in komentarji strategij, akcijskih načrtov, odgovori na vprašanja...) za ustrezno načrtovanje ukrepov, usmerjenih v reševanje problematike na področju demence. Sodelovali bomo z resorji glede različnih ukrepov, sledenju področja, sodelovali v različnih delovnih in strokovnih skupinah, koordinirali delovanje skupine (NIJZ in zunanji sodelavci). Zagotavljali bomo informacije (sporočila za javnost, odgovore na novinarska in druga vprašanja strokovne ter laične javnosti, predstavitve na strokovnih srečanjih...), pripravo poročil in dokumentov ter izvajali zagovorništvo, ozaveščanje, izobraževanje različne javnosti, pripravljali predstavitve, s posebnim poudarkom na stanje SARS-CoV-2/ covid-19.
5. Na področju spremljanja poškodb in promocije varnosti bomo objavili monografijo o poškodbah kolesarjev v prometu in zunaj njega, vključno s poškodbami z e-skiroji v letu 2020. Nadaljevali bomo z aktivnostmi za izgradnjo mreže in opolnomočenjem strokovnjakov na področju varnosti (objava prenovljenih Priporočil za ukrepanje v vrtcu ob nujnih stanjih in priprava e-publikacije o ukrepih za boljšo varnost otrok v vrtcu), promocijo varnosti otrok

(izvajanje programa v primarnem zdravstvenem varstvu, priprava novih vsebin) in objavljanjem sezonskih sporočil za javnosti, prilagojenih na epidemiološko situacijo covid-19).

6. Na področju duševnega zdravja bomo v odziv na epidemijo covid-19 koordinirali Operativno skupino za izvajanje psihološke pomoči v razmerah epidemije in v sodelovanju z nevladnimi organizacijami ter zdravstvenimi ustanovami razvijali ter implementirali ukrepe, ki naslavljajo potrebe nastale ob epidemiji covid-19. *V letu 2021 bomo na podlagi Akcijskega načrta Nacionalnega programa duševnega zdravja (obdobje 2021-2023) zagotovili izvajanje psihološke pomoči v razmerah epidemije oziroma pandemije, izvajanje programa starševstva in programa za učitelje (Program »Neverjetna leta«), izvajanje psihološkega svetovanja otrokom in mladostnikom ter odraslim (svetovalnice Posvet Tu smo zate), izvajanje promocije, preventive in obravnave nekemičnih zasvojenosti, s poudarkom na digitalnih zasvojenostih, izvajanje programa podpore družinam z veliko izzivi na področju psihosocialnih tveganj na domu (Prvih 1000 dni), izvajanje podpore duševnemu zdravju najranljivejšemu delu delovno aktivne populacije, izvajanje krepitve zaščitnih dejavnikov za zdravo staranje ter krepitev neformalnih in formalnih akterjev in mrež v skupnosti, vzpostavili bomo postvencijske aktivnosti v šolskem okolju za preprečevanje samomora s poudarkom na oblikovanju smernic za postvencijo v šolskem okolju, izvajali bomo aktivnosti usposabljanja, spremljanja, evalvacije in komuniciranja.* Na podlagi podatkov iz raziskav ter rutinske zdravstvene statistike bomo spremljali vpliv epidemije na duševno zdravje prebivalstva. Nadaljevali bomo z implementacijo programa To sem jaz v šolski prostor z izobraževanji za učitelje, pripravo in promocijo e- delavnic po priročniku Zorenje skozi To sem jaz za preventivno delo z razredom na daljavo, rednim uredniškim delom ter nadgradnjo spletišča To sem jaz.

Slovenija je sprejela Resolucijo o nacionalnem programu duševnega zdravja 2018-2028 (v nadaljevanju besedila: RNDPZ) in na njej temelječi nacionalni program za duševno zdravje. V skladu s sprejetjem RNDPZ in glede na finančne vire, ki bodo za to delo opredeljeni, bomo izvajali načrtovane aktivnosti za duševno zdravje in blagostanje prebivalcev Slovenije. Nadaljevali bomo upravljanjem Nacionalnega programa duševnega zdravja, kamor sodita tako nacionalna, kot regionalno lokalna koordinacija programa. NIJZ bo v letu 2021 nadaljeval s podporo vzpostavljanja centrov za duševno zdravje otrok in mladostnikov ter odraslih, in zagotavljal strokovno usmerjanje teh centrov. Nadaljevali bomo izobraževanja za time v novih Centrih za duševno zdravje otrok in mladostnikov ter odraslih (CDZ), za patronažno službo in za regijske koordinatorje. Skupaj s sodelavci na OE NIJZ bomo podpirali CDZ pri vzpostavljanju njihove vloge v lokalnem okolju (promocija CDZ, povezovanje z deležniki, promocija duševnega zdravja). V letu 2021 bomo nadaljevali z razvijanjem sistema spremljanja, ki bo nudil celosten vpogled v stanje duševnega zdravja v Sloveniji in zagotavljal informacije o uspešnosti programa.

7. Tobak, alkohol in prepovedane droge so v Sloveniji pomembni, preprečljivi dejavniki tveganja za smrti, izgubljena zdrava leta življenja in manjše zmožnosti prebivalcev. Tudi v letu 2021 bomo na področju tveganih vedenj nadaljevali z rednim spremljanjem stanja, identificirali bomo ključne probleme in trende, osveščali, obveščali in izobraževali različne javnosti, predlagali potrebne ukrepe in jih strokovno zagovarjali.
8. Na področju tobaka bomo še naprej spremljali učinke nove tobačne zakonodaje iz leta 2017 in pripravili gradivo za odločevalce z opisom problema, ugotovljenimi učinki zakonodaje ter predlogi izboljšav obstoječe zakonodaje na področju nadzora nad tobakom. Aktivno bomo ozaveščali javnosti o novih izdelkih, povezanih s tobakom, ter o problemu pasivnega kajenja. Skupaj s sodelavci iz OE bomo v okviru različnih aktivnosti obeležili Svetovni dan brez tobaka 2021 in obeščali ključne skupine (zdravstvene in šolske delavce) o novostih in

pomembnejših temah na tem področju. V času predsedovanja Slovenije Svetu EU bomo kot predsedujoča država intenzivno sodelovali v aktivnostih redne konference držav podpisnic Okvirne konvencije SZO o nadzoru nad tobakom COP9 in MOP9. Redno bomo spremljali dostopne podatke glede povezav kajenja tobaka oziroma uporabe povezanih izdelkov in tveganjem za okužbo s covid-19 oziroma težji potek te bolezni, obveščali različne ciljne skupine in spodbujali k opuščanju kajenja in opuščanju uporabe povezanih izdelkov. Nadaljevali bomo z izvajanjem svetovanja na Svetovalnem telefonu za pomoč pri opuščanju kajenja (0802777) in njegovi promociji. V letu 2020 bomo nadaljevali z nadgrajevanjem dela in z razširjenim urnikom delovanja telefonske linije za pomoč pri opuščanju kajenja

9. Na področju prepovedanih drog bomo skladno z vsakoletno pogodbo z Evropsko agencijo o spremljanju drog in odvisnosti od drog (EMCDDA) izvajali naloge Nacionalne informacijske točke EMCDDA, vključno s pripravo Nacionalnega poročila na področju drog, ter poročila o mreži za spremljanje novih psihoaktivnih snovi. Zagotavljali primerljive, preverjene, epidemiološke podatke s področja drog za strokovno javnost in odločevalce v Sloveniji, ter zagotovili ustrezne standardizirane podatke za EMCDDA in WHO ter druge mednarodne organizacije. Izvajali bomo tudi druge naloge, ki izhajajo iz novega akcijskega načrta na področju drog. Pripravili bomo poročilo o izvedbi Akcijskega načrta na področju prepovedanih drog za obdobje 2019–2020. Sodelovali bomo v aktivnostih v sklopu predsedovanja Slovenije Svetu EU s poudarkom predstaviti področje preventive v Sloveniji. Spremljali bomo uporabo drog in delovanje programov zmanjševanja škode v času epidemije covid-19 in sodelovali pri obvladovanju tveganj. Tudi v letu 2021 bomo ob v prvem tednu novembra v sodelovanju z OE Maribor, MZ, MIZŠ in MDDSZ izvedli nacionalno konferenco ob mesecu preprečevanja zasvojenosti in nudili strokovno podporo pri izvedbi preventivnega meseca. V sodelovanju s sodelavci na OE bomo krepili mrežo sistema zgodnjega opozarjanja na NPS, ki je potrebna za preprečevanje in obvladovanje posledic, ki jih povzročajo NPS.
10. Na področju alkohola bomo spremljali njegovo porabo ter analizirali zdravstvene kazalnike tvegane in škodljive rabe alkohola, tudi v povezavi z epidemijo covid-19. Zagotovili bomo strokovno podporo pri spreminjanju zakonodaje na tem področju in pri pripravi Akcijskega načrta omejevanja porabe alkohola in zmanjševanja škodljivih posledic rabe alkohola v Sloveniji. Pripravili bomo nove oz. posodobili bomo obstoječe strokovne podlage za uvedbo učinkovitih ukrepov. Skupaj s sodelavci iz OE bomo izvajali aktivnosti posvečene ozaveščanju izpostavljenosti otroka alkoholu pred rojstvom, otroci za varnost v prometu, dan brez alkohola. Zagotovili bomo delovanje spletnega portala MOSA – Mobilizacija skupnosti za odgovornejši odnos do alkohola.
11. Merila za vrednotenje intervencij na področju javnega zdravja bomo predstavili sodelavcem na NIJZ, predstavnikom NVO in drugim relevantnim deležnikom ter jih pilotno preizkusili na posameznih programih s področja alkohola. Aktivnosti na merilih za vrednotenje dobrih praks bomo povezali z nacionalnimi inštituti za javno zdravje v mreži EuroHealthnet in pripravili pregled delovanja obstoječih pristopov za vrednotenje dobrih praks v EU.
12. Sodelovali bomo pri izvajanju aktivnosti Akcijskega načrta za izvajanje nacionalnega programa o prehrani in telesni dejavnosti za zdravje do leta 2022. Izvedli bomo vmesno evalvacijo Dober tek, Slovenija. Z zbranimi podatki v okviru EU MENI bomo podpirali in nadgrajevali aktivnosti v podporo Resoluciji o nacionalnem programu prehrane in telesne dejavnosti, tudi v sklopu projektov MZ. Za MZ bomo pripravili strategijo za celovito preoblikovanje živil. Nadaljevali bomo s stalnimi aktivnostmi na področju spremljanja prehrane s svetovanjem v VIZ, spremljanjem nadgrajene šolske sheme in aktivnostmi v podporo tradicionalnega slovenskega zajtrka kot tudi pri izvedbi organizacije 3. nacionalne konference o prehrani in gibanju v letu 2021. Pripravili bomo implementacijske aktivnosti za izvajanje priporočil za organizirano prehransko oskrbo v domovih za starejše. Posebna

pozornost bo namenjena pripravi podlag za ukrepanje in pripravi gradiv za zdravo prehranjevanje v povezavi s covid-19 epidemijo.

13. Izhajajoč iz Resolucije o nacionalnem programu prehrane in telesne dejavnosti bomo spodbujali aktivni transport, sodelovali pri pripravi nacionalnih smernic za telesno dejavnost za različne ciljne skupine ozaveščali splošno in ciljne javnosti o pomenu gibanja za zdravje, obeležili svetovne dneve ter nacionalne in mednarodne tedne (Svetovni dan in mednarodni teden gibanja, Svetovni dan športa, Svetovni dan fizioterapije – Gibanje za zdravje, Svetovni dan hoje, Evropski teden mobilnosti, Evropski teden športa, Simbioza giba). Še posebej bomo z različnimi aktivnostmi spodbujali gibanje otrok in mladostnikov ter družin, ki je zastalo zaradi ukrepov za zaježitev pandemije covid-19.
14. Pripravili bomo strokovne podlage za nadgradnjo in posodobitev preventivnega programa za nosečnice in otročnice, vključno s prenovo Pravilnika za izvajanje PZV (za področje reproduktivnega zdravja in patronažnih obiskov) ter pripravili vzpostavitev upravljanja preventivnega programa (prenos projektno razvitih nadgradenj preventivnih programov v vsa okolja v Sloveniji), vključno s covid-19 temami. Za preventivni program za ranljive nosečnice in družine z dojenčkom »Program prvih 1000 dni« bomo razvijali strokovne podlage za, vključno s covid-19 temami, ter krepili duševno zdravje v obporodnem obdobju. Delovali bomo na preventivi okužbe s HIV in ostalih SPO (sodelovanje v Republiški komisiji za aids, pri izvajanju strategije in AN obvladovanja okužbe s HIV). Delali bomo na preprečevanju nasilja, še posebej zaradi covid-19 sindemije. Redno bomo zagotavljali analize in kazalnike zdravja na področju reproduktivnega in spolnega zdravja.
15. Na področju javnega zdravja otrok in mladostnikov bomo opravljali naloge, ki bodo zagotovile odzivnost na aktualne probleme na področju zdravja otrok in mladostnikov. Skupaj s ključnimi deležniki bomo zagotovili vzpostavitev upravljanja, pripravo smernic in implementacijo novele pravilnika, ki opredeljuje posodobljeni Preventivni program ZDAJ – Zdravje danes za jutri. Aktivnosti bodo potekale v skladu z določili pravilnika in glede na finančne vire, ki bodo za to delo opredeljeni. Vzpostavili bomo strukturo programa (programski svet, interdisciplinarne delovne skupine, imenovanje regijskih odgovornih zdravnikov, imenovanje imenovanih zdravnikov šol) in izvajali upravljanje programa ZDAJ, kamor sodita tako nacionalna, kot regionalno lokalna koordinacija programa. NIJZ bo v letu 2021 nadaljeval s podporo vzpostavljenim Centrom za krepitev zdravja, in zagotavljal strokovno usmerjanje delovanja centrov na področju krepitev zdravja otrok in mladostnikov. Nadaljevali bomo z izobraževanjem in usposabljanjem izvajalcev programa ZDAJ. Okrepili bomo sodelovanje s področjem vzgoje in izobraževanja na nacionalni ravni. Na lokalni ravni bomo spodbujali krepitev sodelovanja z VIZ in lokalno skupnostjo. V letu 2021 bomo nadaljevali z razvijanjem sistema spremljanja, da bi zagotovili potrebne informacije o zdravju otrok in mladostnikov in izvajanju programa. Poseben poudarek bo na proučevanju vzrokov neenakosti v dostopnosti do ustreznih preventivnih programov in aktivnostih za njihovo preseganje. Razvijali bomo podatkovne vire, nabor kazalnikov ter informatizacijo preventivnega zdravstvenega varstva za otroke in mladostnike. Pripravljali bomo smernice za preventivne aktivnosti, prilagojene na epidemiološko situacijo v zvezi s covid-19. Sodelovali bomo z deležniki na področju vzgoje in izobraževanja v povezavi z ukrepanjem v zvezi z epidemijo covid-19 in sindemijo kot širšim pojavom. Otroci in mladostniki so skupina prebivalstva, ki potrebuje posebno pozornost v okviru izhodne strategije za zmanjševanje posledic pandemije covid-19 na zdravje.
16. V programu Zdravje v vrtcu bo rdeča nit programa promocija pozitivnega duševnega zdravja z nazivom Počutim se dobro. Izvedena bodo usposabljanja strokovnih delavcev ter redno spremljanje izvajanja programa, posebna pozornost bo posvečena različnim temam, povezanim s covid-19 sindemijo.

17. V okviru nacionalne koordinacije promocije zdravja otrok in mladostnikov bomo v sodelovanju s sodelavci na OE koordinirali in širili Slovensko mrežo zdravih šol ter uvajali aktualne tematike javnega zdravja. Odzivali se bomo na probleme v zvezi z zdravjem otrok in mladostnikov ter aktualno javno-zdravstveno situacijo zaradi sindemije covid-19. Delali bomo na razvoju, posodabljanju in izvajanju preizkušenih programov za promocijo zdravja na telesnem, duševnem, socialnem in okoljskem področju za učence, učitelje in starše. Posvetili se bomo digitalizaciji življenja, pozitivnim vidikom digitalizacije ob uporabi v šolske namene in negativnim vplivom kot je digitalno trženje na življenjski slog otrok in mladostnikov. Promovirali bomo ukrepe, ki spodbujajo pozitivne vidike uporabe spletnega okolja in zmanjšujejo negativne.
18. Posebno pozornost bomo namenili tudi aktivnostim iz akcijskega načrta za zdravje delavcev. Obseg dela bo prilagojen finančnim virom, ki bodo na voljo za to področje. Analizirali bomo dolgoletne trende bolniškega staleža po posameznih vzrokih in področjih ter pripravili publikacijo. V primerjavi s programom integrirane preventivne kroničnih nenalezljivih boleznih programi ohranjanja in krepitve zdravja v delovnih organizacijah niso vedno učinkoviti, tudi zaradi kratkoročno naravnanih ukrepov in programov. Zaznana je bila potreba po vrednotenju teh programov, zbiranju primerov dobrih praks in vzpostavitvi spletnega portala za namene diseminacije programov. Pripravili bomo strokovne vsebine za vzpostavitev Nacionalne platforme za promocijo zdravja na delovnem mestu (PZD), kar bomo povezali s promocijo PKMO (Platforma za preprečevanje kostno mišičnih obolenj) platforme. V delovni nalogi bomo vzpostavili stalno sodelovanje med NIJZ in strokovnjaki na področju medicine dela, prometa in športa, s podjetji in interesnimi gospodarskimi združenji. ter izvedli naloge, ki so navedene v Akcijskem načrtu za izvajanje ReNPVZD. Z omenjenimi aktivnostmi bomo dvigovali ozaveščenost o koristih in metodah v promociji zdravja pri delu, prispevali k izboljšanju zdravja zaposlenih in delovnega okolja ter zniževanju absentizma in prezentizma, zmanjševanju pojava poškodb pri delu, poklicnih ter z delom povezanih boleznih ter s tem zdravstvenih, gospodarskih, socialno-ekonomskih in družbenih posledic naraščajočega bolniškega staleža.
19. Na področju aktivnega in zdravega staranja bomo nadaljevali z vzpostavljenim sodelovanjem območnih enot z regijskimi deležniki in povečevanjem dostopa do starejših v odmaknjenih območjih, še posebej v povezavi s covid-19 epidemijo. Na nacionalni in regionalni ravni bomo podprli pripravo iz izvajanje akcijskega načrta za uveljavljanje vsebin javnega zdravja pri uveljavljanju Strategije dolgožive družbe.
20. V programu Mreža zdravih mest, ki ga je pred več kot 20 leti razvil Evropski urad Svetovne zdravstvene organizacije, je v Sloveniji v preteklosti že sodelovalo več mest. Aktivnosti so kasneje izzvenele. NIJZ je ponovno vzpostavil nacionalno koordinacijo, povezal preko 20 mest in manjših krajev ter organiziral nacionalno konferenco. V okviru Evropske mreže zdravih mest se je začela t.i. 7. faza programa. NIJZ bo promoviral program, sodeloval z mesti in občinami pri načrtovanju aktivnosti krepitve zdravja in jih spodbujal k ustvarjanju pogojev za zdravo življenje v skupnosti.
21. covid-19 je sindemija, ki jo tvorita dve soodvisni kategoriji bolezni, infekcijska SARS-CoV-2 in spekter poslabšanja kroničnih nenalezljivih boleznih s povezanimi dejavniki tveganja, za obe je značilno združeno kopičenje v ranljivih socialnih skupinah in povečevanje neenakosti. Zato je potrebno že v času epidemije, še posebej pa v času izhoda iz epidemije okrepiti tudi aktivnosti promocije zdravja ter delo na socialno-ekonomskih determinantah zdravja v medsektorskem pristopu. Ključno vprašanje za uspešnost spremljanja razvoja sindemije je, kako hitro bo država uspela vzpostaviti spremljanje sprememb in merjenje situacije, na podlagi katerih bo možno usmerjeno ukrepanje za ohranjanje in krepitev zdravja in blagostanje družbe. Vzpostavitev posodobljenih in metodološko ustreznih ter

infrastrukturno podprtih virov podatkov ter strokovnjakov s sodobnimi znanji za njihovo analitiko in interpretacijo je nujnost, ki jo je za uspešen izhod potrebno vzpostaviti v najkrajšem možnem času. NIJZ se je pri spremljanju v letu 2020 že odzval: v času prvega vala z vključitvijo vprašanj v raziskavo CINDI Slovenija ter času drugega vala z izvajanjem fokusnih skupin v okviru kohezijskega Covid projekta in z vzpostavitvijo SI-PANDA panelne in presečnih raziskav (spremljanje vedenja ljudi v povezavi s covid-19 na podlagi metodologije SZO ter ocena pandemske izčrpanosti v času med in po epidemiji covid-19 v Sloveniji). V letih 2021 in 2022 je nujno nadaljevati s spremljanjem in odzivanjem na razvoj, potek z ozirom na izhode iz epidemije ter prioriteto in posledice sindemije. Za navedeno so potrebna nova znanja in veščine, zato so nujna izobraževanja obstoječega in novega kadra, v katera bodo vključeni relevantni inštituti drugih sektorjev. Aktivnosti bodo podprte z usmerjenim komuniciranjem.

22. Povezani v mreži EuroHealthNet-a bomo spremljali javnozdravstveno aktualno dogajanje na EU ravni in prispevali k odzivom javnega zdravja v tem prostoru, še posebej glede na sindemijo covid-19, kjer bomo s partnerskimi javnozdravstvenimi inštituti v EU pripravili foresight študijo in strateško konferenco o usmeritvah javnega zdravja v covid-19 sindemiji in post-covid obdobju. Pridobljeno znanje in informacije bomo prenašali v slovenski prostor.

Opozarjamo na potrebo po dolgoročnem vzdržnem financiranju kadra na temeljnih funkcijah javnega zdravja, še posebej na epidemiološkem spremljanju umrljivosti in obolevnosti zaradi kroničnih nenalezljivih bolezni (razen raka), ter javnega zdravja otrok in mladostnikov.

Ključni izdelki na področju preučevanja, razvoja in krepitev zdravja v letu 2021 bodo:

- Tretje poročilo o neenakostih v zdravju 2021, kot gradivo za predsedovanje Slovenije EU;
- Poročila o izvedenih panelnih in dveh presečnih izvedbah PANDA raziskave o pandemski izčrpanosti v Sloveniji;
- Zdravje v občini in Zdravje v regiji, publikaciji za leto 2021;
- Nacionalno poročilo 2020 o stanju na področju prepovedanih drog (daljša in krajša oblika);
- *Izdelki nujnih ukrepov za blažitev posledic pandemije covid-19 na duševno zdravje: psihološka podpora v razmerah pandemije (vključuje tudi psihološko prvo pomoč); program Neverjetna leta (širitev mreže); svetovalnice Posvet Tu smo zate (širitev mreže); program preprečevanja nekemičnih zasvojenosti (izvajanje v mreži CDZOM); program Prvih 1000 dni (upravljanje in izvajanje v mreži strokovnjakov za obporodno duševno zdravje in v patronažnem varstvu); program podpore najranljivejšim v delovno aktivni populaciji; vzpostavitev mreže deležnikov za krepitev duševnega zdravja starejših; ocena stanja služb in storitev na področju duševnega zdravja; ocena potreb za področje komuniciranja in destigmatizacije na področju duševnega zdravja; izvedba usposabljanja mhGAP (WHO) za time v CDZ, za strokovnjake v primarnem zdravstvenem varstvu in drugih službah za duševno zdravje; psihoedukativna gradiva za uporabnike; portal programa MIRA;*
- Poročilo o aktivnostih Operativne skupine za izvajanje psihološke pomoči v razmerah epidemije covid-19;
- Informacijsko gradivo za konopljo;
- Policy brief za področje tobaka;
- Pasivno kajenje v Sloveniji (monografija);
- Zdravstveni kazalniki tvegane in škodljive rabe alkohola (publikacija);
- Vmesna evalvacija Dober tek, Slovenija (poročilo);
- 9 posnetih oddaj z vsebinami Zdravih šol na temo telesne dejavnosti;
- Priporočila za ukrepanje v vrtcu ob nujnih stanjih in nenadno nastalih bolezenskih znakih (2. prenovljena izdaja);
- Poškodbe kolesarjev v prometu in zunaj njega (monografija);

- Maternalna umrljivost (dvoletno poročilo);
- Strokovne podlage za nadgradnjo in posodobitev preventivnega programa za nosečnice in otročnice;
- Poročilo o upravljanju/koordinaciji Programa ZDAJ, gradiva za izvajalce in za uporabnike, portal programa ZDAJ;
- Spletni portal ovrednotenih programov promocije zdravja na delovnem mestu;
- Trendi zdravstvenega absentizma do 2019 (publikacija);
- Nadgradnja publikacije Ekonomske posledice demence v Sloveniji;
- Organizacija nacionalnega strokovnega srečanja ob obeležitvi svetovnega dne Alzheimerjeve bolezni;
- Izvedba svetovnih dni, nacionalnih in mednarodnih tednov na področju zdravja, duševnega zdravja, preprečevanja samomora, Parkinsonove bolezni, tobaka, prehrane, telesne dejavnosti, HIV/aids-a - v omejenem obsegu in s prilagojenimi tematikami, glede na covid-19 epidemijo.

SPREMLJANJE IN PREUČEVANJE NALEZLJIVIH BOLEZNI

Učinkovito javno-zdravstveno ukrepanje temelji na zagotavljanju podpore pri preprečevanju tveganj s pravočasnim načrtovanjem aktivnosti za hitro zaznavanje in odzivanje, pridobivanjem in ocenjevanjem informacij iz sistemov epidemiološkega spremljanja nalezljivih bolezni na osnovi kazalnikov (indicator based surveillance), epidemiološkega spremljanja na osnovi dogodkov in iz mednarodnih sistemov obveščanja. Spremljanje in odzivanje na tveganja za nalezljive bolezni zajema obsežno interdisciplinarno sodelovanje epidemiološke službe, svetovanje in koordinacijo pripravljenosti in odzivanja tako z zdravstvenimi, kot tudi ne-zdravstvenimi deležniki. Ob tem je pomembno kontinuirano sodelovanje ter usklajeno ukrepanje ob pojavu tveganj za zdravje ljudi z različnimi službami (resorna ministrstva, parlament, Civilna zaščita, občine, VIZ, policija, FURS, letališče, pristanišče, azilni domovi, športne organizacije ip.). V okviru območnih enot poteka ocenjevanje regijskih informacij pridobljenih z obvezno prijavo nalezljivih bolezni, zaznavanje izbruhov, obveščanje in končno poročilo o izbruhu, zaznavanje neobičajnega pojavljanja nalezljivih bolezni ali kliničnega sindroma ter zbiranje, ocenjevanje in poročanje podatkov lokalnega laboratorija. Na nacionalnem nivoju poteka sprejemanje in analiziranje informacij pridobljenih iz regijskih sporočil in preko sistemov hitrega obveščanja (EWRS, IHR, EPIS) in drugih uradnih virov in neformalnih virov ter ocenjevanje tveganja za zdravje ljudi. Dogodek, ki je nepričakovan, obsežen, predstavlja tveganje za javno zdravje, se oceni in izvede ustrezne ukrepe. Informacijo se posreduje javnostim (odločevalcem, splošni in strokovni javnosti). Zagotoviti je potrebno spoštovanje mednarodnih obveznosti in izvajanje nove evropske zakonodaje z namenom usklajenega obvladovanja širjenja hujših bolezni pri ljudeh in drugih resnih čezmejnih nevarnosti za zdravje.

Zaznava nalezljivih bolezni temelji na epidemiološkem spremljanju, ki ga definiramo kot sistematično, stalno zbiranje podatkov na standardiziran način. Vloga prijavitelja je ključna za delovanje učinkovitega sistema zaznavanja nalezljivih bolezni, ki ga opredeljujejo popolnost, pravočasnost in pravilnost. V zelo veliko pomoč pri popolnosti prijave predstavljajo mikrobiološki laboratoriji s posredovanjem podatkov o diagnosticiranih primerih nalezljivih bolezni in okužb. Zelo pomembno je tudi epidemiološko spremljanje okužb, povezanih z zdravstveno oskrbo, vključno s ponavljanjem nacionalnih presečnih raziskav v bolnišnicah. Zbrani epidemiološki podatki so osnova za načrtovanje programov zmanjšanja bremena, eliminacije in eradikacije bolezni.

V letu 2021 bomo dodatno pozornost posvetili na izboljšanju kvalitete podatkov spremljanja nalezljivih bolezni in okužb, načrtovali in izpolnjevali akcijski načrt obvladovanja antibiotične rezistence, analizirali podatke in izoblikovali informacije za načrtovanje boljšega obvladovanja bolnišničnih okužb. Načrtovali bomo uvedbo novih cepiv oz. cepilnih shem in preučili uspešnost implementacije predlogov za povečanje precepljenosti ranljivih skupin prebivalstva.

Prioritetne naloge na področju spremljanja in preučevanja nalezljivih bolezni v letu 2021

1. Oblikovanje strategije glede prednostnih skupin za cepljenje proti covid-19
Na podlagi strokovnih epidemioloških stališč in z dokazi podprtim znanjem bomo oblikovali strategijo in določili prioritetne skupine za cepljenje proti covid-19. Namen oblikovanja strategije je s hitrim cepljenjem preprečiti težje oblike bolezni in smrti.
2. Spremljanje precepljenosti in neželenih dogodkov po cepljenju proti covid-19
Z uvedbo novih cepiv proti covid-19 je potrebno podrobno spremljanje poteka cepljenja in pojavljanja neželenih dogodkov po cepljenju.
3. Spremljanje in odzivanje na epidemiološko situacijo covid-19 v Sloveniji in svetu ter priprava mnenj, priporočil, navodil za strokovno in splošno javnost
Epidemiologi predstavljajo enotno strokovno skupino, ki na podlagi novih znanstvenih dognanj in rezultatov objavljenih študij ter strokovnega konsenza oblikuje mnenja, priporočila in navodila za strokovno in splošno javnost.
4. Vizualizacija podatkov o covid-19 (dashboard)
Redno in vsakodnevno spremljanje pojavljanja covid-19 zahteva tudi redno in vsakodnevno analizo podatkov, ki bo vizualizirana v obliki interaktivnega portala.
5. Zasnova digitalizacije sistema prijave NB (vseh)
Digitalizacija sistema prijave covid-19 primerov se je izkazala za izredno učinkovit in enostaven pristop, zato bomo pripravili zasnovo sistema digitalne prijave, ki bi ga razširili na vse nalezljive bolezni, ki se po ZNB morajo prijaviti.
6. Vzdrževanje in nadgradnja klicnih centrov za iskanje stikov covid primerov s prehodom na profesionalne klicne centre
Krepitev kadrovske kapacitete za iskanje in sledenje stikom covid primerov ostaja ključna pri obvladovanju epidemije. V dogovoru z ministrom Toninom in po odobritvi predsednika Vlade bo sistem postopoma prešel na sistem profesionalnih klicnih centrov, ki so bolj smiselni z vidika vzdržnosti, procesa dela in prilagodljivosti kapacitet ob ukrepanju, namenjenem obvladovanju covid-19 v državi.

Ključni izdelki na področju nalezljivih bolezni v letu 2021 bodo:

- Strategija glede prednostnih skupin za cepljenje proti covid-19
- Poročilo o precepljenosti in neželenih učinkih covid-19
- Mnenja, priporočila, navodila za splošno in strokovno javnost glede na epidemiološko situacijo covid-19
- Zasnova digitalnega sistema (aplikacija) prijave NB
- Interaktivni portal covid-19

OKOLJE IN ZDRAVJE

Kakovostno bivalno okolje, zrak, zunaj in v notranjih prostorih, varnost in kakovost živil, pitne vode ter potrošniških izdelkov, so pomembni dejavniki zdravja. Zelo pomembno je, da posebno pozornost posvetimo najbolj občutljivim in ranljivim skupinam prebivalstva, ki jih neugodne bivanjske razmere še posebej prizadenejo in omejujejo.

Prioritetne naloge na področju okolja in zdravja v letu 2021 bodo:

1. BIOLOŠKI DEJAVNIKI TVEGANJA

Pričakujemo, da bo v letu 2021 prioriteta mikrobiološka problematika povezana s preprečevanjem širjenjem virusa SARS-CoV-2. Zato predvidevamo, da bodo glavnino nalog predstavljale naloge v zvezi z novim koronavirusom (priprava strokovnih mnenj, priprava higienskih priporočil za preprečevanje širjenja okužb za različne gospodarske, storitvene, športne, kulturne dejavnosti, informiranje laične in strokovne javnosti ter dnevni odgovori na številna vprašanja v zvezi s to problematiko).

V zvezi s problematiko novega koronavirusa bomo nudili strokovno podporo različnim deležnikom (različna ministrstva RS, Državni zbor, šole, vrtci, občine, Gospodarska zbornica Slovenije, Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije, panožne športne zveze, upravljavci športnih objektov, kulturna združenja in inštitucije, gostinstvo, turizem, izvajalci javnega prevoza, javno upravne inštitucije, sodišča, zapori, verske ustanove, posamezniki ...). Sodelovali bomo v delovni skupini za izvedbo mednarodnih športnih tekmovanj (svetovno prvenstvo v biatlonu, pokal Vitranc, evropsko prvenstvo v nogometu do 21 let...). Sodelovali bomo v delovni skupini za podporo Sekretariatu za koordinacijo priprav na predsedovanje Slovenije EU in ob predsedovanju nudili vso potrebno strokovno podporo. Slovenija bo v drugi polovici leta 2021 predsedovala Svetu EU. Zaradi pravočasne zagotovitve vseh varnostnih, tehničnih in logističnih zahtev za izvedbo srečanj v Sloveniji ter ob tem tudi vseh načrtovanih spremljajočih dejavnostih in dogodkov (kot npr. Europa cantat...) bo v ta namen NIJZ ustanovil delovno skupino, ki bo podpora Sekretariatu za koordinacijo priprav, logistične organizacije in izvedbe predsedovanja RS Svetu EU 2021. Zavedamo se, da je v času širjenja covid-19 še kako pomembno vključiti preventivne ukrepe v celoten načrt priprav na predsedovanje in zagotoviti postopke ter komunikacijske kanale za učinkovito ukrepanje ob pojavu tveganj za širjenje nalezljivih bolezni.

Odgovarjali bomo tudi na novinarska vprašanja.

Spremljali bomo tudi druge biološke dejavnike tveganja, ki lahko predstavljajo tveganje za zdravje ter spremljali izpostavljenost prebivalcev, še posebej ranljivih skupin. Podajali bomo predloge ukrepov/priporočil za preprečevanje ali zmanjševanje tveganja. Pripravljali bomo strokovne podlage za medresorske skupine in telesa - za različne zakonodajne aspekte ter za obvladovanje določenih bioloških dejavnikov tveganja.

Še naprej bomo pripravljali strokovna mnenja o nevarnosti za pojav in širjenje nalezljivih bolezni ter o drugih tveganjih za zdravje ljudi zaradi bioloških dejavnikov za različne deležnike (ZIRS, šole, vrtci, civilne iniciative, druga ministrstva, posamezniki...).

Z namenom krepitev znanj in osveščenosti splošne in strokovne javnosti bodo pripravljene nove in revidirane obstoječe vsebine v zvezi s higienskimi pristopi in škodljivimi biološkimi dejavniki tveganja v živilih. Nadaljevali bomo aktivnosti na nacionalnem sistemu osveščanja in pretoka informacij s tega področja.

2. KEMIJSKI DEJAVNIKI TVEGANJA IZ OKOLJA

Namen naloge je zagotoviti varovanje zdravja in preprečevanje bolezni, stanj in zastrupitev, ki lahko nastanejo kot posledica izpostavljenosti naravnim in umetnim kemikalijam iz različnih segmentov okolja vključno z živili in predmeti splošne rabe.

V letu 2021 bomo z različnimi vzpostavljenimi orodji prepoznavali in spremljali kemijske dejavnike tveganja iz okolja v okviru sistemov toksikovigilance (<https://nijz.si/sl/nutrivigilanca>, <https://nijz.si/sl/kozmetovigilanca-spremljanje-nezelenih-ucinkov-kozmetike>). Pripravili bomo algoritem povezovanja ter sistematično objavo obvestil in izobraževalnih vsebin. Z najnovejšimi pristopi in podatki bomo celovito ocenjevali tveganja in za odločevalce pripravljali predloge ukrepov ter o tveganjih komunicirali s strokovno in splošno javnostjo (onesnaževala v ribah,

kemični motilci hormonskega ravnovesja, kemijske mešanice). Prisotni bomo na dogodku ob mednarodnem tednu preprečevanja zastrupitev s svincem ter sodelovali na področju drugih nalog v povezavi s kemikalijami (humani biomonitoring, kazalniki okolje in zdravje ipd.). Povezovanje in krepitev mreže ocenjevalcev tveganja izvajamo na nacionalnem in evropskem nivoju. Pripravili bomo izobraževanje za nacionalno mrežo ocenjevalcev tveganja, aktivno pa sodelujemo v evropskih programih in projektih (Partnership for the Assessment of Risk from Chemicals (PARC), HBM4EU, EuroMix). Smo člani nacionalnih (Nacionalno vozlišče za humani biomonitoring, Komisija za kozmetiko, Svet za varno hrano) in mednarodnih mrež, strokovnih odborov, ekspertnih skupin in svetovalnih forumov (EC, ECHA, EFSA, OECD, Svet Evrope, SZO).

3. ODZIVANJE NA NEVARNOSTI KEMIČNEGA IN OKOLJSKEGA IZVORA OB NARAVNIH IN DRUGIH NESREČAH

Namen naloge je s kontinuiranimi izboljšavami zagotavljati ustrezen odziv na različne nesreče, zaradi katerih se lahko pojavijo nevarnosti kemičnega in okoljskega izvora. Zaradi teh nevarnosti bi lahko prišlo do tveganj za zdravje prebivalcev na vplivnem območju nesreče. Naloga NIJZ v sistemu odzivanja je zagotovitev ustreznih podlag in podpore za varovanje javnega zdravja v primeru nesreč. Zagotoviti mora hitro in kakovostno oceno tveganja za javno zdravje in predlagati ustrezne varovane ukrepe. Pri tem mora sodelovati z drugimi pristojnimi inštitucijami (URSZR, NLZOH, ARSO, UVHVVR, MZ, inšpektorati itd...), ki zagotavljajo podatke in informacije za ocenjevanje tveganja in informiranje ključnih javnosti preko različnih kanalov.

V letu 2021 bomo nadaljevali z aktivnim sodelovanjem v sistemu odziva na naravne in druge nesreče po sistemu 24/7/365. Objava splošnih varovalnih ukrepov v roku 2 ur po aktivaciji in izvedba terenskega ogleda s prvimi usmerjenimi navodili v roku 6 ur po aktivaciji. Načrtujemo potrditev krovnega dokumenta: »Nesreče - odziv na naravne in druge nesreče, ki bi lahko imele vpliv na javno zdravje«, ki pa se bo tudi nadalje nadgrajeval.

Ključni izdelki bodo:

- V primeru nesreč učinkovit odziv, s tem manj škodljivimi posledicami za zdravje. Tako s strani CZE, NIJZ, kot celotnega sistema.
- Potrjen krovni dokument Nesreče - odziv na naravne in druge nesreče, ki bi lahko imele vpliv na javno zdravje.
- Izdelava letnega poročila o delovanju NIJZ na področju odziva na nesreče za leto 2021.

4. OCENJEVANJE VPLIVOV NA ZDRAVJE V OKVIRU PRESOJE PLANSKIH DOKUMENTOV (CPVO) IN PRESOJE POSEGOV V OKOLJE (PVO)

Tudi v letu 2021 bomo v okviru postopkov sprejemanja prostorskih in drugih planov in v okviru postopkov izdaje okoljevarstvenih soglasij za Ministrstvo za zdravje v zahtevanih časovnih rokih izdelovali mnenja vezana na ocenjevanje vplivov izvedbe planov in posegov v okolje na zdravje ljudi. Nadaljevali bomo z analizo izvajanja Zakona o varstvu okolja in Zakona o prostorskem načrtovanju v segmentih, kjer vključujeta ocenjevanje vplivov na zdravje ljudi in pripravljali strokovne podlage za pripravo predloga za spremembe zakonodaje na način, da bo postopek ocenjevanja vplivov na zdravje ljudi v postopkih celovite presoje vplivov na okolje in postopkih presoje vplivov na okolje predpisan s posebnim predpisom (podobno kot to velja za ocenjevanje vplivov na varovana območja narave) ali da bodo v ta namen izdelane posebne smernice. Sodelovali bomo pri nadgradnji in pripravi dokončno usklajenega predloga splošnih smernic za urejanje prostora z vidika okoljskega zdravja za občinske prostorske načrte do stopnje, da bo pripravljen za pošiljanje v mnenje Komisiji Vlade za prostorski razvoj. Nadaljevala se bo tudi priprava osnutka splošnih smernic za urejanje prostora z vidika okoljskega zdravja za državne prostorske načrte.

5. FIZIKALNI DEJAVNIKI TVEGANJA

V letu 2021 bomo nadaljevali z izvajanjem aktivnosti za spreminjanje vedenjskih vzorcev otrok in mladostnikov glede izpostavljanja UV sevanju (sončni žarki, umetni viri), s čimer želimo dolgoročno zaustaviti neugoden trend pojavljanja rakavih obolenj kože v Sloveniji. V prijavljenih vrtcih in osnovnih šolah bomo, epidemioloških razmeram in veljavnim ukrepom primerno, v pomladanskem delu šolskega leta 2020/21, izvedli program Varno s soncem. Dijakom bomo tematiko predstavili preko e-medijev, vključili bomo tudi seznanjanje o posledicah izpostavljanja UV sevanju v solarijih. Aktivni bomo tudi na področju zagotavljanja ustrezne preskrbljenosti z vitaminom D pri prebivalcih Slovenije. Sodelovali bomo v strokovni skupini za izdelavo Smernic za zadostno preskrbo posameznih populacijskih skupin prebivalcev Slovenije z vitaminom D, koordinirali bomo delo skupine.

S ciljem zmanjševati in preprečevati bolezni, ki nastanejo zaradi izpostavljenosti onesnaženemu zraku, bomo tudi v letu 2021 nadaljevali z informiranjem in spodbujanjem prebivalstva, s poudarkom na ranljivih populacijskih skupinah, k doslednemu upoštevanju in izvajanju »zaščitnih ukrepov«, s priporočili za ravnanje prebivalcev za zaščito zdravja. V tej zvezi bomo s predstavniki ARSO tudi nadalje sodelovali pri noveliranju indeksa onesnaženosti zraka. Nadaljevali bomo tudi s spremljanjem zdravstvenega stanja prebivalcev in učinkov na zdravje zaradi izpostavljenosti onesnaženemu zraku v zunanjem okolju ter s spodbujanjem medsektorskih politik za znižanje onesnaženosti zraka v zunanjem okolju in v zaprtih prostorih. Intenzivneje se bomo usmerili tudi k problematiki notranjega zraka.

Z namenom osveščanja prebivalstva o nevarnostih odpadnega azbesta bomo nadaljevali s pripravo in objavljanjem gradiv za ozaveščanje javnosti.

6. PODNEBNE SPREMEBE IN ZDRAVJE

Spremljali bomo učinke različnih dejavnikov tveganja, ki so nastali ali so okrepljeni zaradi podnebnih sprememb (vpliv na obolevnost ter umrljivost zaradi vročine). Osredotočili se bomo tudi na nov dejavnik tveganja v spreminjajočem se podnebjem: SARS-CoV-2 in posodabljanje priporočil v skladu z novimi spoznanji. Informirali in spodbujali bomo prebivalstvo, še zlasti ranljive skupine – starejše, k doslednemu upoštevanju in izvajanju ukrepov prilagajanja in blaženja podnebnih sprememb.

7. OKOLJSKA EPIDEMIOLOGIJA

Izdelali bomo strokovna mnenja in odgovore zainteresirani javnosti na temo sežiga in sosežiga odpadkov in potencialnimi vplivi na zdravje. Člani naloge smo bili v letu 2021 tudi s strani Ministrstva za zdravje imenovani v Medresorsko delovno skupino za preučitev možnosti za izenačitev normativov dovoljenih emisij sosežigalnic s tistimi, ki veljajo za sežigalnice odpadkov ter pripravo časovnega načrta in ukrepov za namen okoljske sanacije v delih srednje Soške doline, kjer je to potrebno, ki bo zagotavljala varno in zdravo življenje tamkajšnjim prebivalcem.

V sodelovanju s strokovnjaki s področja alergijskih reakcij s področja klinične medicine bomo izdelali in pilotno testirali model za opredelitev teže alergijske reakcije za strup kožekrilcev z javnozdravstvenega vidika. Pri tem bomo opredelili možne opazovane izide ter potencialne moteče dejavnike temelječ na sistematičnem pregledu literature. Končni izdelek bo predstavljen kot poročilo pilotnega testiranja izdelanega modela.

V sodelovanju z MOP bomo pripravili poročilo o zdravstveno okoljskih kazalcih.

8. ZAGOTAVLJANJE ZDRAVJA PREBIVALCEV Z IZBOLJŠANJEM DOSTOPA DO VARNE VODE

V sodelovanju s vsemi deležniki, ki lahko prispevajo k izboljšanju dostopa prebivalcev do varne pitne vode, MZ, ZIRS, NLZOH, MOP, MKGH, upravljavci vodovodov, prebivalci-uporabniki in dr., želimo dolgoročno prispevati k skupnemu cilju: ohranitvi in izboljšanju zdravja z odpravo in/ali obvladovanjem vseh dejavnikov tveganja v povezavi z vodo, ki bi lahko potencialno vplivali negativno na zdravje uporabnikov. Izdelali in posodobili bomo navodila in priporočila, opredeljena v obstoječi zakonodaji o pitni vodi in zakonodaji v pripravi.

Oblikovali in prenovili bomo strokovna mnenja in stališča, izdelali ocene varnosti za obvladovanje kemijskih, mikrobioloških in fizikalnih dejavnikov tveganja v pitni in kopalni vodi. V letu 2021 bomo nadaljevali z razvojem GIS prikaza o dostopnosti do pitne vode po naseljih. Na ta način želimo izboljšati informiranost prebivalstva o kakovosti pitne vode, ki jo pijejo in posledično vplivati na reševanje problematike, oz. odpravo dejavnikov tveganja za zdravje uporabnikov na teh območjih.

Osveščali bomo laično in strokovno javnosti s poudarkom na ranljivih skupinah, predvsem prek objav na spletu.

Spremljali bomo zdravstveno ustreznost pitne vode v Sloveniji in ocenjevali kakovost vode po posameznih oskrbovalnih območjih in prostorskih enotah ter si prizadevali za sprejem sistemskih ukrepov za izboljšanje njene kakovosti kakor tudi preprečevanje nezaželenih posledic za zdravje v povezavi s pitjem vode, kot npr. pojav hidričnih epidemij.

Predlagali bomo ukrepe za izboljšanje stanja na vseh nivojih (regionalnem in nacionalnem)

Vplivali bomo na dvig osveščenosti uporabnikov kopališč oziroma bazenov glede varnosti in higijene, zlasti občutljivih skupin (preprečevanje, poti širjenja, zaščita). S povečanjem osveščenosti prebivalstva zmanjšati število poškodb in utopitev ter okužb pri kopanju.

Zagotavljali bomo strokovno podporo pri reševanju vprašanj s področja pitne vode izvajalcem uradnega nadzora (ZIRS, IRKSGHO...) in resornim ministrstvom (MZ, MKO).

Izdelali bomo in posodobili kazalnike zdravja in okolja, povezane s kakovostjo pitne in kopalne vode.

Sodelovali bomo pri planiranju državnega monitoringa pitne vode.

Pri obravnavi problematike dostopa do varne pitne in kopalne vode bomo sodelovali z drugimi sektorji (MKO, Direktorat za vode, ARSO, strokovnjaki iz mejnih in drugih držav).

Ključni izdelki na področju okolja in zdravja v letu 2021 bodo:

- Priprava strokovnih mnenj in higienskih priporočil za preprečevanje širjenja novega Koronavirusa.
- Priprava osnutka splošnih smernic za urejanje prostora z vidika okoljskega zdravja za državne prostorske načrte.
- Dopolnjen dokument »NESREČE - odziv na naravne in druge nesreče, ki bi lahko imele vpliv na javno zdravje« (dodano poglavje spremljanja dolgoročnih posledic nesreč in osvežitev navodil (bivalno okolje, zrak, voda, živila)).
- Poročilo o izvedbi programa Varno s soncem 2021.
- Poročilo s pregledom vpliva onesnaženega zraka s PM na zdravje, po posameznih območjih (obdobje 2018-2020).
- Ocena trenda umrljivosti v obdobju vročinskih valov in ocena obolevnosti (hospitalizacije) v obdobju vročinskih valov.
- Ažurirana baza za spletni geografski prikaz o dostopu do pitne vode po krajih v Sloveniji z oceno mikrobiološke ter fizikalne in kemijske kakovosti pitne vode in posodobljen interaktivni prikaz.
- Delo na vzpostavitvi nacionalne mreže ocenjevalcev tveganj kemičnih snovi v povezavi s projektom PARC (Partnership for Assessment to Risk of Chemicals).

- Letna poročila s področja toksikovigilance (nutrivigilanca, kozmetovigilanca).
- Izvedeni sestanki v času predsedovanja Slovenije v EU (EFSA Svetovalni forum, oktober).
- Ocena izpostavljenosti prebivalcev Slovenije onesnaževalom v ribah in ribjih izdelkih na slovenskem trgu na osnovi razpoložljivih podatkov, v okviru priprave Nacionalnih priporočil glede varnega uživanja rib.

ZDRAVSTVENO VARSTVO

Prioritetne naloge na področju zdravstvenega varstva v letu 2021 bodo:

1. Ker bomo sledili prednostnim nalogam in siceršnjim prioritetam MZ, bomo v letu 2021 nadaljevali z aktivnostmi, ki so namenjene projekcijam potreb po zdravnikih specialistih. Skladno z metodologijo, ki je bila pripravljena in potrjena s strani projekta SRSS v letih 2018 in 2019, bomo podobne analize kot za prvih pet specialnosti, sedaj pripravili tudi za internistično skupino specialnosti, infektologijo, nevrologijo in dermatologijo. Poleg tega nameravamo skupaj z MZ izpeljati sestanke s strokovnimi združenji/sekcijami SZD/RSK za pediatrijo, kirurgijo, ortopedijo, ginekologijo in porodništvo in urologijo zaradi potrditve projekcij in uporabljene metodologije.
2. V letu 2021 bomo ponovno pripravili analizo kazalnikov kakovosti dela v bolnišnicah, pri čemer bomo sledili tako dosedanjim izkušnjam, kot tudi posodobitvam, ki bodo dogovorjene na mednarodni ravni.
3. Dejavno se bomo vključili v delo novega projekta SRSS, ki bo namenjen učinkovitosti, varnosti in kakovosti v zdravstvenem varstvu.
4. Pripravili bomo novo verzijo šifranta VZS in nadaljevali usklajevanje križnega šifrantu VZD/VZS.
5. Pripravili bomo tako analizo porabe ambulantno predpisanih zdravil, kot tudi porabe zdravil v bolnišnicah, oboje za leto 2020.
6. Pripravili bomo dvanajstletno analizo dejavnosti patronažne zdravstvene službe in pokritosti s kadri v patronažnem zdravstvenem varstvu za leto 2020.
7. V letu 2021 bo pripravljena analiza ekonomskega bremena demence 2015-2017, analiza ekonomskega bremena alkohola in tobaka za leto 2020, ter analiza za izbrane diagnoze mišično-skeletnih bolezni ter vezivnega tkiva za Slovenijo v obdobju 2016-2018.
8. Vzpostavili bomo novo nalogo, ki bo integrirala celovito spremljanje in vrednotenje primarnega zdravstvenega varstva v Sloveniji. Vključevala bo naslednje elemente:
 - a. Spremljanje in priprava vrednotenja Strategije primarnega zdravstvenega varstva v Sloveniji.
 - b. Priprava nabora kazalnikov za spremljanje pokritosti, obsega dejavnosti in dostopnosti primarnega zdravstvenega varstva
 - c. Priprava letnega poročila o stanju na področju primarnega zdravstvenega varstva
 - d. Razvoj programov preventive, ki se izvajajo v okviru primarnega zdravstvenega varstva
9. Vzpostavili bomo analitiko spremljanja čakalnih dob, ki bo nadgradila sedanji informacijski sistem ter bo vsebinsko ovrednotila zbrane podatke o napotitvah. Izsledke bomo zasnovali na prioriteten seznamu, ki bo usklajen s potrebami Ministrstva za zdravje
10. Pripravili bomo novo verzijo publikacije Health in Transition Slovenia 2021 ob sodelovanju in urednikovanju s strani Evropskega Observatorija za zdravstvene sisteme in politike
11. Priprava prvega poročila s seznamom razpoložljivih kazalnikov HSPA za Slovenijo.
12. Udeležba v delovnih skupinah na področju civilno kriznega načrtovanja na nacionalni ravni, EU in Nato ter priprava poročil.

Ključni izdelki na področju zdravstvenega varstva v letu 2021 bodo:

- Nova verzija publikacije Health in Transition Slovenia 2021
- Analiza stanja čakalnih dob za izbrane diagnoze, posege in specialistična področja
- Strategija primarnega zdravstvenega varstva v Sloveniji z naborom kazalnikov za spremljanje pokritosti, obsega dejavnosti in dostopnosti primarnega zdravstvenega varstva
- Letno poročilo o stanju na področju primarnega zdravstvenega varstva
- Analiza in projekcije potreb po zdravnikih specialistih za specialnosti: interna medicina, kardiologija, gastroenterologija, nefrologija, revmatologija, endokrinologija, pnevmologija, diabetologija, nevrologija, infektologija in dermatologija.
- Analiza kazalnikov kakovosti dela v bolnišnicah za leto 2020.
- Razvoj področja HSPA skladno s priporočili, smernicami in okvirjem iz projekta SRSS HSPA glede na prioritete MZ.
- Prvi letni izračuni kazalnikov po naboru predlaganem v projektu SRSS HSPA.
- Posodobljena verzija šifranta VZS.
- Analiza porabe ambulantno predpisanih zdravil za leto 2020.
- Analiza porabe zdravil v bolnišnicah za leto 2020.
- Dvanajstletna analiza dejavnosti patronaže in kadrovska pokritost v dejavnosti patronažnega zdravstvenega varstva za leto 2020.
- Analiza ekonomskega bremena demence in dopolnjena analiza ekonomskega bremena alkohola za obdobje 2015-2017 še s podatki za 2018.

UPRAVLJANJE PREVENTIVNIH ZDRAVSTVENIH PROGRAMOV

V okviru javne službe na NIJZ poteka nacionalno upravljanje programa zdravstvene in zobozdravstvene vzgoje, upravljanje Nacionalnega programa duševnega zdravja (delno), zagotavljanje podpore ambulantam družinske medicine, programa odvajanja od kajenja QuitLine, programa Zdravje v vrtcu in programa Slovenska mreža Zdravih mest.

Prioritetne naloge na področju upravljanja preventivnih zdravstvenih programov v letu 2021 bodo:

1. Strokovno usmerjanje in podpora izvajalcem zdravstvene in zobozdravstvene vzgoje pri zagotavljanju storitev v času epidemije covid-19.
2. Razvoj zdravstvenovzgojne obravnave oseb po preboleli covid-19.
3. Zagotavljanje podpore ambulantam družinske medicine in Delovni skupini pri Ministrstvu za zdravje. Organizacija in izvedba usposabljanj. Administrativna podpora procesa imenovanja nosilcev ADM.
4. Kontinuirano delovanje QuitLine svetovalnega telefona za pomoč pri opuščanju kajenja;
5. Upravljanje Nacionalnega programa duševnega zdravja, program Zdravje v vrtcu in program Slovenska mreža Zdravih mest so opisani v poglavju Proučevanje, razvoj in krepitev zdravja.

Ključni izdelki na področju upravljanja preventivnih zdravstvenih programov v letu 2021 bodo:

- Strokovna priporočila za delo na področju priprave na porod in starševstvo, vzgoje za zdravje za otroke in mladostnike, zobozdravstvene vzgoje ter aktivnosti centrov za krepitev zdravja in zdravstvenovzgojnih centrov v času epidemije covid-19.
- Pristopi za obravnavo rekonvalescentov covid-19 v ZVC/CKZ (na področjih prehranjevanja, telesne dejavnosti, duševnega zdravja, opuščanja kajenja, opuščanja tveganega/škodljivega pitja alkohola, sladkorne bolezni tipa 2, obvladovanja bioloških dejavnikov tveganja).
- Letno poročilo o kazalnikih v ambulantah družinske medicine.
- Letno poročilo o izvajanju preventivnega programa preprečevanja kroničnih nenalezljivih bolezni v ambulantah družinske medicine.

- Letno poročilo o izvajanju QuitLine.

INFORMATIKA V ZDRAVSTVU

Rešitve eZdravja se vse bolj uveljavljajo v vsakodnevnem poslovanju slovenskega zdravstvenega sistema, kar potrjujejo tudi podatki o njihovi uporabi.

Prioritetne naloge na področju informatike v zdravstvu v letu 2021 bodo:

1. Dvigovanje ravni uporabe rešitev eZdravja s strani končnih uporabnikov (vključevanje koncesionarjev v zNET in izključna raba rešitev eZdravja preko zNET-a od 3. novembra 2021 dalje).
 2. Izboljšanje kakovosti delovanja rešitev ter njihovo celovito vzdrževanje in nadgrajevanje v skladu z zaznanimi potrebami oz. zakonskimi zahtevami.
 3. Razvoj in implementacija novih / dopoljenih rešitev eZdravja v skladu z ugotovljenimi potrebami.
 4. Promocija eZdravja in priložnosti, ki jih ponujajo rešitve eZdravja.
- Učinkovito upravljanje na področju rešitev eZdravja in povečanje njihove uporabe s strani končnih uporabnikov bo v prihodnjih letih zahtevalo usklajeno delovanje ključnih deležnikov (NIJZ, Ministrstvo za zdravje in ZZSZ), sistemsko podporo ter ustrezne vire. Načrtovane naloge na tem področju vključujejo na eni strani uspešno upravljanje in koordinacijo aktivnosti za razvoj, uvedbo ter vzdrževanje rešitev eZdravja, na drugi strani pa spremljanje in vrednotenje uspešnosti ter kakovosti rešitev eZdravja. Vzporedno z upravljanjem rešitev eZdravja bo v tudi v prihodnje potrebno zagotavljati učinkovito IKT podporo notranjemu delovanju NIJZ, vključno z območnimi enotami, pri izvajanju vseh z zakonom predpisanih nalog in aktivnosti, prenovi poslovnih procesov ter notranji in zunanji komunikaciji, sodelovanju v mednarodnih projektih, diseminaciji rezultatov raziskav in povezovanju z drugimi inštitucijami. V sklopu slednjih nalog bo potrebno poskrbeti za:
 - tekoče vzdrževanje in posodabljanje IKT infrastrukture ter zagotavljanje informacijske varnosti na NIJZ,
 - kakovostno IKT podporo uporabnikom na NIJZ in preoblikovanje poslovnih procesov ter njihovo informatizacijo,
 - razvoj novih in vzdrževanje obstoječih IS za podatkovne zbirke (SBO, SZBO, RIZDDZ, SVIT, SURVIVAL, eSmrti itd.).

Ključni izdelki na področju informatike v zdravstvu v letu 2021 bodo:

- Priprava izhodišč za strategijo eZdravja in aktivno sodelovanje pri pripravi strategije
- Zaključek implementacije rešitve za obveščanje zdravnikov v zalednih sistemih
- eNaročanje – uvedba V3 pri izvajalcih
- eNaročanje – implementacija delovnega naloga
- Priprava specifikacije za implementacijo zaključevanja receptov zaradi deficitarnosti (ZZSZ)
- Zapisovanje revizijske sledi eRecepta v ATNA profil
- Vzpostavitev Evidence uporabnikov eZdravja (nova VS)
- Priklon/migracija storitev na EueZ (zVem, CRPP, Teleradiologija)
- Teleradiologija - uvedba uporabniških dostopov v VS s certifikatom
- Vzpostavitev sistema za vpis nadomestnega zdravnika (VS, CRPP)
- eTriaža – integracija z zalednimi sistemi

- eTriaža – posodobitev vmesnika in dopolnitev z novimi funkcijami
- Vzpostavitev aplikacije zVEM
- Ločitev zVEM za uporabnike in zVEM plus
- Nadgradnja Teleradiologije (zagotovitev HA) in povečanje uporabe
- Nadgradnja Telekapi (zagotovitev HA)
- Vzdrževanje in nadgradnje podatkovnih centrov v LJ in MB
- Register redkih bolezni
- Elektronski register cepljenih oseb in neželenih učinkov po cepljenju: izpopolnjevanje in uvedba rešitve za zbiranje rezultatov covid-19 testiranja (CRPP, zVEM)
- Razširitev podatkovnih struktur in storitev CRPP / RPPE v skladu z razvojem prioriternih nacionalnih rešitev (razširjeni nabor podatkov o pacientu). Vključuje vzpostavitev spletnega servisa za dostop do podatkov o statusu udeležencev v vzgoji in izobraževanju.
- Vzdrževanje in nadgradnje IT podpore hitremu testiranju na covid-19, obveščanju državljanov o rezultatih testiranja in prenosu podatkov v Zbirko nalezljivih bolezni NIJZ
- Razvoj elektronskega potrdila o testiranju na covid-19, ki bo dosegljivo državljanom v CRPP preko portala zVEM in mobilne aplikacije (in skladno s smernicami EU – Digital Green Certificate uporabno v mednarodnem kontekstu)
- Razvoj elektronskega potrdila o cepljenju proti covid-19, ki bo dosegljivo državljanom v CRPP preko portala zVEM in mobilne aplikacije (in skladno s smernicami EU – Digital Green Certificate uporabno v mednarodnem kontekstu)
- Razvoj elektronskega potrdila o prebolevnosti covid-19, ki bo dosegljivo državljanom v CRPP preko portala zVEM in mobilne aplikacije (in skladno s smernicami EU – Digital Green Certificate uporabno v mednarodnem kontekstu)
- Razvoj mehanizma za omogočanje kontrol beleženja in obračunavanja storitev ZZS
- Nadgradnja IS Cepiva s ciljem omogočanja elektronskega naročanja cepiv in avtomatiziranega spremljanja zalog
- Razvoj in implementacija informacijske rešitve za naročanje na cepljenje proti covid-19
- Nadgradnje in vzpostavitev spletnih prijav za poročanje v eRCO
- Razvoj informacijske rešitve za poročanje rezultatov sekvencioniranja okužb covid-19 s strani NLZOH in IMI v zbirko NIJZ 48 (in mednarodne zbirke)
- Razvoj informacijske rešitve za sporočanje rezultatov testiranj na covid-19 s strani DSO

ZAGOTAVLJANJE PODATKOV IN INFORMACIJ O ZDRAVJU IN ZDRAVSTVENEM VARSTVU

Naloge na področju zagotavljanje podatkov in informacij o zdravju in zdravstvenem varstvu v letu 2021 bodo:

1. Zagotavljanje podatkov po ZZPPZ in ZPacP: V letu 2021 bomo podobno kot v prejšnjih letih zagotavljali podatke v skladu z ZZPPZ, kar vključuje: zbiranje in kontrolo podatkov, komunikacijo in usklajevanje podatkov s poročevalci, informiranje poročevalcev z razlago metodoloških in drugih navodil, usklajevanje podatkov med NIJZ zbirkami in zbirkami drugih institucij, vnos podatkov (oz. prenos elektronskih verzij podatkov), obdelavo podatkov in kreiranje posameznih tipov baz, pripravo dokumentacije in poročil o kakovosti posamičnih zbirk podatkov in pripravo metodoloških navodil za leto 2022. NIJZ pripravlja tudi podatke po Zakonu o pacientovih pravicah (ZPacP), in sicer spremlja čakalne dobe. Posebna pozornost bo posvečena obdelavi podatkov, povezanih z epidemijo covid-19. NIJZ je v času epidemije uvedel ad-hoc zajem podatkov o bolnišničnih obravnavah zaradi covid-19 v

t.i. Covid bolnišnicah, kjer smo zajeli najpomembnejše podatke intenzivni terapiji, mehanski ventilaciji ter dodatnih in spremljajočih diagnozah. Hkrati smo spremenili dinamiko rednega zajema podatkov o bolnišničnih obravnavah s trimesečne frekvence na mesečno frekvenco. V letu 2020 je bila vzpostavljena baza umrlih oseb s covid-19, v letu 2021 pa bodo opravljene poglobljene analize umrljivosti in hospitalizacij zaradi covid-19. Natančne analize dogajanja ob epidemiji bodo opravljene tudi na področju prijav poškodb pri delu, bolniškega staleža, čakalnih dob, itd.

Nadaljevalo se bo tudi delo za izboljšanje kakovosti podatkov Registra izvajalcev zdravstvene dejavnosti in delavcev v zdravstvu (RIZDDZ) skupaj z območnimi enotami NIJZ (kontrola zajetja, nadzor nad vnosi pri izvajalcih, primerjave z zunanjimi viri podatkov) ter dopolnitev oziroma nadgradnja RIZDDZ v skladu s PKP6.

Večina dela s področja zbiranja, kontrole podatkov, komunikacije in usklajevanja podatkov s poročevalci, informiranje poročevalcev, poteka skupaj s sodelavci na območnih enotah NIJZ. Vloga območnih enot NIJZ je pri večini zbirk pomembna in obsega sodelovanje v procesu zbiranja, kontrole podatkov, vodenje komunikacije in usklajevanje podatkov s poročevalci, informiranje poročevalcev o novostih in razlage metodoloških navodil pri zbirkah NIJZ2, NIJZ3, NIJZ5, NIJZ6, NIJZ16, NIJZ54, NIJZ60, NIJZ61. Poleg tega kodirajo in vnašajo podatke za zbirko NIJZ6 in koordinirajo vnose pri izvajalcih zdravstvene dejavnosti v zbirko NIJZ16. Zbrane podatke NIJZ uporablja za analize in raziskave na področju javnega zdravja. Ključni cilji, določeni tudi s strateškimi programskimi dokumenti, so racionalizacija zbiranja podatkov, pridobivanje kakovostnih, pravočasnih, točnih in primerljivih podatkov, standardizacija podatkov ter omogočanje dostopa uporabnikov do podatkov in informacij na enostaven, hiter in razumljiv način.

2. Vsebinske in tehnične preнове zbirk podatkov: V letu 2021 bo kot ena od ključnih nalog na področju obdelave podatkov nadaljevanje nacionalne implementacije prenovljene zbirke zunajbolnišničnih obravnav, povezanih s prenovo ostalih evidenc, ki nastajajo v zunajbolnišničnem zdravstvenem varstvu (npr. patronažno zdravstveno varstvo, preventivno zdravstveno varstvo vseh populacijskih skupin, aktivnosti Centrov za krepitev zdravja, sterilizacije, fetalne smrti, itd.). V letu 2020 sta potekali prenovi zbiranja podatkov o bolniškem staležu – eBOL in o poškodbah pri delu – PPD skupaj z ZZS ter MJU in IRSD (za PPD); eBOL je ZZS implementiral že z januarjem 2020, NIJZ pa je prejete podatke uporabil za statistične namene, kljub temu pa je potrebno v letu 2021 prenoviti aplikacijo za obdelavo in agregacijo podatkov eBOL. Prenova zbiranja podatkov o poškodbah pri delu se bo nadaljevala glede na načrt ZZS in MJU oz. IRSD, predvidoma pa bomo morali izvesti prilagoditve na obdelavi zbirke konec leta 2021 ali v letu 2022. V novembru 2020 se je začel izvajati projekt za digitalizacijo beleženja vzrokov smrti s katerim bomo posodobili in pospešili proces prijave smrti ter izboljšali ažurnost zbranih podatkov, hkrati pa razbremenili svoje umrlih administrativnih opravkov. Projekt se bo nadaljeval v letu 2021. V letu 2021 se bodo začele metodološke in tehnične aktivnosti za vzpostavitev registra oploditev z biomedicinsko pomočjo (OBMP) v sodelovanju z Ministrstvom za zdravje, UKC Ljubljana, UKC Maribor ter Bolnišnico Postojna.
3. Izvajanje nacionalnih raziskav: Poleg rutinsko zbranih podatkov je pomemben vir podatkov in informacij tudi anketiranje. Gre za dopolnitev rutinskih zbirk podatkov zlasti z vidikom vedenjskih vzorcev in mnenj anketiranih, kar je ključnega pomena za kakovostno načrtovanje predlogov ukrepov. V letu 2021 načrtujemo objavo podatkov iz nacionalne raziskave Z zdravjem povezan vedenjski slog prebivalcev Slovenije (CINDI 2020). V letu 2021 bo

izvedenih več valov raziskave o pandemski izčrpanosti na spletnem panelu ter dva vala raziskave o panelni izčrpanosti na ranljivih skupinah. V začetku leta 2021 bo med uporabniki drog izvedena Evropska spletna raziskava o uporabi drog. V letu 2021 je predvidena priprava na mednarodno raziskavo HBSC (priprava vprašalnika, prevod, pilotiranje, pridobitev vpisnih podatkov in vzorčenje, kontakti s šolami itd.), ki je predvidena za izvedbo v februarju 2022.

4. Podatki o izkušnjah pacientov: Moderni zdravstveni sistemi prepoznajo paciente kot ključne deležnike zdravstvenega sistema, saj so njegovi končni uporabniki, zato jih je potrebno aktivno vključiti v oblikovanje in delovanje zdravstvenega sistema z namenom zagotoviti njegovo odzivnost na potrebe in zahteve pacientov. Slovenija je v okviru SRSS projekta PREMs PROMs v letih 2018-19 uspešno izvedla dve nacionalni raziskavi o izkušnjah pacientov v specialističnih ambulantah in bolnišnicah, v letu 2020 pa zaradi epidemije covid – 19 samo eno. V letu 2021 bomo podobni raziskavi ponovili (eno v specialistični ambulantni dejavnosti in eno v bolnišnicah), če bodo razmere to dopuščale. V letu 2021 bodo objavljeni rezultati PREMs – izkušnje pacientov v specialistiki 2020. ZPC je vključen tudi v OECD PaRIS projekt o orodjih za poročanje o izidih zdravljenja pri zamenjavah kolkov in kolen ter v projekt o razvoju metodologije za oceno kakovosti zdravstvene obravnave z vidika pacientov s kompleksnimi zdravstvenimi težavami na primarni ravni. V kolikor bodo razmere dopuščale bomo ob sodelovanju z MZ nadaljevali z aktivnostmi za implementacijo OECD smernic glede rabe PROMs inštrumentov v ortopediji. V letu 2021 se bomo vključili tudi v projekt PARIS na področju primarnega zdravstvenega varstva, ki ga v Sloveniji vodi Medicinska fakulteta skupaj z Zdravstvenim domom Ljubljana in Ministrstvom za zdravje.
5. NIJZ kot pooblaščen izvajalec v sistemu uradne statistike in razvoj metodologij: NIJZ je tudi pooblaščen izvajalec statističnih raziskovanj za področje zdravstvenih statistik in ima v skladu z Letnim programom statističnih raziskovanj (LPSR) obveznost zagotavljanja podatkov in izvedbe vseh nalog, ki so opredeljene v LPSR. Pomemben del aktivnosti NIJZ je vezan na razvoj statistične metodologije in sicer na področju nacionalnih zbirk, anketne metodologije in anket. Namen naloge je izvedba anket, razvoj različnih metod na področju anketiranja oseb ali gospodinjstev s ciljem izboljšave anketiranja na področju zdravja in zdravstvenega varstva, razvoj ustreznih statističnih metod na področju zbirk podatkov s ciljem izboljšane kakovosti zbirk podatkov ter racionalizacije zbiranja podatkov.
6. Diseminacija podatkov: v okviru te naloge z organiziranim, usklajenim, kakovostnim in pravočasnim objavljanjem vseh podatkov, ki jih NIJZ zbira na različnih zakonskih podlagah, omogočimo hiter dostop do podatkov vsem, ki jih potrebujejo za nadaljnje delo. Diseminacija podatkov je pomemben kanal osveščanja splošne in specialnih javnosti o ključnih izsledkih. Zajema tako enostavne objave na spletu, objavo Zdravstvenega statističnega letopisa ter pripravo podatkov za posebne zahteve uporabnikov, zlasti raziskovalcev, posredovanje podatkov mednarodnim organizacijam (WHO, Eurostat, OECD, Unicef,...), za objave na mednarodnih podatkovnih portalih ter v mednarodnih publikacijah. Podatki in kazalniki večine zbirk in anket, ki se zbirajo pod okriljem NIJZ ter drugih organizacij, so redno objavljani na NIJZ podatkovnem portalu (<https://podatki.nijz.si>). Portal je redno osveževan z rednimi objavami, hkrati pa se širijo že obstoječe ter objavljajo nove vsebine. V letu 2021 bomo nadaljevali z delom vsebinskih dopolnitev portala, povezave s slovenskim portalom odprtih podatkov OPSI, ter širše promocije podatkovnega portala v obliki najav prvih objav podatkov ter na spletnih medijih. V letu 2021 bomo nadaljevali z aktivnostmi poenotene prikaza podatkov na lokalni ravni t.i. »Zdravje v občini« ter

»Zdravje v regiji«, kjer bodo ponovno pripravljene in osveženi zdravstveni kazalniki na ravni občin in dodatno prikazi izbranih podatkov na nivoju statističnih regij.

7. Vodenje klasifikacij in šifrantov: NIJZ v skladu z ZZPPZ upravlja tudi pomembne nacionalne klasifikacije in šifrante. Med najpomembnejše aktivnosti v letu 2021 sodijo:
 - Nadaljnje delo na šifrantu Vrste zdravstvenih storitev (VZS), ki je ključna sestavina sistema eNaročanja (posodobitev križnega šifranta VZS-VZD, sprotno posodabljanje šifranta VZS glede na zahteve stroke v skladu s predlaganim protokolom, priprava križnih šifrantov v skladu z zahtevami delovne skupine za ukrepe za skrajševanje čakalnih dob);
 - Sodelovanje z ZZS pri dopolnitvah šifranta Vrste zdravstvenih dejavnosti (VZD);
 - Nadaljevanje dela na Mednarodni klasifikaciji bolezni in sorodnih zdravstvenih problemov: v letu 2021 bo NIJZ sodeloval v projektu SPP, ki ga vodi ZZS (morebitna uvedba nove verzije avstralske modifikacije glede na izsledke projekta SPP).
8. Vzpostavitev nacionalne kontaktne točke za zdravstvene informacije je pomembna aktivnost, ki bi uporabnikom in upravljavcem podatkov lahko prinesla veliko dobrobit zlasti zaradi izmenjave informacij in izkušenj. Vzpostavitev take točke priporoča tako OECD-jeva strategija Health Data Governance kot tudi nekateri akti Evropske unije. V letu 2021 bo pripravljena analiza možnosti, izveden sestanek pomembnih akterjev v Sloveniji, ter vzpostavitev povezave z nacionalnimi kontaktnimi točkami drugih držav.

Ključni izdelki na področju zagotavljanja podatkov in informacij o zdravju in zdravstvenem varstvu v letu 2021 bodo:

- Podatkovne baze za leto 2020 s spremljajočo dokumentacijo (metapodatki) in metodološka navodila za leto 2022;
- Analiza podatkovnih zbirk z vidika epidemije covid-19;
- Prenovljena zbirka zunajbolnišničnih obravnav – postopna nacionalna implementacija;
- Objava podatkov večine zbirk, tudi tekočih raziskav in zdravstvenih kazalnikov na NIJZ Podatkovnem portalu;
- Objava publikacije Zdravstveni statistični letopis Slovenije na spletni strani NIJZ;
- S podatki za Slovenijo dopolnjene mednarodne baze: OECD, WHO, Eurostat, EMCCDA...;
- Izdelki v skladu z veljavnim Letnim programom statističnih raziskovanj za leto 2021;
- Objavljeni podatki Z zdravjem povezan vedenjski slog prebivalcev Slovenije (CINDI 2020);
- Objavljeni podatki iz raziskave Z zdravjem povezano vedenje mladostnikov (HBSK raziskava med osipniki v PUM-O);
- Objavljeni rezultati iz raziskave o vplivu epidemije covid-19 na duševno zdravje mladostnikov (HBSK covid-19).
- Podatki nacionalne ankete o izkušnjah pacientov v specialističnih ambulantah (PREMs);
- Vzdrževane klasifikacije in šifranti za področje zdravstva;

6.2. NAČRT PROGRAMA DELA ZA PLAČNIKA ZZS ZA LETO 2021

UPRAVLJANJE PREVENTIVNIH ZDRAVSTVENIH PROGRAMOV

NIJZ upravlja program integrirane preventive kroničnih nenalezljivih bolezni, ki od leta 2018 združuje Nacionalni program primarne preventive srčno-žilnih bolezni, razširjen program preventive kroničnih nenalezljivih bolezni v (referenčnih) ambulantah družinske medicine in delovanje zdravstveno-vzgojnih centrov ter centrov za krepitev zdravja, v nov enovit Program integrirane preventive kroničnih nenalezljivih bolezni pri odraslih (Program Skupaj za zdravje).

Prioritetne naloge na področju upravljanja preventivnih zdravstvenih programov v letu 2021 bodo:

1. Razvoj intervencij in orodij: na podlagi evalvacije integriranih CKZ bomo pripravili končni model delovanja CKZ. Pripravili bomo strokovne usmeritve za delovanje ZVC/CKZ v času sproščanja ukrepov epidemije covid-19 in pristope za obravnavo rekonvalescentov covid-19. Izdelali bomo priročnik »Za zdravo skupnost – aktivnosti ZVC/CKZ za krepitev zdravja v lokalnih skupnostih«. Nadaljujemo s prenovo prehranske obravnave v ADM, ZVC/CKZ in v patronažnem varstvu. Izdelali bomo načrt ukrepov za preprečevanje padcev na domu.
2. Usposabljanje izvajalcev: NIJZ bo prenovil program in izvedel Temeljno izobraževanje za promocijo zdravja in preprečevanje kroničnih bolezni v primarnem zdravstvenem varstvu – teoretični in praktični del in Temeljno izobraževanje za DMS v ADM – modul preventiva. Izvedli bomo 4 obnovitvene module za DMS v ADM. Na področju usposabljanja bomo izvedli tudi obdobja srečanja timov v zdravstvenovzgojnih centrih in centrih za krepitev zdravja ter supervizije za izvajalce svetovanja za opuščanje kajenja in psihoedukativnih delavnic. Koordinirali in strokovno usmerjali bomo mentorsko mrežo edukatorjev na področju sladkorne bolezni tipa 2 in psihoedukativnih delavnic.
3. Koordinativne naloge: Koordinacija izvajalcev zdravstvene dejavnosti, ki izvajajo programe preventive in krepitev zdravja, je ključna za doseganje ciljev teh programov, saj omogoča zagotavljanje ustrezne kakovosti, dostopnosti in učinkovitosti. V času pandemije covid-19 so bili zaposleni v mreži ZVC/CKZ prerazporejeni na naloge obvladovanja covid-19. Ob sproščanju ukrepov in ponovnem izvajanju obravnav bo NIJZ zagotovil kontinuirano strokovno podporo izvajalcem.
4. Spremljanje in evalvacija: NIJZ bo sistematično in postopno izvajal evalvacije zdravstvenovzgojnih delavnic in delovanja zdravstvenovzgojnih centrov oz. centrov za krepitev zdravja.
5. Komuniciranje: NIJZ bo izvajal aktivnosti za ponovno vzpostavitev zdravstvenovzgojnih in preventivnih obravnav v času epidemije covid-19 z opozarjanje na naraščajoče breme kroničnih nenalezljivih bolezni in drugih družbenih posledic sindemije covid-19.
6. Gradiva za izvajalce in uporabnike: NIJZ bo zagotavljal gradiva za uporabnike delavnic in izvajalce programov preventive in krepitev zdravja v ZVC/CKZ.

Ključni izdelki na področju upravljanja preventivnih zdravstvenih programov v letu 2021 bodo:

- Publikacija "Evalvacija integriranih CKZ".
- Strokovne usmeritve za delovanje ZVC/CKZ v času sproščanja ukrepov epidemije covid-19.
- Pristopi za obravnavo rekonvalescentov covid-19 v ZVC/CKZ.
- Priročnik »Za zdravo skupnost – aktivnosti ZVC/CKZ za krepitev zdravja v lokalnih skupnostih.
- Pristopi in orodja za izvedbo prehranskega presejanja, antropometrije in prehranske obravnave v ADM, ZVC/CKZ in patronažnem varstvu.
- Načrt ukrepov preprečevanja padcev na domu.
- Prenovljen program Temeljnega usposabljanja za izvajalce iz ZVC/CKZ (struktura in vsebine modulov), uvedba webinarjskega načina usposabljanja in spletnih učilnic.
- Izvedba Temeljnega izobraževanja za promocijo zdravja in preprečevanje kroničnih bolezni v primarnem zdravstvenem varstvu – teoretični in praktični del;
- Izvedba Temeljnega izobraževanja za DMS v ADM – modul preventiva (2 izvedbi); 4 izvedeni obnovitveni moduli za dipl. m. s. iz ADM (področje KNB).
- Poročilo o organizaciji in izvedenih aktivnosti ZVC/CKZ v 2020; Letno poročilo o evalvaciji poglobljenih obravnav v ZVC/CKZ v 2020.

- Podporna gradiva za uporabnike in za izvajalce programov preventive in krepitev zdravja v ZVC/CKZ in v (R)ADM.
- Implementacija pristopa SOPA (individualno svetovanje za preprečevanje tveganega in škodljivega pitja alkohola ter obravnava Zdravi odnosi) v vseh ZVC/CKZ in zagotovitev trajnega delovanja tima za implementacijo pristopa SOPA po zaključku projekta (nalogo bomo izvedli v primeru, da bo zagotovljeno financiranje).

DRŽAVNI PROGRAM PRESEJANJA IN ZGODNJEGA ODKRIVANJA PREDRAKAVIH SPREMENB IN RAKA NA DEBELEM ČREVESU IN DANKI – Program Svit

Državni program presejanja in zgodnjega odkrivanja predrakavih sprememb in raka na debelem črevesu in danki - Program Svit se izvaja od leta 2009. Namenjen je zgodnjemu in pravočasnemu odkrivanju bolezni pri prebivalcih Slovenije. Cilji programa so zmanjšati umrljivost in obolevnost zaradi raka na debelem črevesu in danki (RDČD), zmanjšati stroške zdravljenja, izboljšati kakovost življenja obolelih in izboljšati kakovost obravnave bolnikov.

Pravico do brezplačnega sodelovanja imajo osebe v ciljni starostni skupini ob urejenem obveznem zdravstvenem zavarovanju. V letu 2015 se je starost ciljne populacije razširila od 50 do vključno 74 let. Posamezen cikel programa traja dve leti. Vsaki dve leti ciljna populacija po pošti prejme vabilo za sodelovanje v programu in teste za ugotavljanje prikrite krvavitve v blatu. Udeleženci s pozitivnim testom so napoteni na presejalno kolonoskopijo, ki omogoča zgodnje odkrivanje RDČD ter hkratno odstranjevanje polipov, ki so v 70 do 90 % primerov vzrok za nastanek bolezni. Program Svit obsega pošiljanje vabil za sodelovanje v programu, pošiljanje kompleta za odvzem vzorcev blata, laboratorijski pregled vzorcev, obvestila o rezultatih preiskav in ustrezno nadaljnjo diagnostiko (presejalna kolonoskopija s histologijo, prva konziliarna obravnava oseb z odkritim RDČD).

Upravljaec Programa Svit je NIJZ. Ključne aktivnosti upravljanja zajemajo načrtovanje izvajanja programa, spremljanje in evalvacijo programa, nadzor in zagotavljanje kakovosti programa, koordinacijo izvajanja programa, komuniciranje z javnostmi s ciljem informiranja in motiviranja za vključevanje v program, zagotavljanje razvoja programa in potrebnih izobraževanj izvajalcev za kakovostno izvajanje storitev. NIJZ izvaja poleg upravljanja Programa Svit tudi vabljenje v program, testiranje ciljne populacije na prikrito krvavitev v blatu ter organiziranje kolonoskopij za osebe s pozitivnim testom na prikrito krvavitev v blatu.

V letu 2021 se začne izvajati sedmi krog presejanja, ki se bo zaključil v decembru 2022. Potekale bodo aktivnosti za vključevanje oseb v program in koordiniranje aktivnosti izvajanja programa skladno z evropskimi smernicami. Mesečno bo poslano do 25.000 vabil, ne-odzivnikom bodo poslani opomniki, poslani bodo kompleti za odvzem vzorcev blata. Izvajale se bodo laboratorijske analize vzorcev blata, pošiljali izvidi udeležencem in izbranim osebnim zdravnikom, naročali se bodo pacienti na kolonoskopijo, pošiljala obvestila o terminu in lokaciji kolonoskopije. Aktivnosti bodo potekale v sodelovanju z izbranimi osebnimi zdravniki ter pooblaščenimi kolonoskopskimi in histopatološkimi centri.

Izdelane bodo analize in poročila o poteku programa, ki bodo objavljena na spletni strani programa in v različnih člankih. Komunikacijske dejavnosti se bodo prilagodile tako strokovni kot splošni javnosti z namenom večanja ozaveščenosti o problematiki RDČD in pomenu rednega sodelovanja v Programu Svit. Izvedli bomo fokusne skupine, s katerimi bomo preverili razumljivost sporočil Programa Svit ter če so informacije, ki jih ljudje pridobijo iz gradiv, popolne. Na podlagi rezultatov bomo pripravili načrt prenove gradiv oziroma uvedbe novih načinov osveščanja.

V letu 2021 bo ob že utečenem izvajanju nalog pozornost namenjena nadaljnjemu zviševanju odzivnosti ciljne populacije, prilagajanju informacijskega sistema novim potrebam, dodatnemu izboljševanju kakovosti storitev vseh izvajalcev.

V programu se bodo zasledovali naslednji cilji: povabiti več kot > 90% ciljne populacije; odzivnost vabljenе populacije na vabilo v program > 65%; odzivnost vabljenе populacije na poslan test na prikrito krvavitev v blatu > 80%, delež neuporabnih testov < 5%. Ciljani kazalniki kakovosti so postavljeni tudi pri vseh ostalih aktivnostih v programu.

Posebej izpostavljamо naloge, ki jih opravljajo območne enote NIJZ na področju Programa Svit:

1. Priprava akcijskih načrtov območnih enot in poročila;
2. Povezovanje z organizacijami v lokalni skupnosti, NVO, zdravstvenimi in delovnimi organizacijami in izvedba kampanje na družbenih omrežjih.
3. Diseminacija enotnih sporočil o Programu Svit različnim ciljnim populacijam s poudarkom na lokalnih medijih;
4. Organizacija Svitovih e-dogodkov;
5. Povezovanje in sodelovanje z zdravstvenimi delavci v osnovni zdravstveni dejavnosti, spletno srečanje s predstavniki Svitovih kontaktnih točk v zdravstvenih domovih, če bo epidemiološka situacija to dovoljevala glede na prerazporeditev zdravstvenih delavcev;
6. Povezovanje z občinami in delovnimi organizacijami v podporo programu;
7. Sodelovanje s sodelavci na nacionalnem nivoju in spremljanje stanja.

PREVENTIVNO ZDRAVSTVENO VARSTVO OTROK IN MLADINE

Preventivno zdravstveno varstvo otrok in mladine se izvaja v okviru nacionalnega preventivnega programa na primarni ravni zdravstvene dejavnosti. Namen preventivnega programa je izboljšati telesno, duševno in socialno zdravje otrok in mladine, izboljšati dostopnost z zagotavljanjem enakosti in kakovosti obravnave in izboljšati spremljanje kazalnikov zdravja. NIJZ opravlja koordinativno vlogo preko regionalne ravni na področju vzgoje za zdravje za otroke in mladostnike.

Posebej izpostavljamо naloge, ki jih opravljajo območne enote NIJZ na področju preventivnega zdravstvenega varstva otrok in mladine (vzgoja za zdravje):

- izvedena srečanja z izvajalci na območni ravni (tri srečanja);
- izvedeno izobraževanje za sodelavce na območnih enotah oziroma izvajalcev vzgoje za zdravje;
- posodobitev obstoječih vsebin vzgoje za zdravje za različne ciljne skupine;
- redno zbiranje podatkov o izvajanju vzgoje za zdravje;
- spremljanje novosti na področju zakonodaje (zakoni, pravilniki, splošni dogovor ...) – glede na nov Pravilnik o spremembah Pravilnika za izvajanje preventivnega zdravstvenega varstva na primarni ravni;
- zagotavljanje rednega poročanja izvajalcev programa vzgoje za zdravje (nacionalna uvedba eSZBO);
- spremljanje mreže izvajalcev vzgoje za zdravje;
- izvedba izobraževanj za izvajalce vzgoje za zdravje v okviru rednih srečanj (skupna tema);
- sodelovanje med območnimi enotami (strokovna podpora, pomoč pri reševanju težav, izmenjava izkušenj ter organizacija vsaj dveh sestankov);
- sodelovanje s ključnimi lokalnimi deležniki za podporo izvajanju programa zdravstvenega varstva otrok in mladine.

UPRAVLJANJE NACIONALNEGA PROGRAMA DUŠEVNEGA ZDRAVJA

V okviru Nacionalnega programa duševnega zdravja bomo izvajali naloge strokovnega usmerjanja, koordinacije, spremljanja in evalvacije centrov za duševno zdravje odraslih oz. otrok

in mladostnikov. Pripravljali, izdajali in distribuiral bomo gradiva ter promocijske materiale za izvajalce in uporabnike nacionalnega programa.

Prioritetne naloge na področju upravljanja Nacionalnega programa duševnega zdravja v letu 2021 bodo:

1. Usposabljanje timov centrov za duševno zdravje odraslih ter otrok in mladostnikov; usposabljanje drugih izvajalcev v primarnem zdravstvenem varstvu; usposabljanje regijskih koordinatorjev; usposabljanje deležnikov v lokalnih okoljih.
2. Koordinacija izvajalcev nacionalnega programa duševnega zdravja je ključna aktivnost, ki zagotavlja doseganje kakovosti obravnav in usmerjenost na uporabnika. Z vzpostavitvijo regijske in lokalne koordinacije krepimo povezanost deležnikov ter večjo dostopnost programa.
3. Spremljanje in evalvacija programa bo vključevala zunanjo in notranjo evalvacijo. Izvajali bomo strokovne obiske centrov za duševno zdravje.
4. Nacionalni program duševnega zdravja – Program Mira bomo komunicirali preko spletnega portala, medijskih objav, gradiv za strokovno javnost in uporabnike.

Ključni izdelki na področju upravljanja Nacionalnega programa duševnega zdravja v letu 2021 bodo:

- Izvedba tematskih usposabljanj za regijske koordinatorje NIJZ. Izvedba temeljnega usposabljanja za time CDZ;
- Protokoli sodelovanja med Centri za duševno zdravje in službami na primarni in sekundarni ravni zdravstvenega varstva;
- Načrt spremljanja in evalvacije centrov za duševno zdravje – vzpostavitev kazalnikov. Poročilo o evalvaciji centrov za duševno zdravje;
- Strokovna in promocijska podpora gradiva za delovanje centrov za duševno zdravje.

IZVAJANJE ZDRAVSTVENIH STORITEV ZA UGOTAVLJANJE IN OBVLADOVANJE NALEZLJIVIH BOLEZNI

V letu 2021 bomo na osnovi zakonsko določenega epidemiološkega spremljanja nalezljivih bolezni v regijah z namenom pravočasnega izvajanja ukrepov za njihovo preprečevanje in obvladovanje, spremljali gibanje nalezljivih bolezni skupaj s sodelavci Centra za nalezljive bolezni. Sodelovali bomo pri izdelavi, oblikovanju in uvedbi različnih strokovnih vsebin (algoritmi, navodila, smernice...), bodisi znotraj CNB (centralna in območne enote) ali pa interdisciplinarno (sodelovanje s Centrom za zdravstveno ekologijo, z NLZOH, UVHVVR, ZIRS).

Obravnavali bomo sporadične primere nalezljivih bolezni, ki zahtevajo epidemiološko poizvedovanje in intervencijo, zaznavali, spremljali bomo klastre in izbruhe v posameznih regijah ter sami ali pa v sodelovanju s pristojnimi inšpekcijskimi službami priporočili ukrepe za omejevanje širjenja. Izvajalcem cepljenja v regijah bomo nudili strokovno pomoč, prav tako komunicirali z laiki ter sodelovali v izjavah za medije obveščanja.

Skozi vse leto, posebej pa še v času sezonskega pojavljanja gripe in akutnih okužb dihal, bomo v okviru nacionalnega mrežnega spremljanja koordinirali delo vključenih mrežnih zdravnikov. Zbirali, analizirali in pošiljali bomo podatke v CNB NIJZ. O izsledkih bomo obveščali zdravstvene službe v regijah.

V primerih pojava NB, ki zahtevajo poglobljeno obravnavo, bomo izvajali usmerjeno epidemiološko poizvedovanje z odvzemom/načrtovanjem mikrobioloških vzorcev za ugotavljanje virov okužbe ter izvajali ustrezne ukrepe za preprečevanje širjenja bolezni.

V primeru groženj za JZ bomo nudili strokovno podporo zdravstvenim službam v regijah, vrtcem, šolam, domovom za institucionalno varstvo, ter območnim izpostavam UVHVVR, ZIRS in ostalim deležnikom. V več primerih pojava nalezljive bolezni/izbruha je potrebno medregijsko sodelovanje, potrebna je bila izmenjava podatkov in informacij na različnih strokovnih nivojih (bolnišnice, zdravstveni domovi, NLZOH, MF, IMI, CNB, OE NIJZ, UVHVVR, ZIRS).

V regijah bomo zdravstveni službi nudili neprekinjeno 24/7 epidemiološko pomoč.

Pomagali bomo organizatorjem množičnih prireditev v regijah pri varni izvedbi dogodkov, hkrati bomo pripravljene na hiter odziv v primeru pojava NB.

V ambulantah na OE NIJZ bomo obravnavali osebe zaradi možnega suma na steklino - antirabična obravnava z morebitno potrebno zaščito s cepljenjem proti steklini. Tudi v letu 2021 smo pripravljene preventivno zaščititi študente veterine s cepljenjem.

Še naprej bomo izvajali cepljenja z namenom zaščite posameznikov ob posebnih zdravstvenih in epidemioloških indikacijah (presaditev kostnega mozga, asplenija, kronična odpoved ledvic,...).

Nekatere območne enote bodo nadaljevale z mesečnim obveščanjem strokovne javnosti o gibanju nalezljivih bolezni v regiji. Prav tako bomo aktivni pri objavljanju aktualnih regijskih novic na spletni strani NIJZ/Regije.

Posebej izpostavljamo:

ODZIVANJE IN UKREPANJE OB POJAVU NALEZLJIVIH BOLEZNI

Spremljanje nalezljivih bolezni, pravočasna zaznava in obravnava dogodkov, povezanih z nalezljivimi boleznimi, je ena od pomembnih nalog, ki jih opravljajo epidemiologi Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ). Pojav nalezljive bolezni oziroma dogodek, povezan z nalezljivo boleznijo, zahteva dobro pripravljenost, učinkovito usklajevanje in hiter odziv, ki mora temeljiti na oceni tveganja. Zato se bodo epidemiologi, tako na centralni, kot na območnih enotah, tudi v letu 2021 neprekinjeno (24/7) odzivali na vse dogodke, ki bi lahko predstavljali tveganje za javno zdravje. Z izvajanjem zdravstvenih storitev, tudi terenskih, kot so epidemiološko poizvedovanje, anketiranje, vzorčenje, ocenjevanje tveganj, ter z pravočasnimi, sorazmernimi in usklajenimi ukrepi za preprečitev širjenja in obvladovanje nalezljivih bolezni, čim bolj minimalizirali vplive na javno zdravje. Med te ukrepe sodijo zaščita tesnih kontaktov, zaščita z zdravili, cepljenje v skladu z epidemiološkimi indikacijami.

O vseh dogodkih bomo preko enotnih komunikacijskih kanalov obveščali tako splošno kot strokovno javnost.

VARSTVO PRED STEKLINO IN IZVAJANJE DOLOČENIH CEPLJENJ IN ZAŠČITE Z ZDRAVILI

Steklina še vedno spada med nalezljive bolezni z zelo visoko umrljivostjo. V letu 2016 je Slovenija izpolnila pogoje Svetovne organizacije za zdravje živali (OIE), za razglasitev države proste stekline. Za vzdrževanje statusa stekline prosta država, bomo tudi v letu 2021 izvajali naslednje aktivnosti in ukrepe: dopolnjevanje/posodabljanje že obstoječih postopkov in priporočil za obravnavo oseb, izpostavljenih nevarnosti za steklino, zagotavljanje uveljavitve nacionalnih priporočil, vzpostavljanje enotne baze za evidentiranje antirabičnih obravnav.

V sodelovanju z veterinarsko stroko in inšpekcijskimi službami bomo sodelovali in spremljali predpise s področja veterine, ki bodo vplivali na način antirabičnih obravnav / cepljenj ljudi.

6.3. NAČRT TERCIARNE DEJAVNOSTI ZA LETO 2021

Priloga - Obrazec 6: Načrt terciarne dejavnosti - podrobnejša obrazložitev načrta terciarne dejavnosti, ki bo izvajana v letu 2021 in višino sredstev, ki jih prejme iz tega naslova.

PROGRAM UČENJA

Program učenja je namenjen prenosu znanja in usposobljenosti s področja javnega zdravja na zdravstvene delavce in sodelavce. V programu učenja bo sodelovalo več kot 50 glavnih in neposrednih mentorjev. V okviru Programa učenja bomo tudi v letu 2021 organizirali štiri enotedenskih tečajev za zdravnike in doktorje dentalne medicine, ki opravljajo pripravništvo, pri katerih se bodo seznanili s področjem javnega zdravja in sodobnim reševanjem izzivov na tem področju. Poleg tega bomo organizirali najmanj 20 strokovnih srečanj, namenjenih prenosu znanja s področja javnega zdravja na sodelavce, ki so vključeni v posamezne programe na področju javnega zdravja.

PROGRAM USPOSABLJANJA ZA POSEBNA ZNANJA

V program usposabljanja za posebna znanja sodijo tista izobraževanja, ki so organizirana znotraj NIJZ za zunanje zdravstvene delavce in sodelavce. Namenjena so prenosu znanja in najnovejših dognanj iz prakse in literature v prakso na konkretnih zdravstvenih področjih. V letu 2021 bomo nadaljevali z organizacijo programa usposabljanja, ki smo ga izvajali že v preteklih letih in sicer:

- Varno cepljenje, dobra skladiščna-distribucijska praksa cepiv (za odgovorne osebe za sprejem, shranjevanje in sledljivost zdravil in za zdravstvene delavce, ki rokujejo s cepivom);
- Regijske delavnice o cepljenju (za zdravstvene delavce, ki izvajajo cepljenje in rokujejo s cepivom).

PROGRAM RAZVOJA IN RAZISKOVANJA

Program razvoja in raziskovanja obsega aplikativne raziskovalne in razvojne projekte, ki zagotavljajo napredek v izvajanju najvišje izvedenske (ekspertne) ravni ter oblikovanje usmeritev na posameznem področju dela.

NIJZ v okviru terciarnega razvoja in raziskovanja vsako leto pripravi interne projekte, ki so potrebni za razvoj posameznih področij. Nekateri teh projektov oziroma raziskovalnih nalog tečejo več let, nekateri pa se zaključijo v enem letu. Ti projekti pomagajo vzpostaviti novo področje delovanja ali raziskovanja kot npr. področje ustnega zdravja. NIJZ ta sredstva uporablja tudi za sofinanciranje različnih evropskih projektov, ki so pomembni za razvoj javnega zdravja v Sloveniji.

Zagotavljanje lastne udeležbe pri nekaterih slovenskih razvojnih projektih:

- **Epidemiološko spremljanje okužb s SARS-CoV-2 v priložnostnih skupinah**

Z namenom preprečevanja in obvladovanja covid-19 želimo vzpostaviti spremljanje spreminjanja deleža ljudi z označevalci okužbe s SARS-CoV-2 s ponavljajočimi se presečnimi (prevalenčnimi) raziskavami v priložnostnih vzorcih različnih skupin v obdobju od aprila 2020 do decembra 2022 po posameznih mesecih.

V sodelovanju z NLZOH in Zavodom RS za transfuzijsko medicino bo potekalo zbiranje in shranjevanje serumov nosečnic v skladu s protokoli NIJZ za epidemiološko spremljanje okužbe s HIV z nevezanim anonimnim testiranjem. Serumi bodo testirani na protitelesa proti SARS-CoV-2 po pridobitvi soglasja komisije za medicinsko etiko pri MZ. Ob predpostavki, da bomo v letu 2021

testirali 12.000 serumov nosečnic starih 25-34 let (zbranih v letu 2020 in 2021). Rezultati bodo odražali minimalno oceno deleža nosečnic te starostne skupine, ki so že bile okužene s SARS-CoV-2.

Zdravstvene ustanove, ki smo jih povabili k sodelovanju v letu 2020 in so zbrale vzorce zaposlenih zdravnic/zdravnikov in medicinskih sester/zdravstvenikov (vseh izobrazbenih profilov) bodo ponovno povabljene k vzorčenju z namenom, da se presečna seroprevalenčna študija ponovi na primerljivem vzorcu zdravstvenih delavcev. Pričakujemo nižjo sodelovalnost, vendar dovolj veliko, da bo možna ocena. Pred izvedbo ponovnega testiranja bomo pridobili privolitev etične komisije kot dodatek že potekajoči študiji. Pripravili bomo analizo zbranih rezultatov.

- **P3-0339 Raziskave na področju javnega zdravja**

Glavni namen projekta je raziskovanje na področju uvajanja novih rešitev na področju javnega zdravja, zlasti na področju družinske medicine, epidemiološkega spremljanja nalezljivih bolezni, organizacije zdravstvenega varstva, medicinske rehabilitacije in medicinske antropologije.

Vloga NIJZ: Glavni partner, ki koordinira področje epidemiologije, kroničnih nenalezljivih bolezni, organizacije zdravstvenega varstva in medicinske antropologije.

V letu 2021 načrtujemo izvajanje programa v skladu z načrtom, poslanim na ARRS. Izdelki bodo predvsem članki z visokim IF. Zaradi epidemioloških razmer, nastalih zaradi epidemije covid-19 lahko pride do manjših odstopanj od zastavljenih ciljev, vendar ne takih, da bi bilo izvajanje programa ogroženo.

- **P3-0395 Prehrana in javno zdravje**

Prehrana in življenjski slog imata pomembno vlogo pri naraščanju pogostosti kroničnih nenalezljivih bolezni tako v Sloveniji in kot tudi drugod po svetu. V javnem raziskovalnem programu z naslovom »Prehrana in javno zdravje« poleg NIJZ sodelujejo še Univerzitetni klinični center v Ljubljani, Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani in Visoka šola za storitve v Ljubljani, raziskovalni program vodi Inštitut za nutricionistiko iz Ljubljane.

Cilji raziskovalnega programa so razdeljeni v štiri tematske sklope, in sicer: razvoj metodologij prehranskih raziskav, raziskovanje vedenjskega sloga in zdravstvenega statusa populacije, vrednotenje pristopov za učinkovito promocijo zdrave prehrane ter razvoj funkcionalnih živil. Raziskovalna skupina je sestavljena multidisciplinarno, program pa povezuje inštitucije, ki se ukvarjajo z raziskavami na področju prehrane. Program dela je usmerjen v raziskovanje zelo različnih problemov s področja prehrane. Med drugim raziskujemo, kako so različne skupine ljudi izpostavljene s prehrano povezanim tveganjem, iskali bomo inovativne pristope ozaveščanja ljudi v smeri spreminjanja prehranskih navad in vedenjskega sloga, ter vrednotili vlogo različnih živil pri podpori zdravja ljudi.

Raziskovalni program »Prehrana in javno zdravje« podpira obstoječe nacionalne zdravstvene in razvojne prioritete, usklajen pa je tudi s predlogom Resolucije o nacionalnem programu o prehrani in telesni dejavnosti za zdravje 2015-2025, namen katere je izboljšati prehranske in gibalne navade prebivalcev od najzgodnejšega obdobja življenja do pozne starosti.

Plan 2021: Podpora Nacionalnemu programu o prehrani in telesni dejavnosti za zdravje 2015-2025 s pripravo podatkov, stališč in mnenj. Raziskovalni projekti: H2020 HBM4EU, EuroMix Follow up, ARRS L7-1849 izzivi doseganja ustrezne preskrbljenosti z vitaminom D pri odraslih prebivalcih, ARRS »Sladkor v prehrani«, ARRS L1-9191 »Droge, alkohol, tobak«.

Programi JZ: Portal PREHRANA.SI, Nacionalni program humanega biomonitoringa, V3-1901 Merila za dodeljevanje simbola za dodatno označevanje živil z ugodnejšo prehransko sestavo.

Joint Action programi: Best ReMap in EUREMO.

Sodelovanje na znanstvenih in strokovnih konferencah, objave znanstvenih dosežkov, mentorstva diplomantom, magistrandom in doktorandom. Dolgoročni znanstveno-raziskovalni razvoj programske skupine in uspešne kandidature na razpise.

- **L1-9191 Prepovedane droge, alkohol in tobak: Epidemiologija na osnovi odpadnih vod, uspešnost čiščenja in ranljivost vodnega sistema**

Epidemiologija na osnovi odpadnih vod (ang. »Wastewater-based epidemiology«; WBE) je inovativen (okoljski) pristop pridobivanja informacij o izpostavljenosti različnim dejavnikom tveganja v izbranih populacijah. Temelji na preučevanju in merjenju vsebnosti humanih metabolitov (biomarkerjev) v odpadnih vodah. Naloga NIJZ bo povezovanje zdravstvenih z okoljskimi podatki, ocena izpostavljenosti.

Projekt se zaključi 30. 6. 2021. V zadnjih mesecih bomo skupaj s partnerji projekta diseminirali pridobljene rezultate ter pripravili znanstveni članek, v katerem bomo primerjali podatke WBE v Sloveniji s tradicionalnimi epidemiološkimi metodami za izbrane kazalnike.

- **V3-1716 Nacionalna raziskava življenjskega sloga, stališč, zdravja in spolnosti (ŽSSZS 2): Analize spolnega vedenja, poučenosti, stališč in zdravja v zvezi s spolnostjo prebivalcev Slovenije**

Raziskovalni cilji so v verjetnostnem vzorcu prebivalcev Slovenije, starih od 18 do 49 let opisati:

- spolno vedenje moških in žensk, vključno s številom spolnih partnerjev v različnih obdobjih življenja, plačevanjem za spolnost, spolnimi praksami (vaginalni, oralni, analni spolni odnosi in masturbacija), uporabo kondoma in kontracepcije;
- determinante različnih vedenjskih vzorcev povezanih s povišanim tveganjem za okužbo s HIV ali spolno prenesenih okužb (SPO);
- poučenost o spolnosti, okužbi s HIV in drugih SPO;
- stališča v zvezi s spolnostjo in porazdelitev različnih spolno prenesenih okužb, kot jih navajajo prebivalci, glede na starost in spol in opredeliti determinante povišanega tveganja.

Namen projekta je tudi ocena nekaterih kazalnikov v skladu s slovensko Nacionalno strategijo preprečevanja in obvladovanja okužbe s HIV 2017-2025 in kazalnikov, ki jih priporoča UNAIDS.

V letu 2021 bomo v skladu s program dela in časovnico za izvedbo Nacionalne raziskave življenjskega sloga, stališč, zdravja in spolnosti (ŽSSZS 2) nadaljevali z analizami zbranih podatkov in pripravili poročilo o stališčih glede spolnega vedenja za Ministrstvo za zdravje (MZ) in končno poročilo o raziskavi za MZ in ARRS.

- **L7-1849 Izzivi doseganja ustrezne preskrbljenosti z vitaminom D pri odraslih prebivalcih**

Glavni cilj projekta je ugotoviti kakšna so sezonska nihanja v količini vitamina D pri odraslih v Sloveniji ter raziskati povezavo med fototipom, barvo in osončenostjo kože in indeksom melanina ter količino vitamina D v telesu, ter preveriti učinkovitost različnih formulacij za dopolnjevanje prehrane z vitaminom D. V prvem sklopu bomo ugotavljali sezonsko variacijo statusa D vitamina na vzorcu vsaj 250 odraslih v Sloveniji in raziskali povezavo med različnimi fototipi, barvo kože in indeksom melanina (MI) ter količino vitamina D v telesu za kavkaške fototipe. Rezultati te študije bodo dali pomembne informacije o sezonskih variacijah statusa vitamina D v Sloveniji, dodatno moč študije pa predstavlja spremljanje istih posameznikov v različnih letnih časih (poleti in pozimi). V drugem sklopu bomo ugotavljali učinkovitost različnih formulacij vitamina D za tretiranje suboptimalnega stanja D vitamina pri odrasli populaciji, kar bo zagotovilo vpogled v vpliv formulacije na biološko uporabnost D vitamina. V tretjem in četrtem sklopu bomo identificirali glavne prehranske vire vitamina D v predpakiranih živilih pri slovenskem prebivalstvu, pri čemer se bomo osredotočili predvsem na ocenjevanje prakse dopolnjevanja prehrane ter razvili presejalno orodje za identifikacijo posameznikov s tveganjem za pomanjkanje vitamina D.

NIJZ sodeluje v tretjem in četrtem sklopu projekta in sicer pri identifikaciji glavnih prehranskih virov vitamina D v živilih (povezava z raziskavo Sl.Menu 2017/18) ter vodi razvoj presejalnega orodja za identifikacijo posameznikov s tveganjem za pomanjkanje vitamina D.

V letu 2021 bomo v DP 4 (Razvoj in preizkušanje presejalnega orodja za identificiranje posameznikov s tveganjem za pomanjkanje ali suboptimalno stanje D vitamina) pilotno validirali

presejalno orodje VitDVpr za identifikacijo posameznikov s tveganjem za pomanjkanje ali suboptimalni status D vitamina. Pripravili bomo vlogo za etično komisijo, dokumentacijo za izvedbo pilotne raziskave, poročilo pilotne raziskave ter o uvedbi presejalnega orodja pripravili znanstveni članek.

- **J5-2537 Nova metoda za oceno pridobljenih let življenja v populacijskih presejalnih programih za raka (S-LYG)**

Namen projekta je razvoj nove metode S-LYG, ki bo temeljila na izračunu pridobljenega števila let življenja pri osebah, ki so se odzvale na povabilo na presejalni test, v primerjavi z osebami, ki se niso. Dosedanja uporaba preživetja oseb z rakom kot mere učinkovitosti programa ima pomanjkljivosti, ki bodo z novo metodo odpravljene. Novo razvita metoda se bo kot kazalnik učinkovitosti presejalnih programov promovirala v svetovni stroki. NIJZ kot nosilec Registra Svit predstavlja enega od ključnih virov podatkov na podlagi katerih bo razvita, testirana in preverjena nova metoda. Plan za leto 2021:

- Pregled literature
- Pregled dosedanjih analiz uspešnosti presejalnih programov za raka in ugotavljanje njihovih ključnih pomanjkljivosti
- Izbor najustreznejših mer in izidov za analizo
- Opredelitev relevantnih motečih spremenljivk
- Definicija ustrezne raziskovalne kohorte
- Priprava kohorte Svit

– **V5-1905 Analiza arhitekturnih rešitev slovenskih zdravstvenih in socialno varstvenih zavodov**

Namen projekta je opredeliti kriterije za izboljšanje kakovosti arhitekturnega načrtovanja zdravstvenih in socialno varstvenih zavodov. Pri tem je poudarek na oblikovanju nabora kvalitativnih in kvantitativnih parametrov, ki vplivajo na kakovost bivalnega okolja in organizacijsko uporabnost. To zahteva celovit in interdisciplinarni pristop, z vključevanjem različnih področij od arhitekturnih rešitev in javnega zdravja, do organizacijskih, zdravstvenih in varstvoslovnih ved.

V letu 2021 (oktober) se projekt končuje. V tem času bo potekalo delo na DP4: Pregled arhitekturnih elementov, prostorskih/okoljskih dejavnikov in rešitev, ki vplivajo na varnost pacientov in zaposlenih v zdravstvenih zavodih ter socialno varstvenih zavodih in DP5: Priprava predlogov in usmeritev arhitekturnih rešitev v prihodnosti. Skladno za načrtom dela bo delo do konca projekta potekalo tudi na DP6 - diseminacija, kjer bodo diseminirane ključne ugotovitve projekta.

– **V3-1908 Delež bolnikov s sladkorno boleznijo tipa 2, ki se zdravijo brez zdravil, in delež oseb z neprepoznano sladkorno boleznijo**

Raziskava Odkrijmo sladkorno bo prikazala realnejšo sliko trenutnega stanja števila neodkritih bolnikov s sladkorno boleznijo tipa 2.

Cilji projekta so:

- Oceniti delež tistih bolnikov s sladkorno boleznijo, pri katerih sladkorna bolezen še ni odkrita;
- Oceniti delež tistih, ki imajo odkrito sladkorno bolezen, vendar jo obvladujejo brez zdravil;
- Ugotoviti razširjenost sladkorne bolezni v posameznih skupinah prebivalstva (starost, spol, socialno-ekonomski status, geografsko območje);
- Pripraviti predloge in priporočila za razvoj, implementacijo in evalvacijo ustreznih programov za preprečevanje in zgodnje odkrivanje sladkorne bolezni.

V letu 2021 bomo pridobili podatke o številu sladkornih bolnikov pri katerih je bila bolezen neodkrita. Poleg tega bomo pridobili tudi podatke o tistih, ki bolezen ne obvladujejo z zdravili.

Izdelali bomo pregled razširjenosti sladkorne bolezni v posameznih skupinah prebivalstva (starost, spol, socialno-ekonomski status, geografsko območje). Pripravili bomo tudi predloge in priporočila za razvoj, implementacijo in evalvacijo ustreznih programov za preprečevanje in zgodnje odkrivanje sladkorne bolezni.

– **V3-1909 Ugotavljanje vzrokov za hospitalizacije pacientov zaradi sladkorne bolezni**

Dosedanji način zbiranja podatkov ne daje dejanske slike, saj je kodiranje vzrokov hospitalizacije pogosto pod vplivom glavne diagnoze oziroma več diagnoz bolezni, ki jih imajo hospitalizirani bolniki. Podobno je tudi pri zapletih.

Cilji projekta so:

- Preveriti vzroke hospitalizacij bolnikov s sladkorno boleznijo;
- Zagotoviti ustrezno kodiranje vzrokov za hospitalizacijo bolnikov s sladkorno bolezen;
- Vzpostaviti kazalnike kakovosti zdravstvene obravnave bolnikov s sladkorno boleznijo.

V letu 2021 se bo projekt zaključil z zaključnim poročilom ter s ključnimi izdelki, ki so bili napovedani že ob začetku projekta. Pripravili bomo poročilo o:

1. Vzrokih za hospitalizacije bolnikov s sladkorno boleznijo
2. Opisali, kakšne mehanizme predlagamo za zagotavljanje ustreznega kodiranja vzrokov za hospitalizacijo bolnikov s sladkorno boleznijo
3. Vzpostavitvi kazalnika kakovosti zdravstvene obravnave bolnikov s sladkorno boleznijo.

– **V3-2032 Vpliv epidemije covid-19 na obvladovanje raka v Sloveniji**

Skladno z osnovnim namenom projekta, ki je na podlagi podatkov nacionalnih zdravstvenih registrov ovrednotiti vpliv epidemije covid-19 na breme raka in onkološko zdravstveno varstvo v Sloveniji, so specifični cilji projekta:

- Oceniti morebitne zamike v napotitvah, diagnostiki in specialističnih obravnavah slovenskih onkoloških bolnikov v času trajanja epidemije covid-19.
- Proučiti potek in izide zdravljenja slovenskih onkoloških bolnikov s covid-19.
- Ugotoviti morebitno poslabšanje prognozičnih faktorjev bolezni pri onkoloških bolnikih (ne)obrnjavanih v času epidemije zaradi prilagoditev v delovanju zdravstvenega sistema.

Za izvedbo raziskave bo potrebno povezati podatke Onkološkega inštituta (Register raka) in NIJZ (osebe, pri katerih je bila potrjena okužba s SARS-CoV-2).

– **V3-2034 Epidemiologija, diagnostika, zdravljenje in preprečevanje covid-19**

Aktivnosti projekta so razdeljene v več delovnih sklopov, NIJZ v večji meri sodeluje pri delovnem sklopu glede opredelitve epidemioloških značilnosti covid-19.

Razumevanje načina vnosa virusa v državo in spremljanje njegovega širjenja je velikega pomena za obvladovanje okužb in omejevanje negativnih učinkov epidemije na gospodarstvo in družbo. S poznavanjem virusnega genoma in njegovih sprememb dostopamo do objektivnih informacij o izvoru virusa, načinu in poti njegovega širjenja, kar omogoča odkrivanje povezav med na videz ločenimi primeri in primeri z nejasnim izvorom okužbe. Za namene projekta pripravljamo analitično bazo podatkov na osnovi že obstoječe baze s podatki, zbranimi s pomočjo opravljenih epidemioloških anket z osebami s potrjeno okužbo s SARS-CoV-2. Zajeti podatki vključujejo tudi epidemiološke podatke, kot so epidemiološka povezava z osebo s potrjeno okužbo s SARS-CoV-2, vključenost v klaster, potovanje v tujino ipd. Prečiščeno bomo povezali z bazo podatkov, ki vsebuje rezultate sekveniranja vzorcev izbranih oseb s potrjeno okužbo s SARS-CoV-2. S pomočjo sekveniranja celotnih genomov virusa SARS-CoV-2, izoliranih iz slovenskih bolnikov s covid-19, in pridobljenih epidemioloških podatkov želimo ugotoviti smer in čas vnosa virusa v državo, opredeliti virusne seve in gručice v slovenski populaciji ter ugotoviti obstoj morebitnih epidemioloških povezav med do sedaj nepovezanimi primeri.

V dogovoru z deležniki v projektu bodo opredeljene dodatne skupine oseb s potrjeno okužbo s SARS-CoV-2 za izvedbo sekveniranja. Dopolnjena bo za namene projekta že pripravljena

analitična baza podatkov, ki vsebuje tudi epidemiološke podatke, pridobljene z anketiranjem oseb s potrjeno okužbo s SARS-CoV-2.

Cilji so:

- Vzpostavitev analitične baze podatkov z zbranimi epidemiološkimi in ostalimi podatki izbranih oseb s SARS-CoV-2, ki je povezana z bazo podatkov z rezultati sekveniranja celotnih genomov virusa SARS-CoV-2 pri teh osebah;
- Sprotna dopolnitev te baze z epidemiološkimi podatki in rezultati sekveniranja naknadno izbranih skupin oseb.
- Uporaba podatkov, pridobljenih s pomočjo projekta za opredelitev smeri in časa vnosa virusa v državo, opredelitev virusnih sevov in gruč v slovenski populaciji, ugotavljanja obstoja morebitnih epidemioloških povezav med do sedaj nepovezanih primerov ter opredelitev dodane vrednosti sekveniranja pri preprečevanju širjenja okužbe s SARS-CoV.
- Načrtovanje in implementacijo še učinkovitejših ukrepov pri obvladovanju epidemije na osnovi pridobljenih podatkov.

– **V3-2036 Epidemiologija sočasnih virusnih okužb v epidemiji covid-19**

Namen projekta je preučiti trenutno delovanje opozorilne mreže na primarnem nivoju, možnosti za ohranitev mrežnega načina spremljanja in prilagoditi zbiranje podatkov novemu načinu dela. Cilj je prilagojen mrežni sistem za spremljanje gripe/gripi podobne bolezni in akutnih okužb dihal, ki bo zagotavljal pravočasne, zanesljive in primerljive tedenske podatke.

V okviru prvega delovnega svežnja bomo preučili sodelovanosti ambulant in rednosti poročanja v sezoni 2020/2021 in jo primerjali s prejšnjimi sezonami. Primerjali bomo pristop k mrežnemu vzorčenju v preteklih sezonah s tekočo sezono, prepoznali pomanjkljivosti, ovire in izzive ter poiskali aplikativne rešitve, ki jih bomo vključili v navodila sezone 2021/2022 (vsebinska DS1 in DS2).

V okviru DS3 bomo z raziskavo v 2021 zagotovili podatke o pogostosti sočasnih okužb SARS-CoV-2 in ostalih sezonskih povzročiteljih respiratornih okužb dihal s ciljem, da v pandemiji SARS-CoV-2 prepoznamo sočasne virusne okužbe in pripravimo predlog usmeritev za testiranje bolnikov na respiratorne viruse v pandemskem obdobju in po-pandemskem obdobju. Pred pričetkom tega dela CRP bomo pridobili mnenje Komisije RS za medicinsko etiko. Pripravili bomo preliminarno poročilo o sočasnih virusnih okužbah pri bolnikih s covid-19.

– **Dober tek, študent!**

Namen projekta je posodobitev obstoječih smernic prehranjevanja za študente, pilotni razvoj spremljanja študentske prehrane, enoten koncepta nadzora prehrane s strani študentov inšpektorjev, nadgradnja kriterijev certifikata Zdrava izbira ter vzpostavitev modela usposabljanja ponudnikov študentske prehrane.

Ključne aktivnosti in cilji v letu 2021:

- izdelava promocijskega materiala ter njegova diseminacija
- izdelava in testiranje kriterijev za podeljevanje certifikata Prava izbira
- objava in promocija prehranskega praktikuma za ponudnike študentske prehrane
- izvedba praktičnega usposabljanja ponudnikov študentske prehrane
- izvedba usposabljanja za študente inšpektorje in komisijo
- razvijanje in testiranje pristopa strokovnega spremljanja prehrane pri ponudnikih
- evalvacija procesa.

– **Kontinuirano posodabljanje spletnega portala Šolski lonec za podporo implementaciji nacionalnih prehranskih smernic**

Splošni cilj projekta Šolski lonec III. je širitev veččin za uporabo e-orodja za načrtovanje šolskih obrokov, skladno s smernicami zdravega prehranjevanja.

Glavni cilji v letu 2021:

- zaključiti z razvojem e-orodja za načrtovanje šolskih obrokov;

- izvesti prvi paket usposabljanj za vzgojno-izobraževalne zavode na terenu;
- izvesti objavo in promocijo portala Šolski lonec po sprejemu nacionalnih smernic zdravega prehranjevanja v vzgojno-izobraževalnih zavodih.

Aktivnosti v letu 2021:

- razvoj e-orodja za načrtovanje šolskih obrokov;
- priprava navodil za uporabo e-orodja;
- uskladitev in izvedba prvega paketa usposabljanj za vzgojno-izobraževalne zavode;
- posodobitev vsebin spletnega portala Šolski lonec pred njegovo uradno objavo;
- priprava internih strani za strokovnjake v vzgojno-izobraževalnih zavodih;
- promocija portala med različnimi javnostmi.
- tekoče naloge (vodenje projekta, poročanja ipd.).

Zagotavljanje lastne udeležbe pri nekaterih evropskih razvojnih projektih:

– **ASTAHG – Alpine Space Transnational Governance of Active and Healthy Ageing**

Cilj projekta ASTAHG je izboljšati zmogljivost upravljanja regionalnih politik, aktivnega in zdravega staranja (AHA) ter olajšati prenos inovacij in pobud v alpskem prostoru. ASTAHG bo ustanovil mednarodni upravni odbor AHA za usklajevanje in oceno regionalnih politik ter objavil nabor dobrih praks in inovacij ter okvir za načrtovanje novih politik in pobud v AHA.

Glavne aktivnosti in izdelki NIJZ na projektu v letu 2021:

- Vzdrževanje mreže identificiranih deležnikov
- Priprava različnih poročil (poročilo 2 konference z mednarodno udeležbo, poročilo o anketnem zbiranju podatkov/mnenje deležnikov slo in ang verzija, končna poročila projekta, ...)
- Sodelovanje in udeležba na sestankih NIJZ skupine kot partnerjev in sodelovanje zaključnem dogodku (marec/april) - Udeležba na dogodkih/sestankih TGB-ja (Transnational Governance Board of AHA)
- Komunikacijske aktivnosti in diseminacija rezultatov projekta na uradni spletni strani projekta in strani NIJZ/staranje.si.

Dodana Vrednost projekta:

Metodologijo projekta AHA.si za povezovanje sektorjev na tematike staranja bomo imeli možnost regijsko nadgraditi v projektu ASHTAHG - gre za projekt v okviru Evropske regijske strategije za področje Alpske regije (EUSALP), na temo zdravja v vseh politikah na staranju, pri katerem sodelujeta OE NG in OE KR. Na CE NIJZ se bomo potrudili, da bomo projektne izkušnje / rezultate lahko povzeli/ implementirali tudi v drugih regijah. Izboljšana spoznanja na področju AZS v odmaknjenih področjih AS. Projekt se zaključi 15.4.2021. Po zaključku projekta smo partnerji dolžni sodelovati še tri leta v mednarodni skupini Transnational governance board (TGB).

– **EUnetHTA (European Network for Health Technology Assessment) Joint Action 3**

JA EUnetHTA 3 (2016 – 2020) je predstavljen kot zaključna pomoč Evropske komisije za vzpostavitev nacionalnih organov za vrednotenje zdravstvenih tehnologij v posameznih državah in s tem vzpostavitev vrednotenja zdravstvenih tehnologij v vseh državah ter vzpostavitev trajnega sodelovanja med evropskimi državami. Ministrstvo za zdravje RS v projektu JA EUnetHTA 3 sodeluje kot pridruženi partner, kot sodelujoči organizaciji (affiliated entity) pa sta vključena še NIJZ in Javna agencija za zdravila in medicinske pripomočke.

Projekt se zaključuje maja 2021. NIJZ bo sodeloval v treh delovnih paketih in sicer:

- WP4 – »Joint Production« (priprava ocen za posamezne tehnologije);
- WP5 – »Life Cycle approach to improve Evidence generation« (opredelitev podatkovnih virov za ocene) in

- WP7 – »National implementation and impact« Implementation (pilotna nacionalna implementacija).

Obseg del in nalog bo potekal izključno v skladu z usmeritvami in navodili Ministrstva za zdravje RS, predvsem kot ad-hoc naloge.

Glavni cilj projekta JA EUnetHTA 3 je skladen s cilji Ministrstva za zdravje RS in sicer: vzpostavitev sistema vrednotenja zdravstvenih tehnologij v državi.

– **SiNCP**

Cilja projekta je vzpostavitev nacionalne kontaktne točke (NCP) za eZdravje, implementacija izmenjave e-receptov in povzetkov podatkov o pacientih.

Glavne naloge NIJZ v letu 2021 bodo:

- Preveritev možnosti za izvedbo scenarijev B za eRecept in PPop
- Tehnična integracija rešitve OpenNCP z nacionalnim sistemom eZdravja - dopolnitve za eRecept in PPop scenarij B
- Vključitev v testno shemo za Wave 4 in Wave 5 (sodelovanje na testnih in drugih dogodkih; izvedba integracijskih testov predvidenih za Wave 4 in Wave 5 v 2021, odvisno od napredka pri razvoju nacionalnega konektorja)
- Semantična integracija nacionalnih dokumentov (sodelovanje v skupinah eHDSI za semantiko; semantična dopolnitev PPop; semantična opredelitev eRecepta)
- Opredelitev organizacijske sheme SiNCP

– **niCE-Life**

Glavni cilj projekta je povečati socialno vključenost krhkih oseb skozi razvoj transnacionalnega modela zdravstvenih storitev za krhke starostnike skozi progresivne tehnologije za preprečevanje krhkosti.

Glavne naloge projekta v letu 2021:

- Izvedba pilotnih aktivnosti partnerjev (NIJZ sam ne izvaja pilotnih aktivnosti, jih pa podpira) ter sodelovanje pri oblikovanju in prilagajanju platforme
- Priprava lokalnih akcijskih načrtov vseh partnerjev, ki bodo upoštevali nacionalne zdravstvene in socialne sisteme ter lokalne pogoje/posebnosti.
- izvedba ciljno usmerjenih usposabljanj (prispevek h krepitvi zmogljivosti in kompetenc javnih ustanov in ponudnikov zdravstvenih storitev za učinkovito reševanje perečih družbenih izzivov in pospeševanje samostojnega življenja starejših).

– **Make the difference**

Namen projekta je preprečevanje in boj proti vsem oblikam nasilja nad otroki, mladimi in ženskami, kot tudi nasilja nad drugimi rizičnimi skupinami ter zaščita žrtev teh oblik nasilja.

Glavni cilji NIJZ na projektu:

- vzpostavitev stikov z institucijami socialne pomoči v regiji, ki se pri svojem delu srečujejo in obravnavajo otroke, kjer je v družini pri starših prisotna zasvojenost;
- na regijskem nivoju povabiti k sodelovanju institucije, ki delujejo na področju zasvojenosti;
- koordinirati sodelovanje med institucijami, ki delujejo na področju zasvojenosti in službami socialne pomoči za zgodnejše prepoznavanje otrok, ki odraščajo v družini s prisotno zasvojenostjo pri starših;
- koordiniranje medsebojnega sodelovanja na temo različnih virov pomoči, izmenjave izkušenj iz prakse, različnih zakonodajnih predpisov, pristopov razumevanja problematike za skupno sodelovanje in priprava zavezujočega protokola sodelovanja;
- edukacija strokovnih delavcev za vzpostavitev tovrstnega sodelovanja na lokalnem nivoju.

Glavne aktivnosti:

- udeležba dveh delavnic po projektu: na prvi delavnici bodo podane smernice za vzpostavitev sodelovanja med institucijami pomoči na lokalnem nivoju (izdan bo osnutek priložnika, ki se bo tekom projekta prilagajal in dopolnjeval v skladu z lokalnimi potrebami);

druga delavnica je namenjena edukaciji strokovnih delavcev za delo s ciljno populacijo/otroci, ki odraščajo v družinah, kjer je prisotna zasvojenost pri starših (povečanje ozaveščenosti o škodljivih učinkih zasvojenosti v otroštvu, strokovno opolnomočenje za prepoznavanje in obvladovanje težav povezanih z zasvojenostjo, pomen zgodnje identifikacije teh otrok za preprečevanje neugodnih izkušenj;

- sklicevanje, povezovanje in vodenje delovnih sestankov za sodelovanje in reševanje tovrstne problematike na lokalnem nivoju.

– **PARIPRE (Physical Activity-related Injury Prevention in Adolescents)**

Eden od glavnih ciljev projekta je zbiranje podatkov o razširjenosti poškodb, povezanih s telesno dejavnostjo, in z njimi povezanih dejavnikov tveganja med mladostniki, za kar bomo uporabili mednarodno raziskavo Z zdravjem povezano vedenje v šolskem obdobju (angl. Health Behaviour in School-Aged Children, HBSC), ki se bo izvajala v letu 2022. Trenutni vprašalnik HBSC sicer vsebuje vprašanja o okoliščinah nastanka poškodbe (kraj in dejavnost), vendar ta vprašanja niso obvezna. Poleg tega je treba vprašalnik dopolniti z dodatnimi vprašanji o vrsti poškodbe, poškodovanem delu telesa, ponovnih poškodbah in drugih dejavnikih, ki bodo identificirani v sistematičnem pregledu raziskav.

NIJZ bo v letu 2021 izvedel naslednje aktivnosti in izdelke:

- Pregled in dopolnitve predlaganih dodatnih HBSC vprašanj o dejavnikih tveganja za poškodbe, povezanih s telesno dejavnostjo, ki bodo identificirani v sistematičnem pregledu raziskav.
- Pridobitev soglasja Komisije RS za medicinsko etiko.
- Prevod dodatnih vprašanj iz angleščine v slovenščino in nazaj. Izdelek: prevedeni dodatni vprašalnik v slovenščini.
- Priprava dodatnega spletnega vprašalnika.
- Izvedba pilotnega testiranja dodatnega vprašalnika v izbrani slovenski šoli in preverjanje vsebinske veljavnosti vprašanj. Izdelek: veljavna dodatna vprašanja v slovenščini.
- Sodelovanje pri oblikovanju intervencijske raziskave na osnovi rezultatov sistematičnega pregleda preventivnih programov za preprečevanje poškodb, povezanih s telesno dejavnostjo mladostnikov.

REGISTRI IN EVIDENCE – NALEZLJIVE BOLEZNI

Evidence na področju varstva prebivalstva pred nalezljivimi boleznimi in register obveznikov za cepljenje in izvajanje cepljenja ter register stranskih pojavov po cepljenju določa Zakon o zbirkah podatkov s področja zdravstvenega varstva. Podatke za zbirke posredujejo zdravstveni zavodi in zasebni zdravniki v časovnih rokih, določenih s predpisi, v pisni oziroma elektronski obliki. Varstvo prebivalstva pred nalezljivimi boleznimi temelji na analizi kakovostnih podatkov, ki se zbirajo v evidencah in registrih. Zbirke z oznako IVZ 48 - 53 se vzdržujejo v NIJZ na centralnem nivoju.

IVZ 48. Evidenca nalezljivih bolezni

Vsebina: Zdravstvena organizacija, ki prijavlja nalezljivo bolezen, EMŠO bolnika ali klicenosca, ime in priimek, spol, bivališče, naslov zaposlitve oziroma kolektiva, področje dela, diagnoza (MKB), odvzeti vzorci, povzročitelj, datum in kraj dogodka, način ugotovitve bolezni, podatki o cepljenju, hospitalizacija, izolacija, izvedeni ukrepi, datum smrti, zdravnik, ki prijavlja nalezljivo bolezen.

IVZ 49. Register obveznikov za cepljenje in izvajanja cepljenja (eRCO)

Vsebina: podatki o številu obveznikov za cepljenje in številu cepljenih proti določeni nalezljivi bolezni po posameznih odmerkih, podatki o izvajalcih cepljenja.

IVZ 50. Evidenca varstva prebivalstva pred steklino

Vsebina: Datum sprejema poškodovanca, leto obravnave, priimek, ime, datum rojstva, starost, spol, naslov bivališča, občina, regija, delo, ki ga oseba opravlja, ime kraja/naselja, kjer se je poškodba zgodila, datum poškodbe, kje se je poškodba zgodila, lokalizacija poškodb, število poškodb, zaščita proti tetanusu, status lastnika živali, ime in naslov lastnika živali, kategorija izpostavljenosti, vrsta živali/stik z vabo, status živali, mikroskopski izvid, datum izvida, serija cepiva, proizvajalec cepiva, zaščita z IG, mesto aplikacije IG, serija IG, IG proizvajalec, vzrok prekinitev cepljenja.

IVZ 51. Register stranskih pojavov po cepljenju (eRCO)

Vsebina: Ime in priimek, spol, datum rojstva, podatki o bivališču, datum cepljenja, podatki o uporabljenem cepivu (vrsta, serija, proizvajalec), opis neželenega učinka (vrsta, datum začetka in konca), ukrepi, izid bolezni, prijavitelj dogodka (zdravnik in organizacija), datum prijave, vzročna povezava, preiskave, izvidi, ukrepi, ocena.

IVZ 52. Evidenca pojavnosti infekcije s HIV, aidsa in smrti zaradi aidsa

Vsebina: Spol, datum rojstva, SOUNDEX šifra, država rojstva, državljanstvo, narodnostna pripadnost, etnična pripadnost, občina prebivališča, poklic, zaposlitev, zakonski stan/življenjska skupnost, diagnoze, datumi postavitve diagnoz, rezultati in datumi laboratorijskih preiskav, datum smrti, vzrok smrti, izpostavljenosti/dejavniki tveganja, spolna usmerjenost, države in čas bivanja v tujini, vrsta in trajanje zdravljenja/profilakse, podatki o svetovanjih in napotitvah, prijavitelj ter datum prijave.

IVZ 53. Evidenca pojavnosti spolno prenesenih okužb (SP0)

Vsebina: Spol, datum rojstva, SOUNDEX šifra, država rojstva, državljanstvo, narodnostna pripadnost, etnična pripadnost, občina prebivališča, poklic, zaposlitev, zakonski stan/življenjska skupnost, diagnoze, datumi postavitve diagnoz, rezultati in datumi laboratorijskih preiskav, datum smrti, vzrok smrti, izpostavljenosti/dejavniki tveganja, spolna usmerjenost, države in čas bivanja v tujini, vrsta in trajanje zdravljenja/profilakse, podatki o svetovanjih in napotitvah, prijavitelj ter datum prijave.

6.4. DRUGE STORITVE JAVNE SLUŽBE

PRESKRBA Z ZDRAVILI ZA IZVAJANJE CEPLJENJA

NIJZ bo tudi v letu 2021 zagotavljal preskrbo s cepivi in specifičnimi imunoglobulini, ki se financirajo iz sredstev obveznega zdravstvenega zavarovanja, za izvajanje Programa cepljenja in zaščite z zdravili. Plan je pripravljen na podlagi predloga letnega programa cepljenja in zaščite z zdravili, ki ga je NIJZ predlagal MZ. V kolikor bo potreba po cepivih za izvedbo priporočljivih cepljenj nižja od načrtovane, bo realizacija nabave nižja.

Predlagane spremembe programa cepljenja v letu 2021 so sledeče:

- V predlogu Programa cepljenja in zaščite z zdravili za leto 2021 je predvideno, da se cepljenje proti KME s tremi odmerki cepiva pri otrocih prestavi s treh let na eno leto starosti. Cepljenje proti KME s tremi odmerki cepiva se bi tako opravilo pri otrocih, ki v tekočem letu dopolnijo eno leto starosti (po dopolnjenem enem letu starosti). V naslednjih dveh letih (2021 in 2022) se bi cepljenje proti KME s tremi odmerki cepiva opravilo tudi pri otrocih, ki v tekočem letu dopolnijo tri leta starosti, saj ti otroci pri enem letu starosti še niso bili cepljeni.

- V predlogu Programa cepljenja in zaščite z zdravili za leto 2021 je v primerjavi z letom 2020 predvidena razširitev nacionalnega programa s cepljenjem proti okužbam s humanimi papilomavirusi (HPV) tudi za dečke.

Potrebno je zagotoviti dodatna sredstva za cepivo proti gripi, po obstoječem programu.

Tabela 2: Plan preskrbe z zdravili, ki se financirajo iz sredstev obveznega zdravstvenega zavarovanja, za izvajanje Programa cepljenja in zaščite z zdravili za leto 2021

VRSTA ZDRAVILA	Šifra ZZS	LETO 2021 - št. odmerkov	Cena za odmerek v EUR brez DDV	Vrednost v EUR brez DDV	Cena za odmerek v EUR z DDV	Vrednost v EUR z DDV
Humani imunoglobulin proti tetanusu	E0378	4.000	8,17	32.680,00	8,17	32.680,00
Humani imunoglobulin proti hepatitisu tipa B	E0381	100	62,73	6.273,00	62,73	6.273,00
Humani imunoglobulin proti steklini	E0573	150	186,12	27.918,00	186,12	27.918,00
Respiratorni sincicijski virus (RSV) - 50 mg	E0382	545	403,44	219.874,80	441,77	240.762,91
Respiratorni sincicijski virus (RSV) -100 mg	E0383	1.150	669,93	770.419,50	733,57	843.609,35
Cepivo proti hemofilusu influence tipa B	E0574	350	7,00	2.450,00	7,67	2.682,75
Meningokokno konjugirano polisaharidno cepivo (tip ACWY)	E0520	500	26,17	13.085,00	28,66	14.328,08
Meningokokno cepivo konjugirano (tip B)	E0628	1.000	72,00	72.000,00	78,84	78.840,00
Cepivo proti davici, tetanusu in oslovskemu kašlju	E0384 E0385	25.000	13,00	325.000,00	14,24	355.875,00
Pnevmokokno cepivo – polisaharidno	E0364	3.000	15,45	46.350,00	16,92	50.753,25
Pnevmokokno cepivo konjugirano (13-valentno)	E0365	44.999	26,80	1.205.973,20	29,35	1.320.540,65
Cepivo proti tetanusu	E0348 E0744	40.000	5,00	200.000,00	5,48	219.000,00
Cepivo proti davici in tetanusu	E0346 E0745	40.000	6,00	240.000,00	6,57	262.800,00
Cepivo proti tuberkulozi	E0340	15.000	0,98	14.700,00	1,07	16.096,50
Cepivo proti tifusu	E0431	10	15,35	153,50	16,81	168,08
Cepivo proti klopnemu meningoencefalitisu (za otroke)	E0360	30.000	10,30	309.000,00	11,28	338.355,00
Cepivo proti klopnemu meningoencefalitisu (za otroke)	E0359	1.000	11,00	11.000,00	12,05	12.045,00
Cepivo proti klopnemu meningoencefalitisu (za odrasle)	E0357	40.700	11,00	447.700,00	12,05	490.231,50
Cepivo proti gripi	E0375 E0747	186.000	5,38	1.000.680,00	5,89	1.095.744,60
Cepivo proti hepatitis tipa B (za otroke)	E0575	55.000	7,30	401.500,00	7,99	439.642,50
Cepivo proti hepatitis tipa B (za odrasle)	E0576	3.300	12,97	42.801,00	14,20	46.867,10
Cepivo proti hepatitis tipa B (za dializne bolnike)	E0521	1.700	50,00	85.000,00	54,75	93.075,00
Cepivo proti hepatitis tipa A (za otroke)	E0362	40	15,40	616,00	16,86	674,52
Cepivo proti hepatitis tipa A (za odrasle)	E0363	220	17,79	3.913,80	19,48	4.285,61
Cepivo proti hepatitis tipa A in B	E0368	400	42,03	16.812,00	46,02	18.409,14
Cepivo proti ošpicam, mumpsu in rdečkam	E0350	45.000	5,95	267.750,00	6,52	293.186,25
Cepivo proti otroški paralizi (IPV)	E0578	500	6,00	3.000,00	6,57	3.285,00
Cepivo proti steklini	E0361	1.000	18,00	18.000,00	19,71	19.710,00
Cepivo proti noricam	E0579	210	31,00	6.510,00	33,95	7.128,45
Cepivo proti humanim papiloma virusom	E0626	23.000	49,00	1.127.000,00	53,66	1.234.065,00
Cepivo proti DTap-IPV+Hib	E0580	10.000	16,60	166.000,00	18,18	181.770,00
Cepivo proti DTap-HBV-IPV+Hib	E0737	58.000	21,48	1.245.840,00	23,52	1.364.194,80
SKUPAJ				8.330.000		9.114.997

Tabela 3: v skladu z obstoječim programom, dodatne količine cepiva proti gripi

VRSTA ZDRAVILA	Šifra ZZS	LETO 2021 - št. odmerkov	Cena za odmerek v EUR brez DDV	Vrednost v EUR brez DDV	Cena za odmerek v EUR z DDV	Vrednost v EUR z DDV
Cepivo proti gripi	E0375	139.000	5,38	747.820,00	5,89	818.862,90
SKUPAJ dodatno cepivo proti gripi				747.820		818.863

Tabela 4: Sprememba programa cepljenja

VRSTA ZDRAVILA	Šifra ZZS	LETO 2021 - št. odmerkov	Cena za odmerek v EUR brez DDV	Vrednost v EUR brez DDV	Cena za odmerek v EUR z DDV	Vrednost v EUR z DDV
Cepivo proti klopnemu meningoencefalitisu (za otroke)	E0360	30.000	10,30	309.000,00	11,28	338.355,00
Cepivo proti humanim papiloma virusom	E0626	10.000	49,00	490.000,00	53,66	536.550,00
SKUPAJ sprememba programa				799.000		874.905

Tabela 5: Program cepljenja v celoti

PROGRAM CEPLJENJA V CELOTI				Vrednost v EUR brez DDV		Vrednost v EUR z DDV
SKUPAJ program cepljenja v celoti				9.876.820		10.808.765

V letu 2021 je za nemoteno izvajanje programa cepljenja, ki se financira s strani obveznega zdravstvenega zavarovanja, potrebno zagotoviti sredstva v višini 9.876.820 EUR brez DDV (za 1.546.820 EUR brez DDV več, kot v letu 2020). Dodatna finančna sredstva so potrebna zaradi:

- večje potrebe po cepivu proti gripi (747.820 EUR brez DDV),
- spremembe programa (799.000 EUR brez DDV).

OCENE NEVARNOSTI IN TVEGANJA FITOFARMACEVTSKIH SREDSTEV (FFS) V OKVIRU POGODBE Z UVHVVR

Strokovna naloga temelji na Zakonu o fitofarmacevtskih sredstvih, ki določa naloge javne službe na področju fitofarmacevtskih sredstev ter strokovnih nalog na področju FFS ter Odločbi o pooblastitvi NIJZ za izvajanje določenih nalog javne službe na področju fitofarmacevtskih sredstev. NIJZ bo izdelal toksikološke ocene nevarnosti in tveganja za zdravje ljudi za aktivne snovi fitofarmacevtskih sredstev, ki so osnova odobritev teh aktivnih snovi v Evropski uniji in koordiniral postopek izdelave zaključnega poročila med EFSA, ocenjevalci različnih področij in UVHVVR. Izdelali bomo tudi ocene nevarnosti in tveganja za fitofarmacevtska sredstva v registracijskem postopku na nacionalni ravni ter za tista sredstva, ki so v postopku registracije v osrednji coni EU. Poleg tega bomo zagotovili strokovno podporo Sektorju za fitofarmacevtska sredstva Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR). Obseg dela je opredeljen v Programu strokovnih nalog s področja fitofarmacevtskih sredstev za leto 2021, ki je prilagojen oceni dosedanjega dela na tem področju in razpoložljivim virom.

OCENE NEVARNOSTI IN TVEGANJA BIOCIDNIH PROIZVODOV V OKVIRU POGODBE Z URSK

Strokovne naloge bomo izvajali tudi po pogodbi z Uradom za kemikalije. V okviru te naloge bomo ocenili nevarnost in tveganje za aktivne snovi biocidnih proizvodov, ki so osnova odobritev teh aktivnih snovi v Evropski uniji. Nevarnost in tveganje bomo ocenili tudi za namen avtorizacije ali spremembe avtorizacije biocidnega proizvoda oz. družine biocidnih proizvodov. Vključeni bomo v identifikacijo snovi za uvrstitev na seznam CORAP za namen izvajanja uredbe REACH. Sodelovali bomo v delovni skupini ECHA/EFSA za določanje lastnosti kemijskih povzročiteljev hormonskih motenj. Glede na sprotne potrebe bomo nudili strokovno podporo URSK.

PROGRAM UKREPOV ZA IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI OKOLJA V ZGORNJI MEŽIŠKI DOLINI (OE RAVNE NA KOROŠKEM)

NIJZ OE Ravne izvaja naloge skladno z določili Odloka o območjih največje obremenjenosti okolja in o programu ukrepov za izboljšanje kakovosti okolja v Zgornji Mežiški dolini Ur. l. RS, št. 119/2007.

Izvajamo tri temeljne naloge:

- Vzpostavitev in izvajanje obveščanja in ozaveščanja prebivalcev o možnih virih strupenih kovin in načinih zmanjšanja njihovega vnosa v telo ter o varni in varovalni prehrani;
- Koordinacija priprave letnih programov ukrepov in poročil o izvajanju programa ter strokovni nadzor nad izvajanjem ukrepov iz omenjenega odloka na operativni ravni;
- Nosilec nalog na zdravstvenem delu programa, kjer je osrednja naloga izvedba monitoringa krvi otrok na vsebnost svinca.

V letu 2021 bomo izpeljali testiranje vsebnosti svinca v krvi tri leta starih otrok iz ZMD vključno z obveščanjem in usmerjenim individualnim svetovanjem pri otrocih (starši oz. skrbniki) z višjimi vsebnostmi ($\geq 100 \mu\text{g/l}$). Promovirali bomo v letu 2020 posodobljene vsebine – poučne lutkovne filmčke Mici, majice z novim logotipom, vzdrževanje spletnih strani... Sodelovali bomo pri pripravi predloga letnega programa ukrepov, predlagali plan našega dela, skupaj z ARSO pripravili plan okoljskih meritev in podali komentar na smotrnost izvedbe predlaganih ukrepov lokalnih skupnosti, gleda na kriterije, ki smo jih določili v letu 2019. Sodelovali bomo v mednarodnem tednu SZO za preprečevanje zastrupitev s svincem in izvajali ostale naloge v zvezi z informiranjem javnosti in spremljanjem terenskega stanja.

NALOGE NA PODROČJU HUMANEGA BIOMONITORINGA

V letu 2021 bomo izvajali naloge, ki jih opredeljuje Krovni dogovor št. C2715-18-634802 o izvajanju programa humanega biomonitoringa v obdobju 2018-2022 po Programu »HBM 2018-2022«. Skladno s krovnim dogovorom bodo v letu 2021 potekale naslednje naloge:

- Priprava podatkov in vodenje podatkovne baze v obsegu;
- Urejanje spletne strani in komuniciranje;
- Priprava poročila.

PROGRAM CENTRA ZA PREPREČEVANJE ODVISNOSTI (OE MARIBOR)

Projekt »Center za preprečevanje odvisnosti« je visokopražen program s ciljem doseganja stabilne abstinenca od vseh prepovedanih drog in drugih kemičnih substanc, izobraževanja ali

zaposlitve v skladu s sposobnostmi in motivi posameznika, oblikovanje nove socialne mreže in kvalitetne izrabe prostega časa. Vključuje neposredno svetovalno delo z zasvojenimi osebami, eksperimentatorji, njihovimi ožjimi svojci in z vsemi bližnjimi, ki posebejajo za posameznika pomembno in neogrožujočo socialno mrežo. Uporabniki programa skozi celoten čas ostajajo integrirani v domačem okolju in ohranjajo pomembne socialne stike kot so bivanje v družini, nadaljevanje rednega ali drugih oblik izobraževanja, iskanje zaposlitve ali zaposlitve.

Projekt "Center za preprečevanje odvisnosti" je prednostno namenjen srednješolcem in študentom ter vsem, ki menijo, da zmorejo vzpostaviti in vzdrževati abstinenco v istem okolju, v katerem so se tudi drogirali, hkrati pa jim je pomembno nadaljevati s šolanjem ali z zaposlitvijo.

V Projektu Center za preprečevanje odvisnosti se izvajajo naslednje redne aktivnosti:

- **SPREJEMNI CENTER:** v okviru tega smo izvajali informativne aktivnosti (individualno in prvo socialno pomoč vsem, ki imajo kakršnokoli težavo zaradi zlorabe prepovedanih drog in vsem, ki jih ta problematika zanima) in motivacijske aktivnosti (individualna oblika dela z uživalci drog ter njihovimi svojci z namenom motivacije za vzpostavitev abstinence in vključitve v naš program) ter anonimno svetovanje po telefonu.
- **DNEVNI CENTER:** kot program za zasvojene osebe, ki je organiziran trinivojsko in traja najmanj 24 mesecev. Oblika dela je individualna in skupinska s končnim ciljem vzpostavitve stabilne abstinence ter ustreznim in družbeno sprejemljivim življenjskim slogom.
- **SOCIALNA REHABILITACIJA EKSPERIMENTATORJEV:** namenjena občasnim uživalcem drog, kjer o diagnozi odvisnosti še ne moremo govoriti, gre pa za splet motenj osebnosti in vedenja ter razvojnih in situacijskih težav. Obravnava je individualna in skupinska.
- **VZPOREDNA TERAPIJA DRUŽIN:** je dejavnost, ki je namenjena svojcem in ključnim bližnjim osebami, ki živijo z uživalci prepovedanih drog. Cilj dela je soočanje z odvisnostjo, čustvenimi stiskami, vzpostavitvi uravnotežene družinske in partnerske klime ter odnosov. Program traja od vstopa v program do zaključka. Vzoredna terapija družin je namenjena tudi svojcem tistih, ki živijo z uživalcem, vendar odklanjajo pomoč.
- **PODPORNA (SUPPORTIVNA) SKUPINA:** je šestmesečni program, namenjen uporabnikom, ki so osnovni program že zaključili s ciljem priprave posameznika na avtonomno življenje z možnostjo pridobitve podpore v kriznih življenjskih situacijah.
- **SPREMLJEVALNA SKUPINA:** je namenjena tri letnemu spremljanju uporabnikov po končani podporni skupini s ciljem evalvacije njihove uspešnosti.
- **POLDNEVNI CENTER:** je nadgradnja programa dnevnih center in socialne rehabilitacije eksperimentatorjev, in je namenjen vsem uživalcem drog, ki se vključijo v program ter potrebujejo dodatno pomoč skozi cel program predvsem na šolskem področju. Dnevno je uporabnik lahko v tem programu štiri ure.

NIJZ je inštitut, ki po eni izmed osnovnih usmeritev spremlja stanje na področju drog (razširjenost uporabe med odraslimi in mladimi, pojavnost novih psihoaktivnih snovi) in pripravlja nacionalno poročilo na področju drog v Sloveniji za EMCDDA.

Potrebe lokalne skupnosti analiziramo na osnovi analiz raziskave ESPAD za območje več lokalnih skupnosti in tudi na osnovi letnih poročil policije glede porasta kriminalitete in povpraševanja na področju prepovedanih drog.

Vsebinski načrti programa centra za preprečevanje odvisnosti za leto 2021:

V tekočem letu načrtujemo z nadaljevanjem utečenega programa, kot je zgoraj opisan, prav tako imamo v načrtu sodelovanje z mediji za večjo dostopnost ranljivim skupinam.

Našo prisotnost na področju izobraževanja nameravamo še razširiti, kot je bilo doslej opravljamo zgodnje intervencije med mladimi v več srednjih šolah po Mariboru, kot tudi sodelujemo z Dijaškimi domovi in nekaterimi osnovnimi, srednjimi šolami, mladinskimi domovi in širše. V takšnih okoljih potekajo skupine s prepoznanimi tveganimi mladostniki.

Naš domet je prav tako področje zdravstva, smo namreč ključni deležniki pri obravnavi mladostnikov in odraslih, ki so k nam poslani s strani UKC Maribor, kot tudi Zdravstvenega doma. Te povezave nameravamo v letošnjem letu krepiti skozi pripravo raznih strokovnih srečanj in izobraževanj.

Kot vodilna institucija na področju zdravja, smo s preteklim letom prevzeli vodenje Sveta za javno zdravje in okolje pri Mestni občini Maribor. Gre predvsem za medresorsko sodelovanje ter delovanje, kot svetovalno telo županu.

Zaradi potreb uporabnikov smo nameravali v tem letu obravnavo razširiti tudi na področje ostalih zasvojenosti, saj se je pokazalo, da so potrebe nekoliko širše iz leta v leto. Zaradi omenjenega bomo posegli tudi na področje nekemičnih zasvojenosti, prav tako pa ni zanemarljiv delež mladih, ki posega po alkoholu. Te vsebine nameravamo v letu 2021 krepiti z dodatnimi znanji, v okviru česar smo se v začetku leta povezali z NVO ji, ki pokrivajo področje nekemičnih zasvojenosti na področju Maribora.

V prihodnje vidimo naš doprinos tudi pri krepitvi zdravja v MOM ter aktivno sodelovanje v delovnih telesih ter strokovnih skupinah lokalne skupnosti.

V letošnjem letu bodo sodelavke CPO sodelovale in pomagale pri pripravi dogodkov in srečanj, v okviru 25 letnice delovanja Centra za preprečevanje odvisnosti.

Prav tako aktivno sodelujemo v sistemu EWS, kjer smo aktivni v našem okolju.

ZAGOTAVLJANJE PODPORE DELOVANJU ZASTOPNIKOV PACIENTOVIH PRAVIC

NIJZ bo tudi v letu 2021 zagotavljal podporo delovanju zastopnikov pacientovih pravic in sicer tako v smislu zagotavljanja delovnega prostora, opreme in materialnih pogojev kot tudi v smislu administrativne podpore pri njihovem delu, skladno s pogodbo o financiranju dejavnosti Nacionalnega inštituta za javno zdravje za leto 2021, saj prepoznavamo institut Zastopnika pacientovih pravic kot pomemben element delovanja zdravstvenega sistema na način, ki je za uporabnika prijazen.

6.5. NAČRT STORITEV NA TRGU

VAROVANJE ZDRAVJA PREBIVALSTVA S CEPLJENJEM

NIJZ bo še naprej izvajal določen del programa za varovanje zdravja prebivalcev s cepljenjem in zaščito z drugimi zdravili. Gre za tisti del, ki ni vključen v javno financiranje. V prvi vrsti so to cepljenja proti gripi, pnevmokoknim okužbam in klopnemu meningoencefalitisu. Poleg tega pa bo NIJZ izvajal tudi svetovanje, cepljenje in zaščito z drugimi zdravili za potnike v mednarodnem prometu.

PRESKRBA Z ZDRAVILI ZA IZVAJANJE CEPLJENJA

NIJZ bo v letu 2021 zagotavljal preskrbo s cepivi tudi na trgu v skladu s Programom cepljenja in zaščite z zdravili. Preskrba se vrši na podlagi povpraševanja in naročil izvajalcev cepljenja.

Tabela 4: Plan preskrbe z zdravili za izvajanje Programa cepljenja in zaščite z zdravili za leto 2021 na trgu

VRSTA ZDRAVILA	LETO 2021 - št. odmerkov	Cena za odmerek v EUR brez DDV	Vrednost v EUR brez DDV	Cena za odmerek v EUR z DDV	Vrednost v EUR z DDV
Cepivo proti hemofilusu influence tipa B	50	7,00	350,00	7,67	383,25
Meningokokno konjugirano polisaharidno cepivo (tip ACWY)	1.000	26,17	26.170,00	28,66	28.656,15
Meningokokno cepivo konjugirano (tip B)	1.500	72,00	108.000,00	78,84	118.260,00
Cepivo proti davici, tetanusu in oslovskemu kašlju	600	13,00	7.800,00	14,24	8.541,00
Pnevmokokno cepivo - polisaharidno	4.500	15,45	69.525,00	16,92	76.129,88
Pneumokokno cepivo konjugirano - 13 valentno	3.500	26,80	93.800,00	29,35	102.711,00
Cepivo proti tetanusu	100	5,00	500,00	5,48	547,50
Cepivo proti davici in tetanusu	500	6,00	3.000,00	6,57	3.285,00
Cepivo proti tuberkulozi	1.000	0,98	980,00	1,07	1.073,10
Cepivo proti tifusu	1.000	15,35	15.350,00	16,81	16.808,25
Cepivo proti klopneumu meningoencefalitisu (za otroke)	35.000	11,00	385.000,00	12,05	421.575,00
Cepivo proti klopneumu meningoencefalitisu (za odrasle)	71.000	11,00	781.000,00	12,05	855.195,00
Cepivo proti gripi (za odrasle in otroke)	75.000	5,38	403.500,00	5,89	441.832,50
Cepivo proti hepatitis tipa B (za otroke)	50	7,30	365,00	7,99	399,68
Cepivo proti hepatitis tipa B (za odrasle)	5.000	12,97	64.850,00	14,20	71.010,75
Cepivo proti hepatitis tipa A (za otroke)	500	15,40	7.700,00	16,86	8.431,50
Cepivo proti hepatitis tipa A (za odrasle)	4.000	17,79	71.160,00	19,48	77.920,20
Cepivo proti hepatitis tipa A in B	3.000	42,03	126.090,00	46,02	138.068,55
Cepivo proti ošpicam, mumpsu in rdečkam	2.000	5,95	11.900,00	6,52	13.030,50
Cepivo proti ošpicam, mumpsu, rdečkam in noricam	400	51,00	20.400,00	55,85	22.338,00
Cepivo proti otroški paralizi (IPV)	150	6,00	900,00	6,57	985,50
Cepivo proti steklini	500	18,00	9.000,00	19,71	9.855,00
Cepivo proti rotavirusom	13.500	54,00	729.000,00	59,13	798.255,00
Cepivo proti rotavirusom, petavalentno	1.200	41,00	49.200,00	44,90	53.874,00
Cepivo proti noricam	1.000	31,00	31.000,00	33,95	33.945,00
Cepivo proti pasavcu	20	130,00	2.600,00	142,35	2.847,00
Cepivo proti rumeni mrzlici	1.300	30,00	39.000,00	32,85	42.705,00
Cepivo proti humanim papiloma virusom	2.500	49,00	122.500,00	53,66	134.137,50
Cepivo proti dTap-IPV*Hib	10	16,60	166,00	18,18	181,77
SKUPAJ TRG			3.180.806		3.482.983

PREVENTIVNE AKTIVNOSTI V ZVEZI Z ZDRAVJEM DELAVCEV

NIJZ bo izvajal dejavnost, vezano na preventivne zdravstvene preglede delavcev, ki jih predvidevajo podzakonski predpisi, izdani na podlagi Zakona o varnosti in zdravju pri delu. Dejavnost bo potekala na OE Kranj, kjer so v preteklih letih to dejavnost že izvajali in imajo sklenjenih nekaj dolgoročnih pogodb. Zaenkrat je predvideno, da bomo delo opravili s svojimi zaposlenimi.

Poleg tega bo v omejenem obsegu, dokler ne bodo podjetja našla drugih ponudnikov, izvajal tudi aktivnosti na področju promocije zdravja za zaposlene, ki jih prav tako predvideva Zakon o varnosti in zdravju pri delu.

6.6. RAZISKOVALNI IN RAZVOJNI PROJEKTI

Na NIJZ potekajo številni mednarodni raziskovalni in razvojni projekti. Nekatere od teh projektov NIJZ vodi in koordinira, pri nekaterih pa sodeluje kot partner. Z aktivnim sodelovanjem v večjih mednarodnih in domačih projektih bo NIJZ nadaljeval tudi v letu 2021. Pri prijavih na nove razpise bomo izbirali projekte, ki bodo pripomogli k razvoju osnovne dejavnosti, torej bodo projekti dopolnjevali delovanje v osnovni dejavnosti NIJZ. Veliko aktivnosti načrtujemo v projektih, financiranih v okviru Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 ter novem Operativnem programu za obdobje 2021-2027, ki je v pripravi.

Največji izmed teh je lani pridobljeni nov kohezijski projekt z naslovom »**Ukrepi na področju obvladovanja širitve covid-19 s poudarkom na ranljivih skupinah prebivalstva**«, ki vključuje:

- Krepitev kapacitet epidemiološke službe (mobilni timi, kadri za podporo izvajanju epidemiološke službe in njihovo usposabljanje)
- Ozaveščanje prebivalstva o načinu preprečevanja COVID/širjenja okužb (promocija zaščitnega vedenja: prebivalci/zdravstveni delavci, uporaba razkužil) in hkrati promocija cepljenja proti gripi, s poudarkom na ranljivih skupinah prebivalstva
- Podpora posameznikom v karanteni in izolaciji in njihovim svojcem s poudarkom na duševnem zdravju
- Preventiva krhkosti in socialne izključenosti starejših in kronično bolnih kot posledica samoizolacije.

Da bomo zgoraj navedene projektne naloge lahko uspešno izpeljali, bo del aktivnosti posvečen tudi **postavitvi modularnih pisarn**, ki bodo posebej financirane iz Evropskega sklada za regionalni razvoj.

Trenutno smo v postopku pridobivanja novega kohezijskega projekta **covid-19 – Informacijska podpora naročanju (na cepljenje) na primarni ravni**, katerega namen je vzpostaviti aplikacijo, s katero se bodo lahko vsi državljani in drugi upravičenci najprej naročali na cepljenje proti covid-19 (v skladu s prioriteto listo), v drugi fazi pa na storitve primarnega zdravstva.

Ključne razvojne in raziskovalne aktivnosti v letu 2021:

- Vodenje skupnih ukrepov držav članic - **Best-ReMaP** Joint Action na področju prehrane, (**peti Joint Action, ki ga vodi NIJZ**), ter **iPAAC** Joint Action na področju raka

- Uspešno nadaljevanje dela na **kohezijskih projektih**:

Ukrepi na področju obvladovanja širitve covid-19 s poudarkom na ranljivih skupinah prebivalstva ter **postavitev modularnih pisarn**,

SOPA - Vzpostavitev interdisciplinarnega celostnega pristopa k odkrivanju in podpori pri opuščanju tvegane in škodljivega pitja alkohola med odraslimi prebivalci, kjer je Ministrstvo za zdravje imenovalo NIJZ kot neposrednega upravičenca,

ZaPis – Dvig zdravstvene pismenosti v Sloveniji, ki vključuje povezovanje projektih aktivnosti z namenom preučitve stopnje zdravstvene pismenosti v Sloveniji, s ciljem zasnovati pisna izhodišča in platforme kliničnih poti znotraj zdravstvenega sistema in lokalne skupnosti za vse uporabnike.

- Nadaljevanje dela na dveh domačih projektih na področju **šolske in študentske prehrane**

- **Nadgradnja programske opreme** za integracijo projektnih stroškov z zalednimi računovodskimi sistemi na NIJZ

Na NIJZ bomo v letu 2021 sodelovali še pri skupno 12-ih projektih z razpisov za sofinanciranje programov na področju prehrane in telesne dejavnosti za zdravje in področju varovanja in krepitve zdravja (MZ razpis 2019). Največ aktivnosti načrtujemo na dveh projektih, kjer je NIJZ vodilni partner in sicer pri projektih **Šolski lonec** in **Dober tek, študent!** Na preostalih 10-ih projektih na področju prehrane, prepovedanih drog, alkohola in duševnega zdravja in drugih dejavnikov tveganja bomo aktivno sodelovali, vendar v vlogi projektne partnerja z manjšim obsegom projektne naloge.

V letu 2021 bo NIJZ nadaljeval z uspešnim delom na evropskih projektih. Eden izmed največjih tovrstnih projektov je v letu 2020 na novo pridobljeni Joint Action **Best-ReMaP** (Implementation of Best Practices in the Field of Nutrition), ki je kar peti Joint Action, ki ga bo NIJZ v celoti vodil. Vodenje projekta je pomembno priznanje NIJZ in Sloveniji za dosežke na področju prehranske politike in praks. Drugi največji je **iPAAC** (Innovative Partnership for Action Against Cancer), ki ga v imenu Republike Slovenije vodi NIJZ. Aktivnosti bodo v letu 2021 osredotočene na diseminacijo rezultatov projekta. V ta namen bomo organizirali spletne seminarje z namenom diseminacije rezultatov po posameznih delovnih paketih.

Oktober 2020 se je pričel Joint Action **JADECARE**, pri katerem ima NIJZ vidno vlogo vodje delovnega paketa o trajnosti in integraciji rezultatov v nacionalni kontekst. Namen skupnega ukrepa držav članic EU je okrepiti zmogljivosti zdravstvenih organizacij za uspešno transformacijo zdravstvenega sistema, zlasti za prehod na digitalno podprto celostno oskrbo, ki je osredotočena na posameznika, preko prenosa dobrih praks. Pri projektu kot pridruženi partner sodeluje tudi ZZS. Sodelovanje ZZS v tem projektu skupnega ukrepanja temelji na strateškem razvojnem načrtu ZZS in bo namenjeno razvoju novih načinov plačevanja ter vrednotenja novih metod za ocenjevanje uspešnosti.

V letu 2021 se je začel zelo pomemben projekt o bioterorizmu **JA-TERROR**, pri katerem NIJZ sodeluje kot vodja delovnega paketa o diseminaciji. Namen projekta je krepitev medsektorske pripravljenosti in odzivanja na kemijska in biološka tveganja ob terorističnih grožnjah v evropskem prostoru. Projekt je zastavljen izrazito inderdisciplinarno in bo zajemal tesno sodelovanje NIJZ z UKC Ljubljana, in sicer Kliniko za nalezljive bolezni ter Centrom za zastrupitve, Direktoratom za zdravstveno varstvo – SNMP službe, IMI, Ministrstvom za notranje zadeve – kriminalistična služba, Ministrstvom za zunanje zadeve in URSZR.

Glavni cilji tega skupnega ukrepa so vzpostavitev ustreznega zaznavanja, ocene tveganja za teroristične napade, načrtovanja pripravljenosti in odzivanja na biološke in kemijske dogodke, krizno komuniciranje, diagnostika in zdravljenje ob takšnih dogodkih ter pomemben poudarek na povezovanju javnega zdravja, varnostnih služb in civilne zaščite.

Poleg zgoraj omenjenega skupnega ukrepa o bioterorizmu se bodo v letu 2021 pričeli še trije novi projekti joint actions, in sicer:

TEHDAS (Joint Action on the European Health Data Space) – skupni ukrepi o zaščiti in prostem pretoku podatkov v zdravstvenem sektorju.

JATC2 (Joint Action on Strengthening cooperation between interested Member States and the Commission in the area of tobacco control), katerega osnovni namen je zagotoviti podporo za izvrševanje evropske Direktive o tobačnih izdelkih (Direktiva 2014/40/EU) ter Direktive o oglaševanju tobačnih proizvodov (Direktiva 2003/33/ES).

JA ImpeMENTAL (JA on Implementation of Best Practices in the area of Mental Health), katerega namen je krepitev javnega duševnega zdravja z inovativnimi in trajnostnimi spremembami v (duševno)zdravstvenem sistemu. Slednje se bo dosegalo s sistemskimi spremembami, ki bodo osredinjene na posameznika, in integriranimi pristopi, ki bodo povečali učinkovitost sistema skrbi za duševno zdravje, povečali povezanost različnih deležnikov na področju duševnega zdravja in med različnimi ravni upravljanja sistemov skrbi za duševno zdravje. Opisano se bo doseglo s prenosom dobrih praks iz Belgije (reforma sistema skrbi za duševno zdravje) in Avstrije (program preprečevanja samomora).

Tako bo NIJZ v letu 2021 sodeloval v kar 15-ih tovrstnih projektih (začetek v letu 2021 – JA TERROR, JATC2, TEHDAS in ImpeMENTAL, začetek v letu 2020 – Best-ReMaP, JADECARE, začetek v letu 2019 – SHARP, začetek v letu 2018 – iPAAC, **EU-JAV, Healthy Gateways, InfAct, JAHEE, eHAction**, začetek v letu 2017- **EU-JAMRAI in INTEGRATE**).

Poleg zgoraj opisanih projektov in programov financiranja bo v letu 2021 NIJZ sodeloval tudi pri drugih programih financiranja kot so Obzorje 2020 oz. njegovem nasledniku Obzorje Evropa (okvirni program 2021-2017) ter INTERREG mehanizmu za transnacionalno sodelovanje. Sodeloval bo tudi v številnih programih in projektih, ki jih financira ARRS.

Kot podpora k velikemu številu projektov, ki jih NIJZ pridobiva in vodi, bomo tudi v letu 2021 uporabljali nadgrajeno verzijo programskega orodja za vodenje projektov 4PM. Številne procese, ki so do sedaj potekali ročno s pomočjo številnih sodelavcev različnih služb, smo integrirali v samodejni digitalni proces znotraj orodja 4PM (kontrola poročanih ur raziskovalcev, knjižbe na kontne kartice projektov, izvoz potrjenih projektnih stroškov in ur direktno v računovodske knjige NIJZ). Tako smo na NIJZ povečali nadzor nad projektnimi stroški, učinkovitost različnih podpornih služb in delovanje medsebojno povezanih procesov.

6.7. DRUGE DEJAVNOSTI

ZALOŽNIŠKA DEJAVNOST

V letu 2021 bomo redno objavljali številke treh znanstvenih in strokovnih revij:

1. Zdravstveno varstvo: Slovenian journal of public health, ISSN 0351-0026, 2021, 4 številke, do 35 znanstvenih člankov v angleškem jeziku. Revija izhaja v tiskani in e-izdaji. Revija ima IF že 10 let in IF nad 1 že tretje leto. IF(2020), ki bo izšel do začetka julija 2021, bo po prognozah iz WoS okoli 1,1.
2. Javno zdravje, ISSN 2591-0906, 2021 okoli 15 znanstvenih in strokovnih člankov in kak zbornik.
3. E-NBOZ, ISSN 2232-3139, 2021 6 številke, okoli 30 znanstvenih in strokovnih člankov.

Glede na leto 2020 lahko planiramo objavo okoli 50 strokovnih in znanstvenih monografij, priročnikov, analiz zdravja in zdravstvenega varstva, zbornikov in raziskovalnih poročil, okoli 100 znanstvenih sestavnih delov (člankov in prispevkov na konferencah), okoli 300 strokovnih člankov in prispevkov ter okoli 300 izvedenih del.

KOMUNICIRANJE

Komuniciranje z različnimi javnostmi je eno ključnih področij javnega zdravja. NIJZ lahko le z uspešnim komuniciranjem uresničuje svoje osnovno poslanstvo, to je ozaveščanje javnosti ter spodbujanje h krepitvi zdravja in preventivnemu delovanju za ohranjanje zdravja.

V letu 2021 bomo poleg rednega komuniciranja posebno pozornost posvetili kriznemu komuniciranju in komuniciranju na naslednjih področjih: cepljenju in duševnemu zdravju. Za vsako od omenjenih vsebinskih področij bomo oblikovali podrobnejše komunikacijske načrte in pripravili komunikacijske kampanje.

Komunicirali bomo tako na nacionalni kot regionalni/lokalni ravni, saj bomo v sodelovanju z območnimi enotami NIJZ okrepili povezovanje z deležniki na regijski ravni in poskrbeli za večjo vidnost ključnih sporočil v lokalnih okoljih. Poglobili bomo sodelovanje z nevladnimi organizacijami.

Pri komuniciranju z javnostmi bomo uporabljali različna orodja in komunikacijske kanale – poleg tradicionalnih komunikacijskih kanalov tudi digitalne medije, in sicer spletno stran in družbena omrežja – Twitter, YouTube, Instagram in Facebook ter Bilten NIJZ. Ohranjali bomo tudi dobre odnose z mediji, sledili medijskemu poročanju in novinarje poglobljeno informirali. Sporočila in kanale komuniciranja bomo usklajevali z različnimi deležniki v zdravstvu in nevladnimi organizacijami, krepili pa bomo tudi sodelovanje z drugimi sektorji in drugimi ustanovami na lokalnem in nacionalnem nivoju ter tudi v mednarodnem prostoru.

Za boljšo pripravljenost NIJZ pri komuniciranju v kriznih situacijah bomo pripravili izhodišča kriznega komuniciranja NIJZ za dogodke, ki predstavljajo grožnjo zdravju ljudi. V morebitnih kriznih situacijah se bomo promptno in hitro odzvali na aktualne dogodke, kot npr. v primeru novega koronavirusa covid-19.

V Centru za komuniciranje bomo še naprej izvajali tudi redne naloge s področja komuniciranja.

Ključni izdelki na področju komuniciranja v letu 2021 bodo:

- Kampanja za cepljenje proti covid-19;
- Kampanja na socialnih omrežjih s področja odpornosti bakterij na antibiotike;
- Izhodišča kriznega komuniciranja NIJZ;
- Izhodišča za komuniciranje duševnega zdravja.

ŠOLA JAVNEGA ZDRAVJA

V okviru Šole javnega zdravja bo potekalo izvajanje nalog, ki so ključne za razvoj zmogljivosti na področju javnega zdravja in sicer tako na področju izobraževanja kot tudi na področju raziskovanja. Obe področji sta opredeljeni kot temeljni funkciji, ki ju mora družba zagotoviti na področju javnega zdravja. Brez ustreznih zmogljivosti tako na področju izobraževanja kot na področju raziskovanja to ni mogoče. Prav zaradi tega je NIJZ ustanovil Šolo javnega zdravja preko katere vzpostavlja temeljne pogoje za ustrezen napredek izobraževanja in raziskovanja v javnem zdravju.

Na področju izobraževanja bodo v letu 2021 aktivnosti usmerjene predvsem v krepitev kompetenc strokovnjakov, ki so vključeni v akreditirane in ne-akreditirane oblike izobraževanja iz

področja javnega zdravja. Poleg tega bomo omogočili izobraževanja iz področja javnega zdravja za različne nivoje in različna strokovna področja. Izvajali jih bomo sami pa tudi v sodelovanju s strokovnjaki, ki so sicer delujejo drugod- v Sloveniji in v tujini.

Na področju raziskovanja bomo v letu 2021 sprožili aktivnosti za oblikovanje enotne raziskovalne platforma z namenom večje preglednosti in bolj učinkovite organiziranost delovanja na področju raziskovanja v javnem zdravju. Osnovni cilj je povezovanje vseh, ki raziskujejo na področju javnega zdravja in se med seboj tudi povezujejo pri izvajanju določenih raziskovanih projektov in programov. Na ta način nameravamo zmanjšati razpršenost raziskovanja na področju javnega zdravja.

7. FINANČNI NAČRT PRIHODKOV IN ODHODKOV DOLOČENIH UPORABNIKOV

Finančni načrt je pripravljen glede na prva podana izhodišča s strani Ministrstva za zdravje. V finančni načrt smo vključili informacije o prihodkih, ki smo jih prejeli s strani Ministrstva za zdravje. Zavedamo se, da bo potrebno, ob prejemu končnih izhodišč, ki bi bistveno vplivala na poslovanje v letu 2021, pripraviti rebalans finančnega načrta, ki bo zajel še dodatne manjkajoče informacije na strani prihodkov kot tudi stroškov. NIJZ, v primerjavi z drugimi organizacijami, potrebo po dodatnih finančnih virih za pokrivanje zakonskih obveznosti, še težje uveljavi. Proračun države je pri tem eden od pomembnih omejitvenih faktorjev. NIJZ s strani MZ, do letos ko smo nekaj sredstev prejeli, ne dobi pokritih stroškov administrativno tehničnega kadra. Poleg tega pa NIJZ ne dobi nobenih sredstev za vzdrževanje stavb, ki so v lasti ustanovitelja. Vse to, pa tudi dejstvo, da NIJZ ne more pridobiti s strani ustanovitelja pokrivanja stroškov storitev, ki bremenijo NIJZ za izvajanje zakonsko opredeljenih nalog. Ta dejstva onemogočajo uspešno izvajanje sanacijskega programa.

Pri pripravi finančnega načrta NIJZ za leto 2021 smo upoštevali obstoječo zakonodajo, vse znane in predvidljive finančno ovrednotene poslovne dogodke, ki jih je prejel FRS v informacijo in ki jih je mogoče oceniti v trenutku nastajanja dokumenta. Upoštevali in ocenili smo podatke o predvidenih prihodkih in ocenili odhodke, ki bodo nastali ob izvajanju Programa javnega zdravja in vsebin Covid-a, programa, opredeljenega v pogodbi z ZZZS, izvajanja projektov, izvajanja cepljenj, distribucije in prodaje cepiv, izvajanja izobraževalnih programov, posredovanja podatkov in podobno. Načrtujemo tudi odhodke iz naslova podpornih procesov, skupne stroške obratovanja in opreme, stavb, IT tehnologije in podobno...

7.1. NAČRT PRIHODKOV IN ODHODKOV DOLOČENIH UPORABNIKOV

Priloga - Obrazec 2: Načrt prihodkov in odhodkov 2021 (*tabelo izpolniti v priloženi excelovi datoteki*)

Priloga – AJPES obrazec Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov (tabelo izpolniti v priloženi excelovi datoteki)

Ministrstvo za zdravje je izdalo prva izhodišča za pripravo finančnih načrtov in programov dela, vključno s kadrovskimi načrti, za leto 2021. Aktivnosti v zvezi s sprejemom Splošnega dogovora za pogodbeno leto 2021 še vedno niso zaključene, zato smo pri planiranju vrednosti in obsega programa dela zdravstvenih storitev v letu 2021, do sprejetja sklepov Vlade RS v zvezi s Splošnim dogovorom za pogodbeno leto 2021, upoštevali znane parametre financiranja zdravstvenih programov po Splošnem dogovoru za leto 2020 vključno z aneksom.

7.1.1. Načrtovani prihodki

Po sedaj znanih podatkih za leto 2021 načrtujemo realizacijo prihodkov v višini 56.109.849 EUR. Ocenjeni prihodki (v nadaljevanju prihodki) so višji za 27,03 % oziroma za 11.914.666 EUR v primerjavi z realiziranimi prihodki v letu 2020.

V finančni načrt smo vključili podatke, ki so nam znani in smo jih pridobili preko prvih izhodišč Ministrstva za zdravje in informacij plačnikov programov (MZ, ZZZS...). Program javnega zdravja

načrtujemo glede na podatke Ministrstva za zdravje. Za leto 2021 načrtujemo 8.115.760 EUR prihodkov za izvajanje programa. Prihodki programa javnega zdravja so višji v primerjavi z realizacijo leta 2020 za 4,50 % oziroma za 349.824 EUR.

Program eZdravje smo načrtovali glede na sporočene okvirje proračunskih sredstev za leto 2021. V finančnem načrtu smo načrtovali za 4.309.526 EUR prihodkov. Za leto 2021 transferjev v okviru eZdravja ne načrtujemo. Razliko do pogodbenih sredstev bomo namenili za amortizacijo v ceni (okvirno 250.000 EUR). Za slednjo smo načrtovali tudi višje stroške amortizacije v letu 2021. Načrtovani prihodki na programu eZdravje so za leto 2021 višji od realiziranih v letu 2020. Razlogi za višje prihodke so v tem, da smo v letu 2020 del prihodkov namenili za transferje, letos pa je, glede na obstoječe in nove zaposlitve, razširitve vsebin in z njimi povezane višje stroške vzdrževanj, podporne stroške, sredstev premalo za investicije. Če tudi v letu 2021 ne bi porabili vseh sredstev načrtovanih v okviru pogodbe bomo, glede na do sedaj uveljavljena pogodbeno določila, prejeli sredstva za dodatno financiranje amortizacije (načrtujemo okvirno 250.000 EUR).

V času priprave finančnega načrta še ni podpisane pogodbe z ZZS glede programa za leto 2021. V finančnem načrtu za leto 2021 smo, glede na prva izhodišča Ministrstva za zdravje, upoštevali sredstva v Splošnem dogovoru za leto 2020. Med prihodki za leto 2021 smo na postavki ZZS cepiva upoštevali realizirano vrednost v letu 2020, in sicer 8.011.696 EUR prihodkov iz prodaje ZZS cepiv. V enaki vrednosti smo upoštevali tudi odhodek iz tega naslova.

V letu 2021 načrtujemo za 5.287.510 EUR prihodkov iz naslova sofinanciranja EU projektov. Sofinanciranja so v finančnem načrtu za 1.021.337 EUR višja kot realizirana v letu 2020 . Razlogi so v številnih dodatnih projektih, ki jih NIJZ prevzema tudi s področja Covid-a.

Smo pa med prihodki NIJZ, za leto 2021, šteli dodatne prihodke iz naslova dodatkov v času epidemije. Vključili smo dodatke za prvo polletje v višini več kot 2,5 mio €. V finančni načrt smo vključili še dodatna sredstva za distribucijo Covid, prihodke za izvajanje vsebin Covid, duševno zdravje...

Med prihodki na področju Sars-Cov2 smo dodali 4.136.886 € za izvajanje vsebin. Enako višino smo prejeli tudi za preteklo leto. V finančnem načrtu za leto 2021 smo upoštevali tudi 2.333.373 € prihodkov za distribucijo Covid.

V finančni načrt za leto 2021 smo vključili tudi prihodke za aktivnosti iz Akcijskega načrta Nacionalnega programa duševnega zdravja za leto 2021, namenjene varovanju duševnega zdravja v času kriznih razmer (covid-19 epidemije in spremljajoče gospodarsko socialne krize), ki se bodo izvajale iz sredstev proračuna, zagotovljenih z 38.členom PKP5 (PROGRAM VAROVANJA DUŠEVNEGA ZDRAVJA V LETU 2021 IZ PKP5). V načrt smo vključili 2.881.050 € prihodkov za izvajanje tega programa.

Drugi prihodki so po vsebini prihodki od domačih projektov, ARRS, prodaje cepiv in prihodki od opravljenih cepljenj v epidemioloških ambulantah na območnih enotah, prihodki od refundacij plač specializantov in pripravnikov, prihodki od posredovanja podatkov, povračila stroškov za uporabo prostorov, okoljskih vplivov na zdravje (škodljive snovi, težke kovine), itd...

Prihodki v finančnem načrtu za leto 2021 so sestavljeni iz prihodkov s strani Ministrstva za zdravje (MZ) v višini 8.115.760 EUR za izvajanje Programa javnega zdravja, prihodkov za eZdravje v višini 4.309.526 EUR, prihodkov iz sredstev javnih financ 17.908.078 EUR (Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije – ZZS).

Ocenjujemo realizacijo prihodkov na trgu iz naslova prodaje cepiv v višini 2.195.725 EUR, cepljenj samoplačniških ambulant v območnih enotah 1.386.060 EUR in ostale tržne aktivnosti (medicina dela, revije, recepti, analize, povračila NLZOH...) v višini 186.500 EUR. Tržne prihodke smo

prilagodili glede na letošnje napovedi o gospodarski rasti oz. glede na poslana izhodišča za leto 2021.

Za leto 2021 načrtujemo prihodke iz naslova zaposlitev pripravnikov in specializantov javnega zdravja v višini 738.860 EUR prihodkov in naslova povračil. Prihodke Javne agencije za raziskovalno dejavnost RS, ostalih ministrstev (Zastopniki pacientovih pravic, sofinanciranje projektov MZ, Sanacija zgornje Mežiške doline, domači projekti ...) in ostalih plačnikov (ARRS, URSK, UVHVR, lokalni projekti..) načrtujemo v 1.101.139 EUR. Sofinanciranja EU prihodkov načrtujemo v višini 5.287.510 EUR. Glede na izkušnje preteklih let načrtujemo tudi za 12.696 EUR ostalih manjših prihodkov (finančni, drugi).

Tabela: Pregled virov financiranih s strani ustanovitelja (financiranje dejavnosti NIJZ): (v Eur)

PLAČNIK MZ	VIŠINA SREDSTEV
FINANCIRANJE DEJAVNOSTI IZVAJANJA JAVNE SLUŽBE NIJZ	8.115.760
Ezdravje	4.309.526
SOFINANCIRANJE EU PROJEKTOV	210.000
FINANCIRANJE PACIENTOVIH PRAVIC	86.388
COVID	4.136.886
DISTRIBUCIJA COVID	2.333.373 + investicija 99.430 + investicija 2.759.640
DUŠEVNO ZDRAVJE	2.881.050

V okviru finančnega načrta smo dodatno načrtovali tudi sredstva URSK.

7.1.2. Načrtovani odhodki

Celotni načrtovani odhodki za leto 2021 znašajo 56.063.851 EUR in bodo za 27,37 % višji od doseženih v letu 2020.

Načrtovani stroški blaga, materiala in storitev

Načrtovani stroški blaga, materiala in storitev v celotnem zavodu za leto 2021 znašajo 30.043.145 EUR in bodo za 38,17 % višji od doseženih v letu 2020. Delež glede na celotne načrtovane odhodke zavoda znaša 53,58%.

Stroški storitev so višji, v primerjavi z lanskimi, zaradi dodatnih programov in vsebin, ki za seboj potegnejo dodatne stroške (Covid, distribucija, duševno zdravje). Prihodke za dodatne programe smo upoštevali na prihodkovni strani.

Med stroški so vključeni stroški cepiva (samoplačniške ambulante, ZZZS), testerji SVIT ter predvideni pogodbeni stroški za vzdrževanje programske opreme na področju eZdravja ter izvedbeni stroški na projektih. Stroške cepiv, prodanih iz naslova ZZZS in samoplačniške prodaje cepiva, načrtujemo med stroški prodanih zalog na kontu 466 v višini 10.099.322 EUR. Stroški

nabave cepiv (ZZZS) so načrtovani na prihodkovni in odhodkovni strani v enakem deležu. Strošek testerjev SVIT načrtujemo v višini 1.224.479 EUR, kar je enako z realizacijo v letu 2020, in so v enaki višini načrtovani med prihodki (ločeno zaračunljiv material). Ocenjujemo, da bomo v letu 2021 realizirali 4.403.634 EUR stroškov vzdrževanja programske opreme na področju eZdravja in ostalega vzdrževanja. Med stroški storitev so vključeni tudi stroški zunanjega izvajalca notranje revizije (zakonska kot izredna za nadzor nad izplačevanjem dodatkov Covid).

Načrtovani stroški dela

Načrtovani stroški dela (464) v celotnem zavodu za leto 2021 znašajo 24.405.868 EUR in bodo za 18,82 višji od doseženih v letu 2020. Delež glede na celotne načrtovane odhodke zavoda znaša 43,53 %.

Stroški dela so višji zaradi:

- Dodatno načrtovanih zaposlitev,
- višji stroški zaradi stroškov izplačil dodatkov (Covid – upoštevano obdobje 1-6),
- višji stroški dela v času del na področju Covid (nadurno delo, stalna pripravljenost...),
- redna delovna uspešnost za celotno leto 2021,
- višji stroški za regres (višja minimalna plača),
- napredovanja s 1.12.2020, ki vodijo do celoletnih povišanih stroškov v letu 2021 in napredovanja s 1.12.2021 (višja decembrska plača 2021).

Načrtovani stroški amortizacije

Glede na trenutne informacije načrtujemo, da bo obračunana amortizacija po Pravilniku o načinu in stopnjah odpisa neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev znašala 1.364.880 EUR. Za toliko ocenjujemo, da bomo preko cene prejeli financirane amortizacije po posameznih programih.

Amortizacijo, ki ne bo pokrita v ceni proizvoda ali storitve, bomo zmanjšali v breme ustreznih obveznosti do virov, kar je v skladu z 10. členom Pravilnika o načinu in stopnjah odpisa neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev.

Ocenjujemo, da bomo v letu 2021 dobili financirano amortizacijo na programu ZZZS, trg, PJZ, eZdravje, ARRS in določenih projektih. Ocenjena višina financiranja je v višini 1.364.880 EUR, tako da bo to strošek amortizacije v breme poslovnega izida za leto 2021.

Načrtovana amortizacija po predpisanih stopnjah znaša 3.150.000 EUR.

- del amortizacije, ki bo vračunan v ceno, znaša 1.364.880 EUR;
- del amortizacije, ki bo knjižen v breme obveznosti za sredstva prejeta v upravljanje 1.785.120 EUR.

Za nabave opreme, preko investicijskega transferja (priliv knjižen na konto 98), bomo v letu 2021 amortizacijo pokrivali v breme tega vira. Enako bomo storili v primeru nabav modularnih pisarn, kjer bomo oblikovali vir in pokrivali amortizacijo v breme tega vira.

7.1.3. Načrtovan poslovni izid

Razlika med načrtovanimi prihodki in načrtovanimi odhodki v celotnem zavodu za leto 2021 izkazuje 45.998 EUR presežka prihodkov nad odhodki.

7.2. NAČRT PRIHODKOV IN ODHODKOV DOLOČENIH UPORABNIKOV PO VRSTAH DEJAVNOSTI

Pri razmejitvi prihodkov na dejavnost javne službe in tržno dejavnost smo upoštevali Navodila Ministrstva za zdravje kot dopolnitev navodil o razmejitvi dejavnosti.

v EUR, brez centov

	LETO 2020				FINANČNI NAČRT LETO 2021			
	Prihodki	Odhodki	Davek od dohodka	Poslovni izid	Prihodki	Odhodki	Davek od dohodka	Poslovni izid
Javna služba	40.499.431	40.972.715	0	- 473.284	52.340.532	52.328.181	0	12.351
Tržna dejavnost	3.585.752	3.045.155	2.224	538.373	3.769.318	3.735.670	0	33.648
Skupaj zavod	44.085.183	44.017.870	2.224	65.089	56.109.849	56.063.851	0	45.998

Delitev stroškov na dejavnost javne službe in tržne dejavnosti je bilo izvedeno na podlagi navodil in dopoljenih navodil Ministrstva za zdravje. Direktno stroške oz. neposrednih stroške smo pripisali na dejavnost za tiste, kjer je to mogoče. Za to imamo na NIJZ oblikovane stroškovne nosilce. Splošne ali posredne stroške smo razdelili na dejavnost na podlagi kriterija oz. sodila, ki ga v svojih navodilih predlaga Ministrstvo za zdravje (S2) – delež neposrednih stroškov doseženih pri opravljanju posamezne dejavnosti. Glede na navodila Ministrstva za zdravje smo sprejeli tudi interni pravilnik za razmejevanje dejavnosti na javno službo in tržno dejavnost.

Razmejevanje odhodkov na dejavnost javne službe in na tržno dejavnost iz splošnih nosilcev, je bilo izvedeno v skladu z naslednjimi sodili (navedba uporabljenih sodil):

- razmerje med neposrednimi stroški na posameznem programu

Prihodki in odhodki tržne dejavnosti so nastali z opravljanjem naslednjih tržnih dejavnosti (storitev):

- a) cepljenje v ambulantah
- b) prodaja cepiva samoplačniškim ambulantam
- c) ambulanta za medicino dela
- d) delno naročnina na revijo zdravstveno varstvo

Planiran poslovni izid pri izvajanju javne službe znaša 12.351 EUR presežka prihodkov nad odhodki, iz naslova izvajanja tržne dejavnosti pa 33.648 EUR presežka prihodkov nad odhodki.

Priloga – AJPES obrazec Izkaz prihodkov in odhodkov po vrstah dejavnosti (tabelo izpolniti v priloženi excelovi datoteki)

7.3. NAČRT PRIHODKOV IN ODHODKOV PO NAČELU DENARNEGA TOKA

Priloga – AJPES obrazec Izkaz prihodkov in odhodkov po načelu denarnega toka (tabelo izpolniti v priloženi excelovi datoteki)

Izkaz prihodkov in odhodkov po načelu denarnega toka služi spremljanju gibanja javnofinančnih prihodkov in odhodkov. Za leto 2021 načrtujemo presežek prihodkov nad odhodki v višini 143.679 EUR.

8. PLAN KADROV

Priloga - obrazec 3: Spremljanje kadrov 2021 (tabelo izpolniti v priloženi excelovi datoteki)

8.1. ZAPOSLENOST

Število zaposlenih v letu 2021 se bo v primerjavi s številom zaposlenih v letu 2020 povečalo za 57 delavcev in doseglo 633 delavcev.

Načrtujemo, da bo dne 31. 12. 2021 v rednem delovnem razmerju na NIJZ 633 zaposlenih. Od 633 zaposlenih bo ob koncu leta 133 zaposlitev za določen čas. Od tega bo 10 pripravnikov, 17 zdravnikov specializantov javnega zdravja, 8 delavcev v dopolnilnem delovnem razmerju, 6 zaposlenih bo nadomeščalo delavke na porodniškem dopustu, ostali pa bodo zaposleni za določen čas zaradi opravljanja del in nalog na različnih projektih oziroma zaradi povečanega obsega dela (predvsem nalog, povezanih s covid-19).

NIJZ svoj delovni proces vedno organizira na način, da najprej preverimo lastno kadrovsko strukturo. To pomeni, da preden zaposlimo novo osebo, vedno najprej preverimo ali je mogoče delo organizirati na način, da ga opravljajo obstoječi zaposleni oz. ali je možna kakšna prerazporeditev zaposlenih. Šele v kolikor to ni mogoče, se odločimo za novo zaposlitev, seveda pod pogojem, da imamo zagotovljena finančna sredstva oz. vir financiranja.

Planiranih novih zaposlitev v letu 2021 je 95, od tega 28 na projektih (predvsem novi projekti, povezani s covid-19), 10 pripravnikov in 7 specializantov, 22 za NDČ, 6 nadomeščanje porodniške odsotnosti, 16 nadomeščanje upokojitev in odhodov zaposlenih, 6 povečan obseg dela. Pri povečanem obsegu dela in zaposlitvah za nedoločen čas bomo zaposlili informatike (nujne zaposlitve na eZdravje zaradi rasti št. uporabnikov, obsega in števila aktivnih aplikacij ter vzpostavitve SZBO, vzpostavitve analitičnega centra v CNB, zelo pa je povečan tudi obseg dela na cepivih zaradi distribucije cepiv proti covid-19). Za vse novo zaposlene je vir sredstev zagotovljen.

48 zaposlenim se bo podaljšalo delovno razmerje za določen čas ali nedoločen čas iz razloga zagotovitve nemotenega delovnega procesa, predvsem za izvedbo projektov, ki že tečejo, in nadomeščanja upokojitev.

Na dan 31. 12. 2021 bo na NIJZ zaposlenih 15 invalidov.

Tabela: Pregled števila zaposlenih na dan 31. 12. 2021

	Št. zap. za ned. čas	Št. zap. za dol. čas	Skupaj
Število zaposlenih na dan 31. 12. 2021	500	133	633

Organiziranost dela

Delo na NIJZ poteka praviloma v okviru 40 urnega polnega tedenskega delovnega časa (uveden je sistem gibljivega delovnega časa). Delo ne poteka izmensko. Na področjih, kjer je to zaradi narave dela nujno potrebno (obvladovanje nalezljivih bolezni, zagotavljanje distribucije cepiv), je uvedena stalna pripravljenost kot posebni delovni pogoji, skladno z internim aktom in veljavno kolektivno pogodbo za javni sektor. Na NIJZ je v skladu s pravilnikom, ki ureja delovni čas, in po pridobljenem predhodnem soglasju direktorja, možno tudi občasno delo na domu ob pogojih, ki so določeni v pravilniku, ki ureja delovni čas. V času epidemije v letu 2020 in v 2021, zaradi obvladovanja epidemije, omogočamo delo od doma večjemu številu delavcev z namenom zagotovitve zdravja na delovnem mestu in preprečevanja širjenja okužb s SARS CoV-2. Prav tako tedensko izvajamo testiranja zaposlenih. Vse pozitivno zaposlene na PCR testu napotimo v samoizolacijo, njihove visoko rizične stike pa v karanteno in s tem zmanjšujemo možnosti okužb na delovnem mestu in ohranjamo stabilno organizacijo in pravočasno opravljene delovne naloge.

Deficitarnost profilov

Največji primanjkljaj se kaže na področju zaposlovanja zdravnikov specialistov javnega zdravja, zato smo tudi v letu 2021 (enako kot v prejšnjih letih) Zdravniški zbornici Slovenije zaradi načrtovanja sporočili nove potrebe po omenjenih specialistih.

Prilivi in odlivi kadrov

Dodatne zaposlitve (prilivi) v letu 2021 načrtujemo za izvajanje mednarodnih projektov in sicer za čas trajanja projektov in iz dodatnih sredstev pri pogodbi za izvajanje programa javnega zdravja. V letu 2021 bo poudarek na zaposlovanju večjega števila zaposlenih, financiranih iz posebnega sklada pri Ministrstvu za finance, za naloge, povezane s covid-19.

Načrtujemo tudi zaposlitev zdravnikov specialistov javnega zdravja, ki bodo zaključili specializacijo in bodo tako nadomestili tiste, ki so se upokojili ali zapustili NIJZ iz drugih razlogov. Zaposlovali bomo tudi pripravnike in specializante, financirane s strani ZZZS.

8.2. OSTALE OBLIKE DELA

V letu 2021 pričakujemo, da bodo število in stroški sklenjenih podjemnih in avtorskih pogodb ostali primerljivi oz. največ na lanski ravni.

Večina omenjenih pogodb bo sklenjenih za potrebe izvajanja projektov, programov SVIT, za izvedbe predavanj in delavnic na daljavo, za ukrepe na področju obvladovanja širitve covid-19 s poudarkom na ranljivih skupinah prebivalstva, Sodelovanju pri izvedbi usposabljanj za strokovni kader v Centrih za duševno zdravje, dela v sklopu aktivnosti svetovalnega telefona za pomoč pri opuščanju kajenja, obravnave in analize primerov maternalnih smrti v Sloveniji za leta 2019 in 2020, za storitve lektoriranja, prevajanja in ostala podobna dela.

Tudi v letu 2021 bomo organizirali delo z uporabo študentskega dela in sicer na področju Klicnega centra za informacije o novem koronavirusu, ki obvladuje dodatne naloge inštituta v povezavi z Ukrepi na področju obvladovanja širitve Covid 19, na področju IT storitev ter ostale komunikacijske dejavnosti programa SVIT.

8.3. DEJAVNOSTI, ODDANE ZUNANJIM IZVAJALCEM

Zunanjim izvajalcem oddajamo dejavnosti iz naslova varovanja objektov ter prevoza gotovine iz območnih enot, čiščenja, prevajanja in lektoriranja, tiskarske in založniške storitve, prevoze zdravil.... Za izvajanje teh dejavnosti nimamo lastnih zaposlenih.

8.4. IZOBRAŽEVANJE, SPECIALIZACIJE IN PRIPRAVNIŠTVA

Največji primanjkljaj se kaže na področju zaposlovanja zdravnikov specialistov javnega zdravja, zato smo tudi v letu 2021 (enako kot v prejšnjih letih) Zdravniški zbornici Slovenije zaradi načrtovanja sporočili nove potrebe po omenjenih specialistih. Zaposlovali bomo tudi pripravnike in specializante, financirane s strani ZZZS. V breme NIJZ izvajanja pripravništev ne izvajamo.

9. PLAN INVESTICIJ IN VZDRŽEVALNIH DEL V LETU 2021

9.1. PLAN INVESTICIJ

[Priloga - obrazec 4: Načrt investicijskih vlaganj 2021](#) (tabela izpolniti v priloženi excelovi datoteki)

S ciljem zagotavljanja nemotenega in učinkovitega poslovanje NIJZ bodo v letu 2021 prioriteto potrebne investicije v nabavo ustrezne uporabniške IKT opreme in obnovo zastarele IKT sistemske infrastrukture na NIJZ. Za učinkovito in uspešno upravljanje razvoja rešitev eZdravja bodo potrebne investicije tako za nabavo IKT sistemske opreme kot tudi za vzdrževanje obstoječih in nabavo novih licenc.

Tabela 3: Pregled investicijskega transferja (v EUR):

PROGRAM	NAMEN	TRANSFER (v EUR)
distribucija	Vzpostavitev logističnega centra Nacionalnega inštituta za javno zdravje in prostorov Službe za preskrbo s cepiv	2.759.640,00
distribucija	Uvedba elektronskega sistema naročanja, razdeljevanja ter sledljivosti cepiv	99.430,00
Strošek delovanja klicne operacije za naslednjih 6 mesecev	IT oprema (strežnik in postaje)	110.000,00
SKUPAJ		2.969.070,00

Vzpostavitev logističnega centra Nacionalnega inštituta za javno zdravje in prostorov Službe za preskrbo s cepiv	Ocena stroška v EUR z DDV
nakup prostorov	
priprava dokumentacije za izvedbo investicije	
obnova prostorov	
pisarniška oprema	
hladilna komora od 2°C do 8°C 2 kos	
zamrzovalna komora od -15°C do -25°C	
hladilniki od 2°C do 8°C	
zamrzovalniki od -60°C do -90°C	
zamrzovalniki od -15°C do -25°C	
sistem za spremljanje, beleženje in nadziranje pogojev shranjevanja v prostorih, hladilnikih, zamrzovalnikih	
SKUPAJ	2.759.640,00

Uvedba elektronskega sistema naročanja, razdeljevanja ter sledljivosti cepiv	Ocena stroška v EUR z DDV
Naročanje cepiv v centralni sistem NIJZ	
Priprava razdelilnika	
Avtomatska priprava izdajnih dokumentov	
Elektronsko pošiljanje podatkov o dobavi cepiv v cepilne centre	
Prejem informacij s strani cepilnih centrov o porabljenih in zavrženih odmerkih v centralni sistem NIJZ	
Priprava poročil	
Skupaj z DDV	99.430,00 €

Za potrebe delovanja NIJZ bomo kupil pisarniško opremo: ergonomske stole, ognjevarne arhivske omare, omare, mini čajno kuhinjo, mize, pisalne mize, počivala za noge, stojala za revije, podpornike za knjige, police ...

V načrtu imamo nabaviti tudi opremo : razvlažilnik, rezalnike papirja, ups, računalnike , monitorje, ostalo IT opremo, hladilno opremo itd.. V letu 2021 načrtujemo nabavo nove komore za hrambo cepiv.

9.2. PLAN VZDRŽEVALNIH DEL

Priloga - obrazec 5: Načrt vzdrževalnih del 2021 *(tabelo izpolniti v priloženi excelovi datoteki)*

Prioriteta bo izvedba nujnih vzdrževalnih del na objektih NIJZ zaradi preprečitve nastajanja škode. Zagotovili bomo ustrezne pogoje za prostore distribucije cepiv. Ostala vzdrževalna dela so na področju vzdrževanja računalniške opreme, komunikacij, programov, vozil in ostalih vrst vzdrževanja. Največji strošek predstavlja strošek vzdrževanja programske opreme za področje eZdravja, ki smo ga prevzeli s 1. 12. 2015.

9.3. PLAN ZADOLŽEVANJA

Za leto 2021 načrtujemo, da bomo pri poslovni banki pridobili 1.000.000 EUR kratkoročnega posojila za zagotavljanje tekoče likvidnosti in zalaganja sredstev na področju projektne dela. Posojilo bomo vrnili do 31. 12. 2021.

Datum: 5. 5. 2021

Podpis odgovorne osebe: direktor Milan Krek, dr. med., spec.